

SPARNAI

3
1981

LIETUVA

1981 m. Nr. 3 (52)

LIETUVOS TSR SAVANO-
RISKOS DRAUGIJOS ARMI-
JAI, AVIACIJAI IR LAIVY-
NUI REMTI (SDAALR) CENT-
RO KOMITETO VISUOMENI-
NIS-MOKSLINIS-FRAKTINIS IR
SPORTO INFORMACINIS BIU-
LETENIS

Eina nuo 1968 m. keturis
kartus per metus.

Redakcinė kolegija: Algi-
mantas ADOMENAS, Romas
BANKAUSKAS, Petras BRUN-
DZA, Stasys BRUNDZA, Nijo-
lė GINEITINĖ, Aleksandras
ICIKAVICIUS [atsakingasis
sekretorius], Aleksandras JO-
NUŠAS, Kazys KILCIAUSKAS
[vyriausiojo redaktoriaus pa-
vaduotojas], Savelljus LEV-
CENKA, Vytautas PAKAR-
KAS, Rimantas RAKAUSKAS,
Stanislavas RAMOŠKA, Sarū-
nas SKAPCEVIČIUS [vyriaus-
siasis redaktorius].

Redakcijos adresas:

232600 Vilnius, Polocko g. 16.
Tel. 61-39-83.

Atiduota rinkti 1981.VII.7.
Pasirašyta spausdinti 1981.IX.
24. Tiražas 39.150 egz. 4 sp.
lankai, 4,5 sąlyg. sp. lanko,
5,76 leid. lanko, 5,8 aut. lan-
ko, leidinio formatas 60×92/8.
Giliaspauddinis popierius. Srif-
tas Žurnalinis 8 p. Giliaspaudd.

Spausdino LKP CK leidyk-
los spaustuvė Vilniuje, Tie-
sos 1, LV 15636. Užs. Nr. 2061
Kaina 30 kap.

Rankraščiai negražinami.

«Спарнай» («Крылья»)
Общественно-научно-
практический и спортивный
информационный бюллетень
Центрального комитета
Добровольного общества
содействия армии, авиации
и флоту (ДСААФ)
Литовской ССР
На литовском языке

© „Sparnai“, 1981/3

VIRŠELYJE: Tarybų Sąjun-
gos absoliutus 1980 metų
sklandymo čempionas Anta-
nas RUKAS.

Plačiau apie jį skaitykite
9-ame puslapyje.

M. KURAIČIO nuotr.

STARTUOJA MILIJONŲ SPARTAKIADA

Siuolaikiniam komunizmo
statybos etape partija vis di-
desnį dėmesį skiria tarybinių
žmonių fiziniam auklėjimui,
ypatingai akcentuodama šį
darbą jaunimo tarpe. Ir di-
džiausia sporto įvėntė mūsų
šalyje — TSRS tautų spartakia-
da, milijoninio fizkultūrininkų
sąjūdžio apžiūra, neturinti
analogų visame pasaulyje.

Šią vasarą mūsų respubli-
koje — Vilniaus, Kauno, Klai-
pėdos ir Trakų sportinėse
arenose — pakiliai vyko Vi-
sasąjunginės moksleivių spar-
takiados finalinės varžybos.
Ir tai jau buvo TSRS tautų
vasaros VIII spartakiados pra-
džia. Sekančiais metais į
sportinę kovą stos trečiųjų
visasąjunginių jaunimo sporto
žaidynių dalyviai, o dar po
metų — ir finalinių TSRS tau-
tų spartakiados varžybų me-
tas.

O iki tol spartakiados var-
žybos turį įvykti fizkultūros
kolektyvuose, rajonuose, mies-
tuose, respublikose. Tai patys
masiškliausi spartakiados eta-
pai.

SDAALR organizacijos taip
pat valdina žymų vaidmenį
fiziškai tobulinant tarybinį
jaunimą, grūdinant jo mora-
lines ir valios savybes, darbų
stiprinant socialistinės Tėvy-
nės galli ir užtikrinant jos
sienų neliečiamybę.

Praėjusioje TSRS tautų VII
spartakiadoje Tarybų Lietuvos
gynybinės draugijos sporti-
ninkai, rungtyniaudami sutelk-

tai ir organizuotai, sugebėjo
užimti aukštą šeštą komandinę
viečią sąjunginėje rikiuotėje.
Puikūs mūsų lakūnų pilotazi-
ninkų, sklandytojų, autoralis-
tų, motorlaivininkų startai įra-
šyti į spartakiadų istoriją
auksinėmis raidėmis. Ne kar-
tą kalbėta ir apie nesėkmes
atskirose sporto šakose. Ypač
daug nusivylimo atnešė visų
rūšių modeliavimo sporto ša-
kų atstovai, autolenktynininkai
žiedinėse trasose. Nepa-
tenkinamai startavo motocikli-
ninkai, radijo daugiaakovininkai
ir dar keli kūrų sporto
šakų atstovai.

Nuo praėjusios spartakia-
dos pamokų jau praėjo pa-
kankamai laiko išvadoms pa-
daryti ir padėčiai pataisyti.
Kaip parodė pastarųjų TSRS
čempionatų eiga, deramai tuo
pasinaudojo parašutininkai,
ėmę sparčiai gerinti savo re-
zultatus. Tiesa, nusiraminti dar
per anksti. Juk spartakiados
finalinės kovos visada parei-
kalauja daugiau fizinių ir
dvasinių pastangų nei eilinis
čempionatas. Tačiau aiškiai
pastebima, kad aviamodeliuo-
tojai žengia reikiama linkme,
ir įstelgius respublikinį avia-
modelizmo klubą, galima ti-
kėtis jų sėkmingo pasirody-
mo spartakiadoje.

Deja, turime ir pavyzdžių,
kai neįsistatini tūpčiojama vie-
toje, o kai kur ir žengiamo
atgal. Tuo pastaraisiais metais
ypač pasižymėjo jūrų daugia-
akovininkai.

Ypatingo dėmesio reika-
lauja viena finalinių startų
ciklo naujovių — trečiosios
Visasąjunginės jaunimo sporto
žaidynės pirmą kartą bus
rungtyniaujama ir dešimtyje
techninių sporto šakų. O šios
žaidynės įvyks jau kitąmet.
Tad nedelsiant reikia sudary-
ti šių dešimties sporto šakų
jaunimo rinktines ir su visa
atsakomybe ruošti žaidynių
debiutui. Juk žaidynėse su-
rinkti taškai, be abejonės, bus
kraunami į bendrą spartakia-
dos aruodą.

Dar vienas ir bene svar-
biausias uždavinys — sėkmin-
gal ir organizuotai surengti
varžybas SDAALR pirminėse
organizacijose, kolektyvuose.
Šių startų metas jau atėjo.
TSRS tautų spartakiada ne-
veltui vadinama milijonų
spartakiada. Tad pirmajame
etape sportinėse arenose tu-
rime suburti kuo gausesnį da-
lyvių skaičių. Šis rodiklis vi-
sada laikomas vienu svarbiau-
sių ir tik jis parodo tikrąjį
mūsų gynybinės draugijos
sportinio darbo mastą. Ypač
svarbu šito nepamiršti tuose
rajonuose, kurie respublikinei
spartakiadai praėjusį kartą
nesugebėjo paruošti nė vie-
nos komandos. Kur kitur, jei
ne kolektyvų varžybose, ten-
ka ieškoti joms kandidatų
dabar!

TSRS tautų VIII spartakia-
da startuoja. Nuo sėkmingos
jos pradžios daug priklausys
ir mūsų nuotaika, skaičiuojant
galutinius rezultatus.

GARBINGI APDOVANOJIMAI

Už laimėjimus, pasiektus
vykdant dešimtojo penkmečio
užduotis, TSRS Aukščiausiosios
Tarybos Prezidiumas apdova-
nojo Kauno Jono Žiburkaus
aviacijos sporto klubo virši-
ninką Aleksandrą JONUŠĄ

Tautų draugystės ordinu, Šiau-
lių Vlado Karvelio jungtinės
technikos mokyklos viršininką
Albiną SRUOGĮ — „Garbės
ženkle“ ordinu, Lietuvos TSR
SDAALR Centro komiteto vy-
resniąją instruktorę Apoloni-

ją KRAUJONIENĘ — medaliu
„Už darbo šaunumą“, Vilniaus
aeroklubo aviacijos techniką
Česlavą MIKULEVIČIŲ — me-
daliu „Už pasižymėjimą dar-
be“.

Programa įvykdyta sėkmingai

1981 m. gegužės 14 d. 21 val. 17 min. Maskvos laiku Tarybų Sąjungoje buvo paleistas kosminis laivas „Sojuz-40“.

Kosminį laivą pilotavo tarptautinė įgula: leivo vadas Tarybų Sąjungos Didvyris TSRS lakūnas kosmonautas Leonidas Popovas ir kosmonautas tyrėjas Rumunijos Socialistinės Respublikos pilietis Dumitru Prunariu.

Tarptautinės įgulos kosminis skridimas vyko sutinkamai su „Interkosmoso programa“, pagal kurią laikotarpiu nuo 1978 metų kovo mėnesio įvyko aštuoni bendri Tarybų Sąjungos ir brolišių socialistinių šalių piliečių skridimai.

Tarybų Sąjungos Didvyris TSRS lakūnas kosmonautas Leonidas Popovas gimė 1945 m. rugpjūčio 31 d. Kirovogrado srityje Aleksandrijos mieste.

1970 metais Leonidas Popovas buvo priimtas į kosmonautų būrį. Dalyvavo valdant kosminių aparatų skridimus.

L. Popovas — Tarybų Sąjungos Komunistų partijos narys nuo 1971 metų.

Pirmasis L. Popovo kosminis skridimas 1980 metais truko 185 paras. Jis tada buvo stoties „Saliut-6“ pagrindinės ekspedicijos vadas.

Rumunijos Socialistinės Respublikos pilietis Dumitru Prunariu gimė 1952 m. rugsėjo 27 d. Brašove.

1976 metais baigęs Bukarešto politechnikos institutą, dirbo inžinieriumi aviacijos gamykloje. Po to baigė karo aviacijos karininkų mokyklą ir tarnavo Rumunijos liaudies armijos aviacijos pulke.

Vyresnysis leitenantas inžinierius Dumitru Prunariu — Rumunijos komunistų partijos narys nuo 1973 metų.

1978 metų kovo mėnesį pradėjo ruošti kosminiam skridimui pagal „Interkosmoso“ programą J. Gagarino kosmonautų rengimo centre. Išėjo visą apmokymo kursą pagal pilotuojamo laivo „Sojuz“ ir orbitinės stoties „Saliut“ programą.

1981 metų gegužės 15 d. 22 valandą 50 minučių Maskvos laiku kosminis laivas „Sojuz-40“ susijungė su orbitiniu kompleksu „Saliut-6“ — „Sojuz T-4“.

Leonidas Popovas (kairėje) ir Dumitru Prunariu.

Kosminėje erdvėje apie Žemę pilotuojamame mokslinio tyrimo komplekse „Saliut-6“ — „Sojuz T-4“ — „Sojuz-40“ dirbo tarptautinė įgula — trys tarybiniai kosmonautai Vladimiras Kovalionokas, Viktoras Savinyčas, Leonidas Popovas ir Rumunijos kosmonautas Dumitru Prunariu.

Įvykdžius bendrų tyrimų ir eksperimentų orbitiniame komplekse „Saliut-6“ — „Sojuz T-4“ — „Sojuz-40“ programą, tarptautinė įgula — Tarybų Sąjungos Didvyris TSRS lakūnas kosmonautas Leoni-

das Popovas ir kosmonautas tyrėjas Rumunijos Socialistinės Respublikos pilietis Dumitru Prunariu 1981 m. gegužės 22 d. 17 val. 58 min. Maskvos laiku grįžo į Žemę. Kosmonautai Vladimiras Kovalionokas ir Viktoras Savinyčas toliau dirbo stotyje „Saliut-6“.

Laivo „Sojuz-40“ nuleidžiamasis aparatas nusileido numatytame Tarybų Sąjungos teritorijos rajone už 225 kilometrų į pietryčius nuo Džezkazgano miesto.

Septynias paras skriedama orbitiniu kompleksu „Saliut

-6“ — „Sojuz T-4“ — „Sojuz-40“, tarptautinė įgula įvykdė visą užplanuotą tyrimų ir eksperimentų programą, kurią paruošė Tarybų Sąjungos ir Rumunijos Socialistinės Respublikos mokslininkai ir specialistai.

Už sėkmingą kosminį skridimą orbitiniu moksliniu tyrimo kompleksu „Saliut-6“ — „Sojuz“ ir parodytą drąsą bei didvyriškumą TSRS Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumo įsaku Tarybų Sąjungos Didvyris TSRS lakūnas kosmonautas Leonidas Popovas apdovanotas Lenino ordinu ir antruoju „Aukso žvaigždės“ medaliu. Rumunijos Socialistinės Respublikos piliečiui kosmonautui tyrėjui Dumitru Prunariui suteiktas Tarybų Sąjungos Didvyrio vardas, įteiktas Lenino ordinas ir „Aukso žvaigždės“ medalis.

Rumunijos Socialistinės Respublikos prezidento dekretu TSRS lakūnui kosmonautui pulkininkui L. Popovui ir kosmonautui tyrėjui vyresniajam leitenantui D. Prunariui suteikti Rumunijos Socialistinės Respublikos Didvyrio vardai.

1981 m. gegužės 26 d. 16 val. 38 min. Maskvos laiku, sėkmingai įvykdė užplanuotą skridimo orbitiniu mokslinio tyrimo kompleksu „Saliut-6“ — „Sojuz“ programą, kosmonautai draugai Vladimiras Kovalionokas ir Viktoras Savinyčas grįžo į Žemę.

Laivo „Sojuz T-4“ nuleidžiamasis aparatas nusileido numatytame Tarybų Sąjungos teritorijos rajone, už 125 kilometrų į rytus nuo Džezkazgano miesto.

Savo skridimą draugai V. Kovalionokas ir V. Savinyčas pradėjo 1981 m. kovo 12 d. laivu „Sojuz T-4“, o kovo 13 d., laivui susijungus su orbitiniu kompleksu „Saliut-6“ — „Progres-12“, kosmonautai pradėjo dirbti komplekse.

Kosmonautai skraidė 75 paras. Per tą laiką jie iškravė transporto laivą „Progres-12“, įgyvendino stotyje būtinų profilaktikos priemonių kompleksą, kad būtų galima toliau eksploatuoti ją pilotuojamu režimu, ir atliko visus numatytus tyrimus ir eksperimentus.

[Nukelta į 18 psl.]

VARŽYBOS, KURIOS NETURĖJO SAU LYGIŲ

PUIKUS
TARYBŲ
LIETUVOS
PARAŠIUTININKŲ
PASIRODYMAS

Ant garbės pakylės (iš kairės į dešinę) — Lietuvos TSR, Čekoslovakijos ir TSRS komandos.

Moferų varžybų nugalėtojos (iš kairės į dešinę): VDR, TSRS ir Lietuvos TSR rinktinės.

◀ Tikslus nusileidimas

Respublikos rinktinės lyderiai (iš kairės į dešinę) sporto meistrai S. Čivilis, R. Kažėiuskevičius, A. Gruzdis.

Zygiuoja varžybų nugalėtojai — TSRS rinktinės nariai.

Aviacijos sporto šventės lankytojai susipažįsta su SDAALR parodos eksponatais.

M. KURAIČIO nuotr.

VIETOJ CHARAKTERISTIKOS

Vilnius, 1981-ji. Aeroklubo skraidymų bazėje Kiviškėse birželio 25 — liepos 4 dienomis padangė dabinosi įvairiaspalvių parašiutų kupolų puokšėmis. Vyko dvidešimtosios iš eilės socialistinės sandraugos šalių parašiutizmo varžybos. Rungtyniavo 185 šio sporto meistrai, tame tarpe 127 vyrai ir 58 moterys iš Tarybų Sąjungos, Vokietijos Demokratinės Respublikos, Čekoslovakijos, Ruminijos, Lenkijos, Vengrijos, Bulgarijos, Kubos, Korėjos Liaudies Demokratinės Respublikos. Vietnamo Socialistinės Respublikos atstovai dalyvavo kaip stebėtojai. Debiutavusi jose Tarybų Lietuvos rinktinė, kaip rengėja, gavo įskaitinę starto teisę. Taigi į sportinę kovą dėl specialiųjų medalių ir komandinių prizų, kuriuos paruošė Lietuvos SDAALR Centro komitetas ir aviacijos sporto federacija, stojo dešimt komandų. Trys ekipos — TSRS ir Čekoslovakijos antrosios bei internacionalinė — rungtyniavo be konkurencijos. Varžybas vykdė tarptautinė teisėjų kolegija, kurią sudarė 38 arbitrai: 30 iš Tarybų Sąjungos ir po vieną iš visų kitų varžybose dalyvavusių šalių. Kolegijai vadovavo daugkartinis pasaulio čempionas TSRS nusipelnęs sporto meistras, tarptautinės kategorijos arbitras Vladimiras Gurnis.

PIRMĄ KARTĄ

... tarptautinių parašiutizmo varžybų istorijoje, įskaitant ir pasaulio čempionatus, taikiniu sportininkams nusileidimo rato centre buvo tik penkių centimetrų skersmens skritulys, o atliekant papildomus „persikovimo“ šuolius šis skritulys buvo sumažintas iki trijų centimetrų;

... šuolių tikslumą į nulinių penkių centimetrų skritulį, o taip pat dar dvidešimties centimetrų spinduliu fiksuoto tarybinių inžinierių sukonstruota elektroninė aparatūra. Užfiksuoti skaičiai momentaliai įsižiebėdavo specialiaje elektrotablo;

... vertinant akrobatikos pratimus iš 2000 metrų aukščio teisėjams talkino televizija ir kiti specialūs prietaisai;

... sportininkams, nusileidusiems tiksliai į 5 cm skersmens skritulį, tuoj po šuolio buvo įteikiami respublikos Aviacijos sporto federacijos pagaminti atminimo suvenyrai su varžybų emblema;

... tiesiogines laidas į

daugelį žalių televizija transliavo nuo žemės ir iš lėktuvų.

IS 1000 METRŲ — Į 5 CM SKRITULĮ

Orai nelepino varžybų dalyvių ir organizatorių. Šiai pirmąją pratimą — šuolius nusileidimo tikslumui iš 1000 m aukščio — teko vykdyti net tris dienas, nors kiekvieną varžybų dieną šuoliai būdavo atliekami nuo patankstymo ryto iki vėlaus vakaro. Bet... Pakyla stipresnis kaip septynių balų vėjas — šokti pavojinga, šuoliai sustabdomi. Pradeda lyti arba virš aerodromo žemai slenka debesys — vėl pertrauka, vėl lauk palankių sąlygų.

Kad varžybose bent pagal minimalią programą buvo atlikti visi pratimai, daug pasitaravo meteorologai, kurių tarnybai vadovavo Vilniaus orų biuro meteorologas mokslų kandidatas A. Buzas.

Vienintelis iš visų varžybose rungtyniavusių parašiutininkų tiksliausiai žėšis šuolius iš 1000 m aukščio atliko bulgaras I. Dimitrovas. Jis visus kartus pataikė į 5 cm skersmens skritulį. Iš tarybinų sportininkų geriausiai pasirodė Tarybų Lietuvos komandos atstovas S. Gulakas, tik trečiame šuolyje nutolęs nuo centro tris centimetrus. Jam už šį pratimą buvo įteiktas bronzos medalis.

Motery varžybose buvo dvi valdystės. Šėšiuose šuoliuose tarybinė parašiutininkė E. Marakuca (trečiame šuolyje nutolo 3 cm, ketvirtame — 1 cm) ir bulgarė I. Simeonova (antrame šuolyje — 4 cm) parodė vienodus rezultatus, tuo pačiu iškovodamos aukso medalius. Trečia buvo mūsų respublikos komandos atstovė R. Sadykova, nutolusi ketvirtame šuolyje 3 cm ir penktame — 2 cm.

Sumuojant keturių sportininkų rezultatus, komandomis pratimą laimėjo Čekoslovakijos vyrų (21 cm) ir TSRS moterų (40 cm) rinktinės. Tarybų Lietuvos ekipos užėmė aukštą trečią vietą: vyrų rezultatas — 44 cm, moterų 1 m 83 cm.

Įdomumo dėlei paminėsiu, kad paskutines vietas užėmė rumūnas M. Zamfiras ir vienintelė Kubos sportininkė G. del Rosaris nutolo nuo centro atitinkamai 6 m 2 cm ir 10 m 37 cm.

AKROBATIKA 2000 METRŲ AUKŠTYJE

Daugelis, manau, sporto varžybose arba televizorių

ekranuose yra matę akrobatų sportininkų atliekamus svaiginančius šuolius arba žaibiškų kuliaversčių pykę. Aiktelėti net norisi. O čia, įsivaizduokite, parašiutininkai, vos iššokę iš lėktuvo, maždaug pusantro kilometro aukštyje ir dar neišskleidę parašuto, atlieka ištisą akrobatinių figūrų kompleksą. Svarbiausia — atlikti visas figūras grakščiai, tiksliai ir per trumpiausią laiką. Laikas čia — pagrindinis rodiklis.

Sportininkai atliko po keturis šuolius, o kiekvieno šuolio metu — po šešias akrobatines figūras. Nugalėjo VDR sportininkė B. Harbeker (29,16 sek.) ir tarybinis parašiutininkas N. Užmajevas (23,86 sek.). Iš Tarybų Lietuvos sportininkų geriausiai pasirodė J. Gutnikienė (30,56 sek.) ir S. Gulakas (26,95 sek.), užėmę šeštąsias vietas.

Kad susidarytume ryškų vaizdą apie parašiutininkų akrobatiką, sugaištas sekundės pratimams atlikti ir meistriškumą, palyginkime varžybose užfiksuotus geriausius ir blogiausius rezultatus. Greičiausiai ir tiksliausiai figūrų kompleksus vieno šuolio metu atliko mūsų šalies rinktinės nariai E. Marakuca (per 6,7 sek.) ir N. Užmajevas (5,83 sek.), o ilgiausiai sugaišusiems (tokių buvo net septyniolika) prireikė net po 16 sekundžių.

Iš mūsų respublikos parašiutininkų mažiausiai laiko akrobatinių figūrų kompleksui atlikti prireikė J. Gutnikienei (7,30 sek.) ir S. Gulakui (6,66 sek.).

TRYS CENTIMETRAI, STAIGMENA IR DŽIAUGSMAS

Bene didžiausią susidomėjimą kiekvienose parašiutininkų varžybose sukelia grupiniai šuoliai nusileidimo tikslumui iš 1000 m aukščio. Šiose varžybose kiekvienos komandos penki parašiutininkai (įskaiton buvo imami keturių geriausių rezultatų) privalėjo atlikti po keturis šuolius. Sportinės kovos įtampa čia pasiekė kulminaciją. Prielaida tam buvo tikslūs „nuliniai“ šuoliai, kuriuos atliko net 61 parašiutininkas (33 vyrai ir 28 moterys). Kai teisėjai susumavo kiekvienos vyrų ekipos įskaitinius keturių sportininkų rezultatus, paaiškėjo, kad tiksliausi buvo Čekoslovakijos parašiutininkai, šešiolikoje šuolių nutolę nuo centro tik 36 cm, o TSRS ir Tarybų Lietuvos rinktinės pasiekimai vienodi — po vieną metrą. Pagal varžybų

nuostatus aišku — abi komandos gauna vienodai taškų. O kam įteikti sidabro ir bronzos medalius? Teisėjai paskyrė papildomas varžybas: abiejų komandų įskaitiniai sportininkai turėjo atlikti papildomai po vieną šuolį.

Mūsų rinktinės sportinę garbę gynė vilniečiai A. Gruzdis ir R. Kaščiūškevičius bei kapsukičiai J. Domarkas ir S. Vaitkevičius. Tarybų Sąjungos rinktinės sudėtyje — visi daugkartiniai pasaulio čempionai ir rekordininkai: N. Užmajevas, I. Terla, B. Rumiancevas ir V. Valiūnas.

Sunku rasti žodžių norint aprašyti tą atmosferą ir sportinės kovos kulminaciją įtampą, kuri vyravo šių lemiamų mikrovaržybų metu pirmą kartą pasaulyje šokant iš 1000 metrų į patį mažiausią taikinį — trijų centimetrų skersmens skritulį. Įsivaizduokite patys: paskutinis iš visų šokęs Vilniaus pedagoginio instituto studentas sporto meistras Rimas Kaščiūškevičius vienintelis iš visų nusileido tiksliai į centrą (pirmas pasaulyje oficialių varžybų metu) ir užtikrino komandai sidabro apdovanojimus, nes ir draugų pasiekimai buvo vienu centimetru geresni už tituluočių varžovų rezultatus.

Ši Tarybų Lietuvos parašiutininkų pergalė buvo šių autoritetinių varžybų, kurias specialistai vadina „mažuoju pasaulio čempionatu“, sensacinga staigmena, atnešusi neišmatuojamą džiaugsmą ir sportininkams, ir treneriams, ir tūkstančiams žiūrovų, stebėjusių šias varžybas. Tarybų Lietuvos parašiutininkų rinktinę treniruoja ir varžyboms ruošė sporto meistrė Janina Brundzienė.

Motery varžybose šiame pratime nugalėjo Vokietijos Demokratinės Respublikos rinktinė, kurios keturių sportininkų rezultatas — 94 cm. Mūsų respublikos ekipa — ketvirta (143 cm.).

GĖLĖS IR PAGARBA

Gražiai pagerbė vilniečiai nugalėtojus ir prizininkus. Lietuvaiteis tautiniais rūbais, pionieriai visiems įteikė gėlių puokštes, varžybų organizatoriai — specialius prizus, o komandų šefai — atminimo dovanas. Ant nugalėtojų garbės pjedestalo matėme žėšių komandų — TSRS, Tarybų Lietuvos, VDR, Bulgarijos, KLD ir Čekoslovakijos sportininkus. Jų pergalių garbei skambėjo nacionaliniai him-

nai, buvo pakeltos žalių vėliavos.

Medalius ir prizus geriausiems parašiutininkams įteikė TSRS SDAALR Centro komiteto pirmininko pavaduotojas Tarybų Sąjungos Didvyris generolas puikinkas S. Charlamovas ir varžybų organizacinio komiteto pirmininkas Lietuvos TSR SDAALR Centro komiteto pirmininkas generolas majoras R. Zalne-rauskas.

Mūsų respublikos parašiutininkams buvo įteiktas specialus prizas — „Už valią siekiant pergalės“. Didysis varžybų prizas už pirmąją vietą bendroje įskaitoje atiteko Tarybų Sąjungos pirmajai rinktinei.

TAI BUVO PASAKYTA PO VARŽYBŲ

Pasibaigus sportinėms kovoms, spaudos centre sporto žurnalistai, kurių buvo akredituota daugiau kaip dvidešimt iš Tarybų Lietuvos, kitų broliškų respublikų bei socialistinių žalių, susitiko su varžybose dalyvavusių komandų vadovais. Į klausimą „Kas jums padarė didžiausią įspūdį?“ svečiai atsakė:

Angelas Doinskis (Bulgarija): Varžybose dalyvavo labai pajėgūs parašiutininkai. Malonu, kad jie sugebėjo pademonstruoti aukštą sportinį meistriškumą. Jų pasiekimai pranoko net pasaulio pirmenybių rezultatus. Tai padaryti jiems leido puiki varžybų organizacija, geras techninis aptarnavimas.

Edmundas Javorskis (Lenkija): Draugiška atmosfera, puikus varžybų klimatas ir organizatorių nuoširdumas. Visi jautėmės kaip namie.

Diteris Štruberis (VDR): Rekordinis dalyvių skaičius varžybose, jų labai aukštas meistriškumas ir svetingumas.

Ju Guang Sonas (Korėjos LDR): Taip puikiai surengtos varžybos buvo labai turtinga galimybė jaunimui įgyti ir sukaupti meistriškumą.

Chose Keseda (Kuba): Bičiuliškai nuoširdi nuotaika, vyravusi varžybose ir visuomenės, spaudos bei televizijos dėmesys joms.

Kirilas Aleksandru (Rumunija): Išaugęs parašiutininkų meistriškumas ir televizijos „ginkluotė“ — toli matančios kameros, įrengtos net lėktuve.

Jozefas Biuchmuleris (Vengrija): Olimpino lygio teisėjų technika. Šios varžybos neturi sau lygių.

Miroslavas Rželka (Čekoslovakija): Pavyzdingas varžybų organizavimas. Jis pasitarnaus kitamet rengiant mūsų šalyje pasaulio parašiutinio pirmenybes.

Georgijus Serebriankovas (TSRS aviacijos sporto federacijos viceprezidentas): Ryški Lietuvos parašiutininkų pažanga, jų pasiekti labai aukšti sportiniai rezultatai, didelės meistriškumo augimo perspektyvos.

ŠVENTINIS VAINIKAS

Po iškilmingo varžybų uždarymo Vilniaus aeroklubo skraidymų bazėje Kiviškėse buvo surengta spalvinga aviacijos sporto šventė. Varžybų dalyviams ir tūkstančiams žiūrovų geriausi respublikos lakūnai, sklandytojai, parašiutininkai, aviamodeliuotojai atliko beveik dvi valandas trukusią sportinę programą, visu ryškumu pademonstruodami savo aukštą meistriškumą.

Didelio visų susidomėjimo susilaukė aerodrome veikusi turtinga respublikos SDAALR sporto klubų ir mokymo įstaigų turimos technikos, o taip pat Prienų eksperimentinės sportinės aviacijos gamykloje sukonstruotų ir pastatytų sklandytuvų paroda.

Spalvinga aviacijos sporto šventė ir įspūdinga paroda buvo tarsi šventinis vainikas socialistinių šalių parašiutininkų varžyboms, tvirtai sportinei draugystei.

Belieka pažymėti, kad rengiant ir vykdant šias stambiausias šiais metais mūsų šalyje techninių sporto šakų varžybas labai didelį darbą atliko organizacinis komitetas, ruošiantis joms daug triūso ir nuoširdumo įdėjo Vilniaus aeroklubo kolektyvas ir sportininkai (klubo viršininkas J. Žilionis), palankiai ir dalykiškai organizaciniame komitete, Lietuvos SDAALR Centro komiteto aviacijos skyriui ir varžybų rengėjams talkino respublikinė Aviacijos sporto federacija (pirmininkas A. Karpavičius, atsakingasis sekretorius V. Ažmenskas). Už tai visiems — nuoširdus sportininkų dėkingumas, jų pasiektų aukštų sportinių rezultatų skambus akordas.

K. KAZIONAS

TECHNINIAI REZULTATAI

Patelkiame prizininkus ir mūsų respublikos parašiutininkų užimtas vietas visuose pratimuose ir komandinėse įskaitose.

SESI SUOLIAI IS 1000 M AUKSCIO NUSILEIDIMO TIKSLUMUI. Vyrų: 1. I. Dimitrovas (Bulgarija) — 0 cm, 2. B. Spisakas (Čekoslovakija) — 2 cm, 3. S. Gulakas (LTSR) — 3 cm, 9—13. A. Gruzdyas (8), 16—17. J. Domarkas (15), 20—21. R. Kaščiūkevičius (18), 26—28. S. Vaitkevičius (23). Moterys: 1—2. I. Simeonova (Bulgarija) ir E. Marakuca (TSRS) — 4 cm, 3. R. Sadykova (TSRS) — 5 cm, 12. O. Baženova (23), 15. J. Gutnikienė (31), 24. B. Kailiuvienė (124), 33. G. Rakovič (203).

Individualiai startavę mūsiškiai: 19. S. Civilis (17 cm), 23. V. Janušauskas (19), 30. A. Rimavičius (26), 37. J. Salčiūnas (1 m 5 cm).

KETURI AKROBATINIAI SUOLIAI IS 2000 M AUKSCIO. Vyrų: 1. N. Usmajevs (TSRS) — 23,86 sek., 2. B. Vezneris (VDR) 25,89 sek., 3. B. Rumancevas (TSRS) — 26,13 sek., 6. S. Gulakas (26,95), 23. R. Kaščiūkevičius (32,02), 31. J. Domarkas (33,88), 34. A. Gruzdyas (34,72), 41. S. Vaitkevičius (42,49). Moterys: 1. B. Harebeker (VDR) — 29,16 sek., 2. E. Marakuca (TSRS) — 29,26 sek., 3. E. Burkova (TSRS) — 29,39 sek., 6. J. Gutnikienė (30,56), 7. R. Sadykova (30,66), 8. G. Rakovič (31,29), 14. O. Baženova (33,55), 26. B. Kailiuvienė (38,62).

Individualiai startavę mūsiškiai: 38. A. Rimavičius (37,06 sek.), 39. V. Janušauskas (38,19), 42. J. Salčiūnas (43,12), 28. E. Neniskytė (39,50), 36. D. Penkovienė (49,55).

KOMANDINIS PRATIMAS IS 1000 M NUSILEIDIMO TIKSLUMUI. Vyrų: 1. Čekoslovakija (36 cm), 2. LTSR (100), 3. TSRS (100), 4. Rumunija (216), 5. Lenkija (254), 6. Bulgarija (282), 7. Kuba (417), 8. Vengrija (533), 9. VDR (542), 10. Korėjos LDR (656). Moterys: 1. VDR (94 cm), 2. TSRS (126), 3. Korėjos LDR (143), 4. LTSR (293), 5. Lenkija (340), 6. Vengrija (554), 7. Bulgarija (613), 8. Rumunija (954), 9. Čekoslovakija (11 m 44 cm).

KOMANDOMIS PO TRIJŲ PRATIMŲ. Vyrų: 1. Čekoslovakija (11 taškų), 2. TSRS (14), 3. LTSR (49). Moterys: 1. TSRS (6), 2. VDR (14), 3. LTSR (29).

BENDRAKOMANDINĖ ĮSKAITA: 1. TSRS (20 taškų), 2. LTSR (78), 3. Čekoslovakija (133), 4. VDR (135), 5. Bulgarija (167), 6. Lenkija (196), 7. Vengrija (295), 8. Rumunija (338), 9. Korėjos LDR (418). Kubos komandoje rungtyniavo tik vyrai.

KAM TOS AMBICIJOS?

Respublikos aviacijos sporto klubų ir kiti jaunieji sklandymo sporto entuziastai labai apsidžiaugę sužinoję, kad respublikoje buvo pradėtos rengti jaunųjų sklandymo varžybos su sklandytuvu „Zylė“, o aviacijos sporto klubuose įkurtos jaunųjų sklandytojų mokyklos. Dabar jauniems buvo galima realiai įgyvendinti savo svajones. Ir malonu, kad per pirmuosius metus padaryta nemažai. Ypač Alytuje, Panevėžyje, Prienuose bei kituose miestuose. Čia jaunųjų sklandytojų mokyklos sutelkė gausų būrį jaunimo, aktyviai išvystė sportinę veiklą.

Rugpjūčio 5—9 dienomis Alytuje surengtos jaunųjų sklandytojų varžybos buvo savotiška sportinio darbo apžiūra. Į varžybas susirinko po dvi Panevėžio ir Alytaus ekipas. Gaila, kad šių miestų jaunieji sklandytojai, kurie artimai bičiuliaujasi su draugais iš Prienų, nesulaukė prieniškių atvykstant į varžybas. Ir dėl to nekalti sklandytojai. Vėl, tarsi yla iš maišo, išlindo bereikalinga kai kurių darbuotojų ambicija. Daugiau negu apmaudul Kadangi šiose respublikinėse varžybose sportininkams buvo leidžiama startuoti tik sklandytuvais „Zylė“, Prienų eksperimentinė sportinės aviacijos gamykla savo komandos neišstātė. Priežastis? Kodėl neleidžiama rungtyniauti gamykloje statomu sklandytuvu „Strazdu“? O kad šių sklandytuvų dauguma klubų neturi, kad ir „Zylė“ statoma toje

pat gamykloje, ir su šiais sklandytuvais žymiai seniau skraido jaunieji, nepagalvota. Tad bereikalinga ambicija užgožė jaunųjų Prienų sklandytojų džiaugsmą, sutrukdė jiems išbandyti jėgas su savo bendraamžiais iš Alytaus ir Panevėžio.

O sportinė kova šiose antrosiose respublikinėse jaunųjų sklandytojų varžybose buvo labai įdomi. Beveik visuose pratimuose sėkmingiau pasirodė jaunieji alytiškiai. O juk sportininkams teko išbandyti jėgas ir trijuose skriejimuose, ir fiziniuose pratimuose. Skriejimuose (pakylant iki vieno, penkių ir penkiolikos metrų aukščio, grakščiai ir tiksliai skriejant beveik 200 metrų nuotolyje) geriausių rezultatų pasiekė Alytaus 1-os vidurinės mokyklos vienuoliktokas Danius Jakubauskas. Jam atiteko pirmoji vieta ir absoliučioje įskaitoje. Danius, kuris pradėjo skraidyti prieš ketverius metus, pakartojo praėjusių metų pergalę. Antąją vietą skriejimuose užėmė taip pat alytiškis E. Plungė, o bendroje įskaitoje — jo komandos draugas A. Mažeika. Trečioji vieta skriejimuose atiteko panevėziečiui R. Balčiūnui, o bendroje įskaitoje (sumuojant ir pasirodymo fiziniuose pratimuose rezultatus) trečiąją prizinę vietą užėmė alytiškis E. Gargasas.

Tris pirmąsias vietas absoliučioje įskaitoje užėmusiems jauniems sklandytojams buvo įteikti LTSR aviacijos sporto federacijos medaliai.

A. BERENTA

Respublikos jaunųjų sklandytojų varžybų prizininkai (iš kairės į dešinę): A. Mažeika, D. Jakubauskas ir R. Gargasas.

M. LINELIO nuotr.

Tikri entuziastai sunkumų nebijo

Varžybų nugalėtoja — KPI komanda (iš kairės į dešinę): G. Mackonis, G. Kazakevičius, K. Valiulis-Petkevičius.
V. GVOZDO nuotr.

Ilgai laukė respublikos skraidūnai pirmojo Tarybų Lietuvos skraidyklių sporto čempionato. Jis vyko birželio 11–22 dienomis Netoniuose, ant stačiausio Nemuno šlaito netoli Kulautuvos. Tiesa, iki tol mūsų skraidūnai ne kartą buvo susirinkę į sąskrydžius, rungtyniavo su kaimynais iš Baltarusijos ir Latvijos, ne kartą gerino respublikos rekordus. Bet tai negalėjo prilygti tai atmosferai, ruošimuisi ir sportinei kovai, kokia būna pirmenybėse.

I pirmąjį čempionatą susirinko aštuoniolika pajėgiausių skraidūnų iš Vilniaus, Kauno, Šiaulių, Alytaus ir Prienų. Visi jie prieš pat varžybas gavo savotišką meistriškumo adresą būsimiems čempionatų startams: treniruotės skridime, pakilęs nuo Netonių šlaito, kaunietis Alfonsas Liekis nuskriejo savo skraidykle iki Raudondvario ir atgal iki Kulautuvos (14 kilometrų), išbūdamas ore 1 val. 28 min. Šiuo skriejimu jis pasiekė du naujus respublikos rekordus: išsilaikymo ore ir nuotolio.

Gerai, gerai pradžia! nebuvo lemta sulaukti panašaus tęsinio. Blogi orai varžybų metu (nepalankūs vėjai, dažni lietus) sutrukdė

sportininkams įgyvendinti savo siekius. Bet didelio skraidūnų ryžto ir entuziazmo jie nepajėgė užgožti. Išnaudodami kiekvieną palankią vėlandėlę, šio drąsiųjų sporto entuziastai sugebėjo atlikti penkių pratimų skridimus ir išaiškinti ne tik pirmuosius Tarybų Lietuvos skraidyklių sporto čempionus, bet ir pajėgiausias komandas.

Skridimo į tolį pratimas — savitas. Iš nustatytos pagal bandomuosius skridimus startinės vietos į 100 metrų nusileidimo bazę reikia skristi numatytu koridoriu. Pagal tris įskaitinius skridimus (iš penkių) geriausių rezultatų pasiekė ir pirmąją vietą užėmė Kauno radijo gamyklos sportininkas Alfonsas Liekis.

Antrasis pratimas — nusileidimo tikslumas. Nors Kauno politechnikos instituto skraidūnas Kazys Valiulis-Petkevičius vienintelis viename skridime nusileido tiksliai į rato centrą, kituose skridimuose startavo blogiau ir į prizininkų gretas nepateko. Geriausiai sekėsi jo komandos draugui Gintautui Mackoniui, kuris trijuose įskaitiniuose skridimuose nusileido nutoldamas nuo rato centro atitinkamai 11 m 95

cm, 2 m 10 cm ir 6 m 86 cm. Rezultatai — ne per geriausi. Bet rungtyniaujant nepalankiu oru, kai, startuojant iš 55 m aukščio virš 50 metrų skersmens rato, reikia apskrieti gairę ir po to nusileisti į 20 cm skersmens apskritimą, tiksliai pasiekti šį tikslą nebuvo lengva.

Nemažiau sudėtingas buvo ir trečiasis pratimas — skridimas maršrutu. Reikėjo apskrieti penkias gaires (vieną — būtinai), kurios buvo išstatytos trasoje 50 metrų atstumu viena nuo kitos ir po to tiksliai nusileisti į 50 m skersmens ratą. Čia sėkmingė lydėjo K. Valiulis-Petkevičius, kuris tris kartus apskriejo po keturias gaires, daugiausiai už kitus.

Rungtyniaujant ketvirtame pratime būtina buvo ne tik nusileisti į 50 m skersmens ratą, bet nusileisti tiksliai penktą skridimo minutę. Geriausių rezultatų pasiekė Kauno radijo gamyklos sportininkas Romas Liekis. Jis pirmame skridime išbuvo ore 5 min. 38 sek., antrame — 4 min. 38 sek., o trečiame — 3 min. 50 sek. Pažymėtina, kad tiksliausiai vieną skridimą atliko trečią vietą užėmęs jo brolis Alfonsas, nusileidęs po 4

min. 54 sek.

Penktas pratimas buvo kompleksinis: reikėjo skristi maršrutu ir tiksliai nusileisti į rato centrą (pagal ankstesnių pratimų normatyvus). Nugalėjo K. Valiulis-Petkevičius. Šiam Kauno politechnikos instituto komandos atstovui ir atiteko Tarybų Lietuvos absoliutaus skraidyklių sporto čempiono aukso medalis. Jis surinko 462,25 taško. Kazio Valiulio-Petkevičiaus pergalė didžia dalimi užtikrino pirmąją vietą ir jo komandai. Sidabro medalį laimėjo Kauno radijo gamyklos sportininkas Alfonsas Liekis (349,72 taško), o trečiąją vietą absoliučioje įskaitoje užėmė Romas Liekis (296,94 taško). Brolių pasiekimai užtikrino antrąją vietą ir Radijo gamyklos ekipai, kuriai jie atstovavo. Treči liko Vilniaus radijo matavimo prietaisų mokslinio tyrimo instituto skraidūnai.

Atsižvelgiant į tai, kad čempionato dienomis buvo nepalankūs orai, pasiektais sportiniais rezultatais skraidūnai liko patenkinti. Norėtusi tik, kad varžybų organizacija ir tvarka skraidymų metu būtų kur kas geresnė. Pirmasis čempionatas tegu būna pamoka ateičiai.

K. NAUDZIUS

Tokiems ir laimė šypsosi

Tokį visada vaizduotėje matau Zemaitijos valstietį: kresno sudėjimo, pefingą, nuoširdumą ir gėriu žibantiomis akimis, būtinai su ūsais ir mažai kalbų. Bet sąmojo — gali pavydėti.

— Iš kokio Zemaitijos krašto! — pirmiausia paklausiau Antaną Ruką, nors kur kas labiau rūpėjo išgirsti apie šauniausią respublikos sklandytojų pergalę šalies pirmenybėse per visą čempionatų istoriją.

Absoliutus Tarybų Sąjungos čempionas tik perbraukė pirštais rusvus ūsus, kiek užriesdamas aukšlyn, patraukė pečius ir vos girdimai prašneko.

— Tai kad aš... aukštaitis. Nuo Rokiškio... Va, Vytautas tai iš to krašto, iš žemaičių sositinės, lapšnodamas Vytautui Sabeckui per petį šyptelėjo čempionas. Iš jo ne vieną vasarą mokiausi sklandymo meistriškumo abėcėlės. Dar studijuodamas Kauno politechnikos institute. Todel man ir malonu, kad abu grįžome iš čempionato su aukščiausiais apdovanojimais, o ant nugalėtojų garbės pje-destalo stovėjome vienas šalia kito ir greta dar treniruotių bičiulis Vytautas Šliumba.

Taip buvo praėjusių metų šalies pirmos lygos sklandymo čempionate Oriole.

Iki šio aukščiausio nugalėtojų garbės pakylas laiptelio Antanas Rukas žingsniavo išties dešimtmetį. Nelengvai sekėsi meistriškumo virazuose. Duobėtas buvo ir pergalės kelias.

Kai baigęs Rokiškio vidurinę mokyklą 1970 metais atvažiavo studijuoti į Kauno politechnikos institutą, Antanas, padangų pavilions, pirmiausia susirado garsųjį Kauno aviacijos sporto klubą. Dvidešimtmetis vaikinukas, iki tol pats dar nežiupinęs tikro sklandytojo, apie kauniečius ir kitus tituluotus respublikos sklandytojus daug buvo skaitęs ir girdėjęs. O kai pirmas savarankiško gyvenimo takelis iš tolumo Aukštaitijos krašto navingiavo į Kauną, Antanas troško susipažinti su šiais sklandymo asais, pats išmokti skraidyti jam tada atrodančiais stebuklingais

bemotoriais aparatais. Jį žavėjo gražūs sklandytuvų vardai „Zylė“ ir „Pajūrietis“, „Nida“ ir „Blanikas“, „Foka“ ir „Nimbus“, „Jantar“ ir svajonių kupina „Liežuva“, viliojo debesų kalnai ir padangų tolai.

— Ramus, geraširdiškai malonaus žvilgsnio, kaip ir dabar, pasirodė jis man tada, kai atėjo į klubą ir nedrąsiai pasiprašė priimamas į sklandytojų būrį, — prisimena klubo viršininkas LTSR nusipelnęs treneris Aleksandras Jonušas.

— Įdomiai klausydavo kiekvieno, o ypač sklandymo sporto veleranų pasakojimų: įdomių ir baisių atsitikimų. Tik kai gerai viską suvokdavo, įsiterpdavo ir pats. Nepatikėsi, kad dabar Antanas — didžiausias ir visų mąstamiausias pasakojus. Na, o sklandymo meistriškumo aruodą jis ne trupinėliais rinko, o riekšiomis sėmė... Jau pirmaisiais metais tapo atskyrininku, neilgai trukus tapo sporto meistru ir respublikinių varžybų dalyviu, o 1977 metais, debiutuodamas sąjunginėse sklandymo pirmenybėse, užėmė penktą vietą. Tiesa, po metų reikėjo tenkintis dešimta vieta. Tai buvo savotiškas trampinas, kopiant link aukščiausio nugalėtojų garbės pjedestalo laiptelio. Ir paradoksas tai, kad būdamas net Tarybų Sąjungos čempionas, Antanas Rukas dar nė karto nėra iškovojęs respublikos pirmenybių laimėtojo titulo, nors šį pavasarį Oriole pagerino net keturis Tarybų Lietuvos rekordus. Ką gi, tokia jau sklandymo sporto fortūna...

Per dešimtmetį Antanui Rukui, dabar tarptautinės klasės sporto meistrui ir Tarybų Sąjungos sklandymo rinktinės nariui, padangų toliais debesų keliuose teko nukristi daugiau kaip 15000 kilometrų. Su įvairiausių konstrukcijų sklandytuvais — „Blaniku“ ir „Foka“, „Jantar standartu“ bei „Kobra“ ir ypač naujausiu sklandytuvu „Lietuva“ jam teko raižyti Lietuvos ir Vidurio Rusijos, Moldavijos ir Šiaurės Osetijos padangę, rungtyniauti su socialistinės sandraugos šalių sklan-

dytojais Čekoslovakijoje ir Bulgarijoje, Lenkijoje ir Vokietijos Demokratinėje Respublikoje. Dauguma startų buvo vainikuoti pergalėmis. Tačiau didžiausiu laimėjimu Antanas laiko pasirodymą praėjusių metų šalies sklandymo pirmenybėse Oriole, o aukščiausią apdovanojimą — iškovojo absoliutus Tarybų Sąjungos čempiono aukso medalį.

Buvo jo sportiniame gyvenime ir nemalonių minučių. Antanas prisimena:

— Tai atsitiko prieš porą metų. Skridau lėktuvo lūksyruojamame sklandytuvu iš Oriolo į namus. Kai apacioje jau driekėsi Bransko miškų žoluma, o mes skridome tik 200 metrų aukštyje, nelikėtai atsikabino sklandytuvą su lėktuvu stieianti virvė. Žaibiška mintis persmeigė smilkinius — kuo skubiausiai, kaip šiaudų griebiantis, reikia ieškoti bent menkiausios keliančios oro srovės ir krapštytis aukšlyn. Reikės leistis ant miško — skaityk, kad sklandytuvu nebėr. Dėl savęs — taip pat klausimas. Kraujas tvinkėjo galvoje, tarsi plaktuku kas muštų. Bet baimės nejučia. Tik dar tvirčiau suspaudžiau rankoje sklandytuvo vairalazdę ir nepertraukiamu smėigiančiu žvilgsniu sekiau aukštimačio ir greičio prietaisų rodykles. Pavyko palypėti truputiuką aukšlyn. Tai buvo nepaprastai sunkus, bet labai didelis laimėjimas! Staiga priekyje išvydau nemažą miško lopinėlį. Priskrendu arčiau — ogi žyvro karjeras po manim. Apskriejęs ratą ir įsitikinęs, kad esama lygios vietos, nutariau nieko nerizikuodamas leistis į karjerą. Kai „Jantaro“ ratas palietė mažį suvatintą žyvro kelią, o sparnas po to atsirėmė į minkštą kaurturę, sklandytuvą sustojo. Atidavęs kabinos gaubtą, išlipau iš sklandytuvo. Permirę marškiniai buvo prilipę prie kūno, per veidą srovėmis rito dideli prakaito lašai. Nepatikėsite — tuo momentu aš džiaugiausi. Sklandytuvą buvo sveikas sveikutėlis!

Antanas pasakojo šypsodamasis. Tik rankos, tarsi

vairalazdę žiupinėty, žvelniai glostė vežlius ūsus.

— Yra paspirginusios nervus ir Kaukazo kalnų saulėtos uolų keteros, kai praėjusiais metais, siekdamas aukščio rekordų, palei jas skriedamas ieškojau palankių galingų antvėjų, — ramiai tęsė čempionas. — O atsitikimas Čekoslovakijoje, socialistinių šalių sklandymo varžybose! Komandos draugas Leonidas Vaskovas iš Ordžonikidzės leisdamas aplaužė plastmasinės „Lietuvos“ liemenį. Kas matė jo sklandytuvą, nedvejodamas nuogastavo, kad Vaskovas esą jau baigęs varžybas — šis sklandytuvą sekantiam skrydžiui nebepakils. Nesmagu buvo girdėti tokius aimanavimus. Vaskovas visai nuleido galvą. „Lionia“, nenusimink. Aukščiau galvą, — sakau jam. — Darbo bus daug. O kai darbas ragina, ir naktis trumpa. Bet turime suspėti. Tu su šia „Lietuva“ rytąj privalai skristi...

Prieniškaiai vyrai, lydėję tarybinę komandą į varžybas, vadovaujami Antano Ruko [baigęs Antano Sniečkaus politechnikos institutą, jis kurį laiką Prienų eksperimentinėje sportinės aviacijos gamykloje dirbo liemens surinkimo cecho viršininku], kartu su Leonidu Vaskovu beveik išlįsį naktį dėlėjo ir lipdė detales, klįjavo, lygino...

Kai rytą sportininkai pradėjo ruošis skridimui ir tempti į startą sklandytuvus, čia jau lyg gulbė baltavo „išgydyta“ grakščioji „Lietuva“. Ysi iš nuostabos tik traukė pečius. Atsitempiau į startą ir aš savo sklandytuvą. Leonidas jau dėjosį parašiotą ir ruošėsi sėsti į kabiną. Pastebėjęs mane, jis aukšlyn iškėlė rankos nyktį. Aš mostelėjau ranka, palinkėdamas jam sėkmingo starto...

Zemaitiško būdo aukštaitis — pamaniau apie Antaną, klausydamas jo pasakojimų. Tik tokiems ir laimė šypsosi, ir kalnai nebalsūs, ir pačios didžiausios pergalės aukštumos pasiekiamos.

K. KILCIAUSKAS

DAUG RANKŲ DIDŽIA NAŠTA PAKELIA

ANTANAS JUŠKEVIČIUS,
RAJONO LIAUDIES DEPUTA-
TŲ TARYBOS VYKDOMOJO
KOMITETO PIRMININKO PA-
VADUOTOJAS.

— Rengti technikos spor-
to šakų varžybas, ypač žie-
mą, nėra paprasta. Bet orga-
nizacinė veikla, kurios reika-
lauja kiekvienas renginys,
sunkumai, su kuriais susidu-
riame, mūsų nebaugina.

Zinoma, nebūtų Kėdainiuose
daug entuziastų, technikos
sporto, jo mėgėjų, kurie la-
bai daug prisideda organi-
zuojant varžybas, pagaliau
nebūtų širdies, nedaug tēpa-
siekium. Esu tvirtai įsitiki-
nęs, jog sprendžiamoji jėga,
lemianti mūsų darbo šioje sr-
tyje sėkmę — daugelis rājo-
no tarybos deputatų, visuo-
menininkų, gausus aktyvas. Be
šių žmonių, kuriuos, beje,
tenka išsiugdyti, vargu ar pā-
vyktų būti sveikais ir ge-
rais šeimnininkais. Kaskart lai-
ku sudarome darbingą orgā-
nizacinį komitetą. Jo nariams
pavedami pagal darbo profi-
lį artimi klausimai. Dalykiška
kontrolė, bendravimas su šiais
žmonėmis, atsakingais už at-
skirus daugiaplanio organiza-
cinio darbo barus, nuolatinis
partinių organų dėmesys —
visa tai dėmenys, kurie, sudėti
į vieną visumą, lemia renginio
sėkmę.

Beje, būtina pastebėti, kad
keliolika žmonių, esantys or-
ganizaciniame komite — tai
tarsi dalis ledkalnio, kuri ap-
čiuopiama. Mat kiekvienas šių
žmonių turi savo vidaus re-
zervus, savą aktyvą. Nuo
sėkmingo vadovavimo jam,
sąžiningos ir savalaikės veik-
los bei pasiūventimo pri-
klauso galutinis darbo pasise-
kimas.

Jeigu žiūrėti į šį reikalą iš
metraštininko pozicijų, pasaky-
siu, jog organizacinį komitetą
anksčiau sudarydavome jau
prieš kelis mėnesius iki ren-

ginio pradžios. Organizacinis
komitetas šį pavasarį bei ru-
denį rengtiems motociklų
krosams jau buvo sudarytas
tik prieš mėnesį iki varžybų.
Manau, jog šio laiko visai
pakanka. Juk dauguma orgā-
nizacinio komiteto narių dir-
ba nuolat, jiems šios varžy-
bos jau tapo artimos, savos,
kaip ir tas darbas, kurį tenka
atlikti nuolat. Manau, jog ne-
maža sėkmės dalis tenka ir
rezultatų aptarimams, kurie
vykdomi po renginio, padė-
koms geriausiems.

ZURNALISTO KOMENTARAS.
Respublikinio ir stambesnio
masto varžybų rengimo orgā-
nizacinis komitetas Kėdai-
niuose paprastai būna 14—15
asmenų. Vadovaujami rajono
LDT vykdomojo komiteto pi-
rmininko pavaduotojo Antano
Juškevičiaus, jie bendrai dir-
ba nelengvą organizacinį
darbą. Kiekvieno organizaci-
nio komiteto nario konkre-
tus darbų planas, tikslus ter-
minų laikymasis, nuolatinės
informacijos bei ataskaitos
per posėdžius — štai ir visa
veiklos struktūra. Na, o pati
veikla...

SIGITAS SPIRIDAVIČIUS,
SRAALR RAJONO KOMITETO
PIRMININKAS.

— Sudarius organizacinį
komitetą, kiekvienas jo na-
rys savarankiškai sprendžia
jam iškeltus klausimus. Juk
šie žmonės tampa lyg ir sa-
votiškais tarnybų viršininkais.
Jie numato pagrindines dar-
bo gaires, tariausi su savo pa-
galbininkais, ieško būdų ir
priemonių kiekvienam klāusi-
mui laiku ir kokybiškai iš-
spręsti. Kai iki varžybų prā-
džios belieka dvi savaitės,
imamės bendrai su partijos
rajo komiteto atstovu Gied-
riumi Surmilavičiumi koordi-
nuoti atskirų tarnybų darbą,
kontroliuoti vykdymo eigą.
Juoba, kad jų darbo planai —
sudėtinė bendro plano dalis.
Tam, suprantama, nepakanka
vien organizacinio komiteto
posėdžių, juose pateikiamų
ataskaitų. Nesklendumai, ne-

Tris kartus Kėdainiuose buvo organizuotos Tarybų Lietuvos
motociklų kroso varžybos, surengtos šio sporto Pabaltijo
pirmenybės. Ir kaskart stebėti renginių susirinkdavo iki 5000
žiūrovų. Puiki varžybų organizacija susilaukė visuotinio pripa-
žinimo — jas aukštai vertina įvairių komandų vadovai, trene-
riai, dalyviai, šiuos renginius su džiaugsmu prisimena miesto
bei rajono gyventojai.

Kyla klausimas: kaip Kėdainiuose, kur nėra nei tech-
nikos sporto klubo, kur vos du etatiniai patriotinės draugijos
darbuotojai — SDAALR rajono komiteto pirmininkas ir in-
struktorius — sugebama taip sėkmingai viską parengti varžy-
boms, kokios šios sėkmės paslaptys!

Apie tai ir buvo kalbama per „Sparnų“ redakcijos organi-
zuotą pokalbį Kėdainiuose, kuriame dalyvavo žmonės, nuolat
įnešantys didžiausią indėlį į sėkmingą stambaus masto varžy-
bų rengimą.

aiškumai, nesusipratimai šali-
nami darbo tvarka, palaikant
nuolatinį ryšį su organizacinio
komiteto pirmininku, kitais
atsakingais rajono darbuoto-
jais. Juk varžybų sėkmė —
savotiška rajono vizitinė kor-
telė. Tad ir rūpestis bend-
ras. Ir palikti bet kokį, kad ir
iš pirmo žvilgsnio smulkiau-
sį klausimą neišspręstą, at-
dėti jį vėlesniam laikui — ne-
valia.

Pamenu, kartą, organizuo-
jant respublikos žiemos mot-
ociklų kroso varžybas, varžy-
bų dalyvius buvo numatyta
apnakvyndinti profesinės
technikos mokyklos bendre-
butyje. Iki starto beliko ke-
lios dienos. O čia staiga
spūstelėjęs šaltukas gerokai
paveikė mokyklos katilinę.
Na, žmonės, suprantama, su
širdgėla, praneša, jog negalės
priimti sportininkų. Ką dary-
ti? Teko kreiptis į gynybi-
nės veiklos rajone šefą, par-
tijos rajono komiteto sekreto-
rę Anelę Sirvidienę. Buvo
mobilizuota daug jėgų. Bend-
romis pastangomis radome
išeitį. Varžybos buvo sėk-
mingai surengtos! Bet šis at-
vejis mus gerokai pamokė.

Dabar nakvynę visada pla-
nuojame su rezervu. Juk vis-
ko nenumatys! Ir todėl esā-
me labai dėkingi rajono Ta-
rybos deputatui, Liaudies
švietimo skyriaus vedėjui Eu-
genijui Ignatavičiui, organi-
zacinio komiteto nariui, atsā-
kingam už sportininkų apnā-
vyndinimą, jo aktyvui — Jo-
svainiui vidurinės mokyklos
direktoriui Vytautui Rakickui,
jo pavaduotojui ūkio reika-
lams Juliui Adomavičiui, Kė-
dainių tarpmokyklinio bendra-
bučio vedėjai Vitalijai Li-
pinskienei, kurie apnakvyndi-
nimo tarnybai visada padeda.
Sportininkai palieka jiems lai-
kinai skirtus namus su nuo-
širdžiausios padėkos žodžiais.

Tas pats pasakytina ir apie
mitybą, už kurią atsakinga
organizacinio komiteto narė,
rajo Kooperatyvų sąjungos
valdybos pirmininko pava-
duotoja Vanda Sereikienė.

Jai vadovaujant sėkmingai su
iškylančiais uždaviniais susi-
doroja Kėdainių restorāno-
valgyklos vyr. virėja Pranutė
Mikštienė, kasininkė Felicija
Povilauskienė, RKS visuome-
ninio maitinimo įmonių susi-
vienijimo direktorė Gailutė
Laukevičienė, kuri ne vien
pasirūpina sportininkų mity-
ba, bet ir bufetais gausiems
žiūrovams varžybų vietoje.

ZURNALISTO KOMENTAS.
RAS, Sigitas Spiridavičius —
atsargos karininkas. Buvęs
saulys sportininkas, vyresny-
sis leitenantas dėstė Kėdainių
moksleiviams karinį parengi-
mą. Prieš penkerius metus
rajone iškilo patriotinės drau-
gijos vadovo problema.
SDAALR rajono komiteto pi-
rmininko pareigos buvo laikini-
nai patikėtos Sigitui Spirida-
vičiui. Ir štai šis nelabai kal-
bus, bet nepaprastai darb-
tus ir energingas vyrškins jau
antrą penkmetį sėkmingai
vadovauja patriotinės draugi-
jos veiklai rajone.

Respublikos technikos spor-
to šakų spartakidoje kėdai-
niečiai 1978-aisiais pasirodė
nekaip. Užėmė 18-ąją vietą.
Tai buvo savotiškas signalas
rimčiau susirūpinti sportine
veikla. Per praėjusius dvejus
metus pradėtos kultivuoti
trys naujos technikos sporto
šakos. Kėdainių autojmonės
vairuotojas TSRS sporto
meistras Virginijus Skanas
entuziastingai ėmėsi organi-
zuoti autorali, kurio varžybo-
se nuosavais „Žiguliais“ ir
„Volgomis“ dalyvauja per 20
ekipažų, Ivano Mičiurino vi-
durinės mokyklos direktorius
Romas Lengvinas paauglius
supažindino su kartingo pa-
slaptimis, o Chemijos gamyk-
los SDAALR komiteto pi-
rmininkas Viktoras Zagorskis
jau ir skraidyklininkais rū-
pintis turi. Ne veltui Kėdai-
niuose paruoštas jau ir pro-
jektas statyti Technikos na-
mus, kurie turės išaugti šā-
lia motociklininkų kroso tra-
sos.

Dabar Kėdainiuose jau pa-
ruoštas vienas TSRS sporto
meistras, du kandidatai į
meistrus bei aštuoniolika pi-
rmojo atskyrio technikos
sporto šakų atskyrininkų!

GIEDRIUS SURMILAVIČIUS,
LKP KĖDAINIŲ RAJONO KO-
MITETO INSTRUKTORIUS.

— Kai kur skundžiamasi
rankų stoka, ir dėl to nei-
giamai atsakoma į bet kurį
pasiūlymą surengti rajone
respublikines technikos spor-
to varžybas. Dėl to nuskrāu-

džiami rajono centro, aplinkinių vietovių gyventojai, prarandama puiki priemonė technikos sportui populiarinti bei propaguoti. Tad ir kaltinti dėl silpno šio sporto vystymo šiuo atveju tenka save. Kėdainiečiai — priešingai, su džiaugsmu priima pasiūlymus, nors tai, žinoma, ir susiję su rūpesčiais.

Viktoras Zagorskas dirba Chemijos gamyklos automatinės telefonų stoties viršininku, be to jis visuomeniniais pagrindais dar ir vietos SDAALR komitetui vadovauja. Bet jis ir varžybų rengimo organizacinio komiteto narys. Reikia jo paramos radijofikuojant varžybų vietą. Nėra tai paprasta. Bet žmogus supranta, jog nieko negali būti bėsiu nežinios. Ar ateis sekantį kartą, ar atvažiuos tūkstančiai, jeigu stovės šalia trasos nieko nežinodami? Štai ir tenka kiekvieną kartą įrengti garsiakalbius, vežti aparatūrą. Jis pats visko aprėpti negali. Privalo telktis į pagalbą savo aktyvistus. Na, ir šie palaipsniui prie visuomeninės veiklos pripranta. Arba „Tarybinio kelio“ redakcijos skyriaus vedėjas Ferdinandas Raudonius. Rūpesčių jam — per akis ir tiesioginiame darbe. Tačiau nebuvo atveju, kad šis organizacinio komiteto narys dar gerokai iki varžybų pradžios neinformuotų skaitytojų apie artėjančią šventę, nepasirūpintų skelbimais, nuodugniai neaprašytų varžybų joms pasibaigus. Maža to, dar ir pažintą sporto žurnalistą, spaudos aktyvistą, rajono vykdomojo komiteto vyr. instruktorių Bronių Kaminską talkon pasikviečia. O kiek jaunimo į šefavimo darbą mobilizuoja rajono Tarybos deputatas, komjaunimo rajono komiteto pirmasis sekretorius, varžybų rengimo organizacinio komiteto narys Bronius Prankevičius.

JURNALISTO KOMENTARAS: Kasmet Kėdainiuose vyksta žiemos šventė. Tai didžiulis visapusiškas renginys, kuriame randama vietos ir motociklų krosui. Šiuo atveju varžybos lyg ir vietos masto. Bet suvažiuoja į jas sportininkai iš Kauno ir Anykščių, Panevėžio ir netgi broliškos Latvijos. Kad ir kiek rūpesčių organizuojant tokią šventę, sportinė jos programa paprastai visuomet sėkminga. Ir paaiškinama tai paprastai — tie patys žmonės, kurie rengiant respublikines varžybas vadovauja savo tarnyboms, atlieka šį darbą ir per pasiruošimą žiemos šventei. O grynai sportinė varžybų pusė — prityrusių sportininkų žinioje.

LEOPOLDAS ŠILYS, ELEKTROS APARATŪROS GAMYK-

LOS TRANSPORTO SKYRIAUS MECHANIKAS.

— Mūsų trasa dabar pripažinta įžymiausių specialistų. Ir tai dėl to, kad pradėjome rengti stambaus masto varžybas. Būtime mindžiukavę vietoje, niekas nebūtų padėjęs jos įsirengti. O tvarkyti anksčiau naudotą trasą reikėjo jau seniai. Bet savomis — vien motociklininkų — jėgomis mes to nebūtume galėję aprėpti. Todėl rengiantis pirmosioms varžyboms mums — technikos sporto visuomenininkams — ypač padėjo sudarytas respublikinio motociklų kroso ruošimo ir vykdymo organizacinis komitetas. Jo narys, rajono Tarybos deputatas, Autokelių eksploatavimo linijinės valdybos viršininkas Kazimieras Zigmantas skyrė reikiamos technikos, žmonės laisvu nuo darbo metu padėjo tvarkyti miesto vykdomojo komiteto sprendimu išskirtą plotą. Daug tuomet buvo darbo. Dabar, žinoma, lengviau. Jau susidragavome su dispečere Genovaitė Bobiniene, ypač buldozerininku-mašinistu Kaziu Kupriu. Ir, atrodo, jokių problemų nėra. Nors...

Žiemos krosui visada buvo pasirengta kuo puikiausiai. Ir pavojingos vietos nuniveliuotos, ir pakankamai nebe-naudojamų padangų į sniegą susmaigstyta, ir pagaliau visa trasa virvėmis aptverta. O rytą žiūrime — nagi prideramai pasniogę! Ir teko Kaziu Kupriui vėl per visą trasą savo buldozeriu „pražygiuoti“, bei mums — motociklininkų sekcijos nariams — visą saugumo techniką iš naujo įrenginėti. O juk vaikinai dar ir varžybose dalyvauti turėjo.

Didžiulis darbas kaskart tenka ir varžybų rengimo organizacinio komiteto nariui, Kėdainių rajono vidaus reikalų skyriaus autoinspekcijos poskyrio viršininkui, milicijos kapitonui Vytautui Aidukui. Jo bei jam padedančių vyresniojo leitenanto Broniaus Bičkos, jaunesniojo leitenanto Augio Minkevičiaus bei seržanto Jono Stašaičio dėka neturime jokių rūpesčių dėl mašinų srauto, eismo, pagaliau tvarkos trasoje. Važiuotų žmonių dabar į varžybas susirenka daug. Jiems nurodoma mašinų stovėjimo aikštelė, o jau šalia trasos — ideali tvarka.

Gerai organizuotos varžybos padeda sportininkams pademonstruoti visus savo sugebėjimus. Atmenu kartą per vienas svetur vykusias varžybas dėl neaugios, nepakankamai paruoštos trasos

susižeidė Edvardas Ramonas. Labai skaudu buvo. Pats esu buvęs motociklininkas. Todėl stengiuosi drauge su treniruojamu jaunimu, technikai padedant padaryti viską, kad kiekvienas Kėdainius geru žodžiu minėtų.

JURNALISTO KOMENTARAS. Leopoldas Šilis nuo seno aistringas motociklininkas, buvęs respublikos motociklų kroso bei daugiadienį lenktynių čempionas. 1969 metais persikėlęs iš Biržų į Kėdainius, pradėjo dirbti Elektros aparatūros gamykloje. Tuomet čia, įmonės direktoriaus Stasio Sakalio iniciatyva, ir buvo įsteigtas visuomeninis technikos sporto klubas. Įgyti motociklai, mopedai, pradėtas darbas su paaugliais. Pradžioje motociklininkų buvo 10. Vėliau jų skaičius gerokai išaugo, ypač kai kandidato į sporto meistrus Leopoldo Šilio vadovaujami jaunieji kėdainiečiai pradėjo skinti pergalinį laurus. Net šešis respublikos čempionės aukso medalius yra iškovojuję Vilma Karpavičiūtė. Kėdainiečiai per šių metų LTSR pirmenybių antrojo etapo varžybas iškovojo nuolatinių vardus rajonų grupėje, parsivežė į gamyklą sportinį trofėjų — taurelį.

Sėkminga sportinė veikla, ypač su paaugliais, paskatino „Rytų aušros“ kolūkio SDAALR pirmą organizaciją, kuriai vadovauja ūkio vyr. buhalteris Povilas Placūnas, pradėti šefuoti Elektros aparatūros gamyklos motociklininkus. Pirmą kėdainiečių, sekdami biržietį pavyzdžiu, įkūrė visuomeninį technikos sporto klubą Antano Sniečkaus kolūkyje. Įgyta technika, pradėtos treniruotės. Pagaliau prie rajono Pionierių namų sudarytas motociklininkų būrelis. Dirbti su visu aukščiau minėtų gausiu motociklininkų būriu tenka Leopoldui Šiliui — energingam, visur spėjančiam visuomeniniam treneriui.

VLADAS ZOLOTUCHINAS, SSD „NEMUNAS“ RAJONO TARYBOS PIRMININKAS.

— Per stambias varžybas vyriausioji teisėjų kolegija atvyksta iškviesta SDAALR CK. Na, bet ir mums, rajono sporto teisėjams, darbo pakanka. Juk trasa 2,7 km ilgio. Kiek joje reikia kontrolierių, eilinių teisėjų! Nėra tai labai didelis malonumas žiemą pratepsėti sniege kelias valandas, fiksuojant kiekvieną pravažiuojantį motociklą. Betgi kažkam tai daryti reikia! Štai ir tenka man, organizacinio komiteto pavedimu, šiuo klausimu rūpintis.

Būdamas SSD „Nemunas“ rajono tarybos pirmininkas, esu ir SDAALR rajono komiteto narys. Glaudžiai bendradarbiaudami daug ir padarom. Kai mums reikia organizuoti PDG normų laikymą, PDG daugiakovės varžybas, kur be šaudymo neapsieisi, prašome patriotinės draugijos paramos. Na, o varžybų atveju — visą savo aktyvą pa-

renku. Faustas Ūsas, Pranas Banys, Vincas Visockas visada pasirengę padėti rengti varžybas. Mums lenka padėti ir aprūpinant varžybas teisėjavimo technika: sekundmačiais, skydais, apranga. Na, bet tai normalus reiškinys — mes padedame kuo galime, ir mums kuo gali padeda.

Manau, jog sėkmingam teisėjų darbu nemaža įtakos turi ir tai, jog su savo užduotimi puikiai susidoroja varžybų rengimo organizacinio komiteto narys, atsakingas už transportą, Elektros aparatūros gamyklos direktoriaus pavaduotojas Jonas Viščius. Teisėjus į varžybų vietą nuveža autobusas, yra budintis sunkvežimis sugedusiai technikai pargabenti. O visa tai labai opu ir atvykusioms komandoms, ir rengėjams. Kai ankstesniais metais to neturėjome, dažnai atsidurdavome nepavydėtinoje padėtyje.

Tas pat liečia ir trasos elektrifikavimą. Kai pirmą kartą rengėme respublikines varžybas, organizacinio komiteto nariui, Panevėžio elektros tinklų Kėdainių rajono viršininkui Viktorui Barauskui buvo iškeltas nelengvas uždavins — elektrifikuoti trasą. Kiek stulpų, saugiklių, laidų reikėjo! Bet padarė. Dabar viskas paprasčiau. Bet ir naujas viršininkas Stasys Atkočaitis nusiskūsti ramybę negali. Juk reikia kiekvieną kartą viską patikrinti, vėl prijungti trasą prie srovės linijos. Kitaip — nei žviesos, nei radijofikavimo.

JURNALISTO KOMENTARAS. Kaip upokšniai, suplaukiami į vieną upę padaro ją vandeninę, sraunią, taip ir gausus aktyvistų būrio didesni bei mažesni indėliai į bendrą organizacinio darbo visumą sąlygoja sėkmingą didelio masto varžybų rengimą. Ši sudėtinga veikla sudaro vieną vieningą mechanizmą, kuris, gerai koordinuojamas ir nuolat kontroliuojamas, veikia be sutrikimų. Nors...

Ne visad dar deja, sportininkai prideramai įvertina tai, kas jų labai padaroma. Antai skundėsi klaidpėdiečiais bei šiauliečiais Josvainių vidurinės mokyklos vadovai, kad sportininkai bendrabučius paliko netvarkingus. Nedaro tai garbės nei sportininkams, nei jų treneriams bei vadovams. Suprantama, tokie reiškiniai retai. Bet kol jų dar vis pasitaiko, ko geriau, ir abuojamas siūlomiems renginiams klesti. Tuo tarpu Kėdainių rajono pavyzdys įtikinamai rodo, jog galimybių organizuoti — ir sėkmingai — respublikines varžybas yra visuose rajonuose. Tereikia noro, dalykiško planavimo bei rūpinimosi. Ir už tai ne tik motociklininkai, bet ir visuomenė turia nuoširdų ačiū!

A. ICIAVICIUS

Laivai išplaukia

Laboratorijoje prie laivų modelių (iš kairės į dešinę) R. Lozoraitis, vadovas L. Marcinkevičius ir G. Kmiellauskas.
M. ALYCIO nuotr.

1954 metais Linas Marcinkevičius net neįtarė, kad galima gaminti modelius iš stiklo pluošto audinio, epoksidinės dervos, kitų medžiagų, be kurių laivų modeliavimo šiandien neįsivaizduoja net pradedantysis modeliuotojas. Pusantrą metro ilgio, pagaminta iš impregnuoto kartono, suklijuoto paprasčiausiais stalių klizais, keleivinio laivo „Pobeda“ kopija išliko tokia pat iki mūsų dienų — truputį gremėzdiska, nepaslanki, nudažyta aliejiniiais dažais...

Po jos sekė kiti modeliai. Kovinių, keleivinių laivų kopijos, koviniai laivai, pradedant pirmaisiais pokaario metų kreiseriais ir baigiant plaukiojančiomis tvirtovėmis, pastatytomis pagal paskutinį technikos žodį, lenktyninių laivų modeliai — visa tai Linas padarė savo rankomis. Jų apie šešiasdešimt.

Ir dar vienos rūšies modeliai, tapę tikroju L. Marcinkevičiaus pomėgiu — baltasparnės jachtos.

1956 metais Linas tapo visuomeniniu instruktoriumi tuometiniame Jūrų klube. Tada, dar būdamas moksleivis, jis jau mokė daug augesnius už save vyrus irkluoti ir buriuoti jais. Kodėl gi netapo jūreiviu?

Šiuo metu L. Marcinkevičius baigia statyti antrą savo gamybos daugiavietę turistinę jachtą, pradedant nuo špagautų, sumontuotų savo būte, ir baigiant burėmis, kurias taip pat siuva pats. Ar daug kas galėtų tai padaryti? Vargu...

Laivų modeliotojas tikrai nedaug kuo skiriasi varžybų metu nuo buriuotojo. Gera reakcija, mokėjimas orientuotis meteorologinėje situacijoje, įvertinti ne tik priešininko, bet ir savo galimybes būtini ir čia, ir ten.

Gyvenimas nestovi vietoje, modelis seka modelį, kopiami meistriškumo laiptais, ir atsiranda noras kažkam perteikti savo žinias. Gilus, nenumaldomas noras, išplaukiantis iš pergalės džiaugsmo ir nusivylimo kartėlio. Noras, kad ir kiti pajustų tą patį.

— Būna, kad ir suklumpa mano mokiniai prieš nesėkmes, — sako Linas. — Štai tada jau pralaimiu aš kaip vadovas, jei iš būrelio išeina nors vienas narys.

Jau antrą dešimtį metų vadovauja Linas Marcinkevičius bandomajai — eksperimentinei laivų modeliavimo laboratorijai prie Respublikinio technikos sporto Jūrų klubo Kaune. „Laboratorija“ — skamba išdidžiai. Kokia ji, ši laivų modeliavimo laboratorija, beje, vienintelė mūsų respublikoje? Kokie jos uždaviniai? Naujų modelių kūrimas ir jų gamyba varžyboms — štai laboratorijos, Lino Marcinkevičiaus ir jo mokinių devizas.

Ričardas Lozoraitis, Kauno J. Aleksonio vidurinės mokyklos devintokas, būrelyje šešti metalai:

— Varžybų metu atkreipi dėmesį ne į spalvingesnį modelį, o į tą, kuris pasiekia aukštesnius rezultatus, kurio įdomesnė, novatoriškesnė

konstrukcija. Sukonstruoti anstatą, įrengti denį, išdekoruoti modelį lengviau, nei sugalvoti naują efektyvią konstrukciją, racionaliai išdėstyti pagrindinius agregatus.

— Kartais, rodos, padarai neblogą modelį, o varžybų metu jo rezultatai — prasti, — pasakoja Arvydas Overas, tos pačios mokyklos abiturientas. — Kad išvengčiau naujų klaidų, nufariau padaryti stendą sraigtams bandyti. Jis bus reikalingas ne tiek man, kiek viso būrelio nariams. Juk ne taip paprasta įtaisyti sraigtą taip, kad jo veikimo efektyvumas būtų didžiausias. Jei ir tada modelis „neįgauna sparnų“ — vadina, si, padaryta klaida konstruojant. Tenka pradėti visus apskaičiavimus iš naujo. Tik šitoji matematika — Ričardo sritis.

— Nors smulkesnes detales galima padaryti ir namų sąlygomis, bet darbas laboratorijoje — visai kas kita, — pasakoja L. Marcinkevičius. — Ačiū Laimonui Stadelninkui, Lenino rajono vaikų-jaunimo klubo „Vilija“ vadovui, kuris mus mielai priėmė, kai nebetilpome senose patalpose. Greitu laiku užimsime dar vieną kambarį ir klubo pastato palėpę. Štai tada turėsime beveik idealias darbo sąlygas. Trūksta tik baseino modelių išbandymui ir varžyboms.

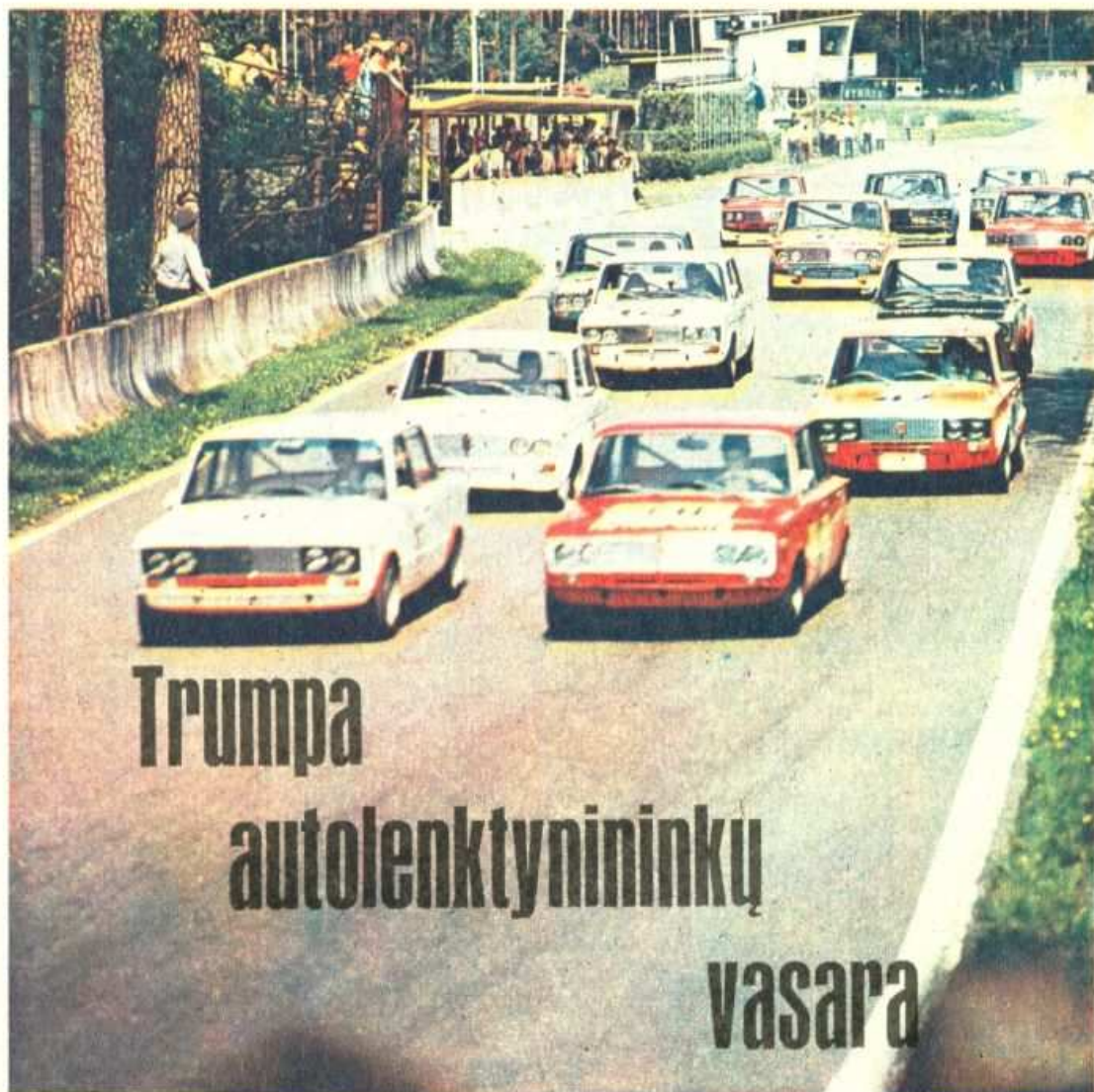
Nors turnyrų metu jie varžovai, besiruošiant varžyboms kauniečiai glaudžiai bendradarbiauja su Zapyškio

vidurinės mokyklos laivų modeliutojais, kuriems vadovauja aistringas šios techninės kūrybos gerbėjas Stasys Žurauskas. Paradoksaliai, bet Zapyškiui respublikinių laivų modeliavimo varžybų metu atstovauja bent dvi komandos, kai tuo tarpu tokie didmiesčiai kaip Klaipėda ar Šiauliai neatsiunčia nė vienos. Aišku, čia ne tik Stasio Žurausko nuopelnas, kad kas penktas vienintelės miestelyje vidurinės mokyklos mokinys domisi laivų modeliavimu, bet ir laboratorijos.

— Laboratorijoje mes lančomės kelis kartus per savaitę, — pasakė Zapyškio vidurinės mokyklos aštuntokai Algirdas Eimutis ir Raimondas Žurauskas, kai juos sutikau besisukinėjančius laboratorijos dirbtuvėse. — Mums nelabai sekasi korpusų gamybą, o ir šiaip čia padeda, jei tik iškyla kokie sunkumai. Mokyklos dirbtuvėse juk ne viską pasigaminai, o ir medžiagų kartais trūksta.

Dirbtuvėse verda darbas. Linas Marcinkevičius su savo dešiniąja ranka — radijo mechanikos specialistu Gintautu Petraičiu rūpestį turi per akis. Veikiniai jau išplaukė į platiuosius vandenius. Arvydas Overas ir Ričardas Lozoraitis — pastovūs Lietuvos rinktinės nariai, sėkmingai pasirodo ne tik respublikinių varžybų metu, bet ir sąjunginiuose turnyruose.

K. DUBAUSA

Trumpa autolenktynininkų vasara

Vienos ryškiausių figūrų LTSR čempionate — G. Neverauskas [dešinėje] ir R. Savickas iš Jonavos „Azoto“ TSK.

K. ZIEDINIO nuotr.

Štai šių metų TSRS pirmenybėse visą respublikos laimėjimų kraitį sudaro Olekos bronzos medalis, laimėtas V klasės automobilių varžybose. Vilniaus „Medžio“ technikos sporto klubo aistovs jau nebe pirmi metai sąjunginėse varžybose startuoja būtent šioje klasėje ir dažniausiai sėkmingai.

Tokį pat apdovanojimą, rungtyniaudamas „Molodionaja“ formulės automobiliu, pelnė kaunietis Z. Aleksandravičius.

Deja, nesėkmingai rungtyniavo kiti mūsų favoritai. G. Neverauskas ir V. Vaišvila varžybų nebaigė. Ir tokios bėdos jau tampa tradicinėmis.

Kadaise Tarybų Sąjungos rinktinėje socialistinių šalių varžybose startuodavo ir V. Vaišvila, ir J. Dereškevičius, ir G. Neverauskas. Dabar jų vietos rinktinėje užėmė kiti. Dereškevičius automobilių žiedinėse lenktynėse, matyt, daugiau nebestartuos. Vaišvilai po praėjusios TSRS tautų spartakiados išvis tenka įrodinėti, kad jis sugebės ginti respublikos automobilių sporto garbę. Bet ir čia ji dažniausiai lydi nesėkmės. Nestabiliai startuoja ir Neverauskas. Apie Oleką jau nebe pirmi metai kalbama kaip apie automobilių sporto vėterą. Tad savaime peršasi mintis, ar nereikia felktis daugiau naujų jėgų, kad kuo greičiau susigrąžintus gerą respublikos vardą automobilių žiedinėse lenktynėse. Nėra abejonės, kad čia minėtieji automobilių sporto asai dar ne kartą mūsų nudžiugins skambiomis pergalėmis. Bet dalį atsakomybės jau ir dabar galima perkelti ant jaunesniųjų pečių. Juo labiau, kad ši našta daugeliui rinktinės narių gerokai trukdo atgauti taip reikalingą dvasinę pusiausvyrą.

PRESTIŽO MEDALIAI

Kai išvardijį respublikos sportą garsinusius žiedinių automobilių lenktynių didmeistrius: Valerijoną Vaišvilą, Joną Dereškevičių, Gediminą Neverauską, Jurgį Šiaudkulį, Vikį Oleką, susidaro įspūdis, jog respublikos rinktinės trenieriems jokių problemų neturėtų kilti. Deja, pastaruoju metu tik V. Oleka dar vis sublizga sąjunginėje arenoje, o visi kiti dėl įvairiausių priežasčių pergalių nebepasiekia.

ARTIMIAUSIEJI REZERVAI

Šia prasme, besišvalgydami po savąjį kiemą, pamatysime ne vieną kitą gabaus jaunimo atstovą, o ir visai nemenką jų būrelį. Tačiau ir problemų nestokojame.

Šių metų respublikos pirmenybėse gausiausių startuojančiųjų būrį išvydome VII klasėje — keturiolika. Tautų spartakiadose šiais automobiliais irgi rungtyniaujama, tad jų populiaru-

[Nukelta į 18 psl.]

Aviacija renkasi ryžtingus

I aviaciją mes veržiamės vedami nežinia iš kur atsiradusio svajingo nerimo — staiga parūpo aerodromai ir lėktuvai. Atėję randame žmones, ir ilgai suprantame, kad be jų, čia sutiktų žmonių, mūsų miglotų jaunystės svajų aerodromai prarastų didžiąją dalį savo žavesio. Žinoma, aviacija pati savaime neegzistuoja — ji yra žmogaus veiklos sritis. Tad nėra ko stebėtis, kad aerodromai ir lėktuvai sutraukia daug gražių žmonių. O galbūt pati aviacija — nekasdieniška, griežta ir vis dar romantiška — juos tokiais išaugina.

Yra žmonių, kuriuos su aerodromais sieja lyg ir kažkokia ypatinga giminytė, vieni nuo kitų stačiai neatiskiria — tokie tvirti ir sudvasinti jų tarpusavio ryšiai. Antai aną vasarą Vilniaus aeroklube lankėsi karo lakūnas Vidmantas Motieka. Stovėdamas vidury žalios aerodromo vejų, jis stebėjo sportininkų skrydžius ir, surūkęs cigaretę, kas iš jos liko, užgesinęs paslėpė dūgtukų dėžutę. Ir kitą kartą taip. Kažkas neiškętęs paklausė, kodėl svečias taip daro. „Nėra tokio aerodromo mu, kur aš būčiau numetęs nuorūką“, — tyliai lyg nenorom pratarė lakūnas.

Pažįstamas nedidelio aerouosto inžinierius kartą atvirumo valandėlę man prasiitarė, kad iš to aerodromo jis niekada nepasitrauks, nors iš ankstesnės kalbos galėjai suprasti, jog retsykiais čia nusileidžiančių lėktuvų aptarnavimas anaiptol nebrandina specialisto „kondicijos“. Galbūt dargi žeidžia jo, inžinieriaus, savimeilę dėl techninės erudicijos. Kiek patylėjęs jis tęsė: „Aš visą amžių sąžiningai tikrinu lėktuvus, kad lengviau būtų dirbti lakūnams, ir nenuleisdamas akių visada lydėsiu juos kylančius. Galbūt aš nenuveiksiu nieko gudraus, bet, kai teks ir pasitraukti, man pritiktų vieta aerodromo pakraštyje“.

Tai liūdoka išpažintis, tačiau joje išsakytas tikras, nepagražintas požiūris.

Savotiškų sąžiningumo etalonu yra tapęs Vilniaus aeroklubo technikas Česlovas Mikulevičius, šiais metais apdovanotas medaliu „Už pasižymėjimą darbe“. Kauno aerouoste iki šios dienos tebedirba vienas ištikimiausių savo amatui žmonių Lietuvos

civilinėje aviacijoje Antanas lankus. Keturias dešimtis metų kasrūtį jis aerodromo pakraščiu skuba į lėktuvų stovėjimo aikštelę. Buvo žmogus susirengęs, taip sakant, į užtarnautą poįsį, tačiau neišlankė. Sugrįžo. Ir šiandien gali pamatyti — tikrina jaunas technikas lėktuvo variklį, o dėdė Antanas pabėgęs arčiau, pasuks ausį garso būsen, lyg daktaras prie ligo nio krūtinės, ir klausos.

Vilniaus aerouoste vis dar sukiojasi apie lėktuvus jau senokai, deja, nebejauni Vladimiras Kopadžė, Ivanas Chramovas, Aleksandras Meteliovas. Pastarasis — vienas pirmųjų Tarybų Lietuvos civilinės aviacijos bortmechanikų. Ne kas kitas, o jis, tėvas, atvedė aerouostan žviturų sūnų Jevgenijų, kuris, pažūrėli dar jaunikaitis, jau dvylika metų triūsia aviacijos techniku. Visai teisėtai veteranų akys vis dažniau krypta į jaunimą. Ir jis ateina...

Naujus veidus kasmet pamatai aeroklubuose. Atsiranda jie aerodrome tokie dar nedrąsūs ir nepažįstami. Aprinti džinseliai, visko matės kelionmaišis per petį, gležnas, tik retsykiais programdomas plaukas ant smakro. Sutiktas gatvėje toks jaunuolis, atrodo, prašytas senokiško parūgojimo: „Argi mūsų laikais...?“ Tačiau čia, aerodrome, toji nepažįstama gentis greit tampa suprantama ir artima, nes jaunoje aktyse be vargo įskaitai žodžiais nenusakomą aviacijos trauką, gražias auštančios vasaros viltis.

Vasara toks metas, kai jaunais nematytais veidais gali pasigėrėti ir Vilniaus aerouoste prie administracinio korpuso. Kuria čia dieną netyčia pasibėjęs takeliu artėjanti jaunuolė. Jo žingsnis, ir taip negreitas, tolydžio vis lėtėjo, o mąslus žvilgsnis, atrodė, lyg įkaltas į vieną tašką, tarsi akys niekaip neįveiktų dviejų ryškių žodžių: „Priėmimo komisija“. Per tris žingsnius nuo durų vaikinukas ir visai nustojo judėti pirmyn, valandėlę pamindžiukavo vietoje, ir tik tada žengė. Bežiūrint man dingtelėjo, kad taip einama pasitikti likimo. Ir aš prisiminiau.

...Supratimas tokių apie aviaciją — grynai knygi-

nis, be jokio ryšio su realybe. Baigdamas vidurinės mokslo kaip įventenybę saugai prie širdies laikraščio skiautę, kur skelbiama, jog civilinė aviacija kviečia jaunimą į mokyklas. Ir štai Vilniaus stotis. Nors štai dar gimtame sodžiūje pavyko sužinoti, kad į aerouostą galima nukakti pirmojo maršruto autobusu. Dėl tvirtesnių garantijų stabdai praeivius. Kelios minutės važiavimo ir... „O, pažadėtoji žemelė“. Apsižvalgai, akimis paglamonėję lėktuvus, ir imi klausinėti kadru skyriaus. Atsidūręs bendražygių būryje, pamatai ir panašius į save, bet tie įspūdžio nedaro. Bandai šlietis prie drąsesniųjų.

Tokiam apibendrintam įspūdžiui galėtų pritarti daugelis, kas prieš dešimtį ar daugiau metų, suplaukę iš tolimų rajonų, bandė savo laimę. Tiesa, tada mūsų būdavo daug daugiau, negu šiandien. Mėginant išsiaiškinti šio reiškinio priežastis, teko išgirsti visokių nuomonių, netgi visai rūšių priekaištų jaunesiems. Girdi, jie dabar nuo lopšio pradeda ieškoti patogaus gyvenimo.

Visai žmonės pasako. Matyt, ne dykumoje ir tokios nuomonės išdygsta. Tačiau niekada nepatikėsiu, jog aviacijai gali pritūkti „kliecinčių“ jaunuolių. Ir ne dėl to, kad toks pripažinimas man būtų nesmagus, o todėl, kad patikėti tuo neleidžia jie patys — stojantys į jaunųjų lakūnų mokyklas, norintys būti parašutininkais ir pilotazhininkais, ieškantys sklandymo klubų durų. O kiek dar tokių, kurie neturi kur pasibelsti, nes gyvena atokiau ne tik nuo aviacijos centrų, bet ir aviamodeliuotojų būrelių. Vietoj kino žvaigždžių portretų jie savo kambarėlių sienas nuklijuoja lėktuvų nuotraukomis iš žurnalų, sulaukę kvapą žiūri kino filmus apie aviaciją ir tiki si sulaukti savo valandos.

O kodėl sumenkėjo tas būrys vaikinų, norinčių tapti aviatoriais profesionalais, manau, teisingiausiai paaiškino ilgametis Lietuvos civilinės aviacijos gamybinio susivienijimo kadru skyriaus viršininkas Arkadijus Koloslovovas: „Jie, kai perskaito, kad stojamuosius egzaminus reikės laikyti ne Vilniuje, o Minske, tai ir nebedrįsta, netiki, kad įstos“. Žinoma, kai reikia apsispręsti, daug

kam vien mintis apie tą danginimąsi į Minską gali būti lemtinga. Juk į Vilnių — ir tai nelabai drąsu. Kai skaitai laiškus, kuriuos parašė aviacijos mokyklų kursantai, stojamuosius egzaminus laukę Minske, labai aiškiai suvoki, kokios sienos kam padeda...

Tokios kelerių metų praktikos padariniai mūsų respublikos aviacijos kadrams — atskira tema. Siuosis rūpėti tik padrasinti jaunuosius, patikinti, kad jie yra laukiami ir reikalingi. Lietuvos civilinės aviacijos gamybinio susivienijimo vadovybė imasi ryžtingų žygių, kad priėmimas nuo pradžios iki galo vyktų respublikos sostinėje, kaip anksčiau, kas, beje, jau vėl leista Mol-davijos aviatoriams.

Nuo šių metų priėmimo komisijai ėmė vadovauti Česlovas Balčiūnas, Susivienijimo vyriausiojo inžinieriaus pavaduotojas, Lietuvos aviacijos sporto veteranas. Paporindamas, kad jis iš aviacijos, kaip sakoma, duoną valgo, labai jau nepilnai nusakytum jo aviacinę veiklą. Galėtum surasti daug palygimų jo entuziazmui apibūdinti. Respublikos ir šalies sklandytojai pažįsta Česlovą kaip aktyvų visuomenininką, laikūną buksyrutoją.

Ėmęs rūpintis abiturientų priėmimo reikais, jis apvažinėjo daugelį respublikos mokyklų. Jau matome rezultatą — šiemet pareiškimų šūsnis ant komisijos stalo beveik trigubai storesnė, nei pernykšči.

Negali nepasidžiaugti matydami, kokia rūpestinga ir jautri tiems būsimiems aviatoriams iš mūsų respublikos yra priėmimo komisijos sekretorė Jelena Liovina. „Jie mums — kaip savi vaikai“, — išlydėjusi vyrus į Minską motiniškai atsiduso Jelena, nors ji pati tik vos vos vyresnė už juos.

Aviacija, atrodo, pati renkasi ryžtingus, atkaklius, savarankiškus vaikus. Tylų svajotojų ji gali ir nepastebėti. Nėra tokio rentgeno, kuris neklysdamas iškart parodytų, koks aviacinis „užtaisas“ tavyje slypi.

Kiekvienas savaip atranda kelią į aerodromus, atsineša savo indėlį į margą jų gyvenimo įvairovę. Svarbiausia — atėti, nes aerodromai visada viltingai laukia naujų gaivių jėgų, laukia tų, kurių rankoms ir širdims priklausys Tarybų Lietuvos aviacijos rytdiena.

E. GANUSAUSKAS

„LAPIŲ MEDŽIOTOJŲ“ ŠIOKIADIENIAI

Jaunoji „lapių medžiotojų“ pamaina prieš varžybų startą.

AUTORIAUS nuotr.

Kuršėnų 3-osios vidurinės mokyklos radijo pelengacijos sporto („lapių medžioklė“) mėgėjai plačiai žinomi respublikoje ir už jos ribų. Tačiau čia nesitenkinama pasiektais laimėjimais. Nuolat tobulinamas sportininkų meistriškumas, ugdoma jauna pamaina. Kaip tik pastarajai ir buvo skirtos armijos generolo Afanasijaus Beloborodovo, kuris vadovavo Šiaulių rajoną išvadavusiai 43-ajai armijai, prizo varžybos. Jose startavo 5—7 klasių moksleiviai.

Per trisdešimt jaunųjų sportininkų rungtyniavo dviem diapazonais surengtame jėgų išbandyme. Komandomis pergalė atiteko 6a klasei moksleiviams, o asmeniškai pergalę šventė 3ios klasės auklėtinis Ramūnas Sūtkus ir 6b moksleivė Lina Kužukauskaitė.

Sėkmingai kuršėniečiai pasirodė ir tradicinėse TSRS miestų radijo pelengacijos varžybose, kuriose šalia Pabaltijo respublikų rinktinėjų jėgas bandė taip pat Leningrado bei Gorkio miestų ir sričių komandos — iš viso per 80 sportininkų. Jų gretose buvo ir Europos čempionas, TSRS tarptautinės klasės

sporto meistras A. Grečichinas. Tačiau pergalė atiteko ne tituluotam svečiui, o Kuršėnų 3-osios vidurinės auklėtinui, TSRS ir pasaulio jaunių čempionui, kandidatui į sporto meistrus Gintautui Ambražui. Tuo pačiu jis įvykdė sporto meistro normatyvą. Ir moterų grupėje pergalę šventė kuršėniškė. Tai TSRS sporto meistrė Sigita Navardauskaitė. Nugalėtojais jaunių varžybose tapo leningradietis D. Cariovas ir kuršėniškė I. Grigaitytė. Tarybų Lietuvos rinktinė, kurios pagrindą sudarė kuršėniškiai, nugalėjo ir komandomis.

Dvi dienas Kuršėnų miesto apylinkėse vyko asmeninės respublikos radijo pelengacijos pirmenybės, kuriose dalyvavo per devyniasdešimt sportininkų.

Sėkmingai pirmąją varžybų dieną vyrų grupėje kovojo kuršėniškis, kandidatas į sporto meistrus Egidijus Navickas, kuris viena sekunde pralenkė pirmųjų pasaulio pirmenybių ir TSRS jaunių čempioną kandidatą į sporto meistrus Gintautą Ambražą.

Tarp moterų pirmavo šiaurietė kandidatė į sporto meistrus Aldona Kavaliauskaitė, o jaunių grupėje anykštėnas Raimondas Dilys ir ukmergietė Rima Skuodytė.

Antrąją dieną sportinė kova vyko dar atkakliau, nes kiekvienas stengėsi pagerinti savo rezultatą. Gintautas Ambražas atsirevanšavo prieš Egidijų Navicką. Pralaimėjo sporto meistrei Sigitai Navardauskaitei ir Aldona Kavaliauskaitė.

Susumavus dviejų dienų rezultatus, vyrų grupėje nugalėjo Gintautas Ambražas, moterų — Aldona Kavaliauskaitė, o jaunių — anykštėnai Asta Stasiškaitė ir Raimondas Dilys.

Po šių varžybų respublikos „lapių medžiotojų“ rinktinės laukė jėgų išbandymas šalies XXIV čempionate, kuris surengtas Talino apylinkėse. Čia startavo visų sąjunginių respublikų bei Maskvos ir Leningrado miestų komandos.

Varžybų pradžia mūsų šaliai nebuvo sėkminga. Komandomis tebuvo dešimt. Geriausiai kovojo jaunieji. K. Mingėla buvo trečias, V. Bartkus — šeštas, I. Grigaitytė — dešimta. Sekančią dieną mūsų sportininkai, kurių daugumą sudarė kuršėniškiai,

kovojo labiau susikaupę. G. Ambražas sugebėjo iškovoti aukštą trečią vietą, A. Kavaliauskaitė — aštuntą. Ir vėl nudžiugino jaunieji. K. Mingėla ir I. Grigaitytė parodė geriausią dienos rezultatą, V. Bartkus — šeštą. Tadien komanda trasoje buvo ketvirta.

Galutinį pasiskirstymą vietomis turėjo nulemti grąžtos metimas. Čia Tarybų Lietuvos rinktinės nariai pademonstravo gerą pasiruošimą. Tad mūsų respublikos komanda užėmė bendrą šeštą vietą. Nugalėjo RTFSR sportininkai. Asmeninėse varžybose sėkmingiausiai pasirodė jaunieji. Kuršėniškiai Kęstutis Mingėla ir Inara Grigaitytė užėmė antras vietas. Abu pakviesti į TSRS rinktinę, kurios sudėtyje atstovaus mūsų šaliai tarptautinėse varžybose.

Džiugu, kad nedideliame mieste auga puikūs radijo sporto mėgėjai. Tai 3-osios vidurinės mokyklos mokytojas, TSRS sporto meistras, aistringo „lapių medžioklės“ entuziasto, respublikos rinktinės trenerio Rimanto Fabijonavičiaus, jo gausaus aktyvo nuopelnas.

R. MAKASKAS

**DAR VIENA
VIETA
AUKŠČIAU**

Iki šiol Tarybų Lietuvos radijo daugiakovės mėgėjai ypatingais laimėjimais nenužlugino. Dargi priešingai, per TSRS tautų vasaros VII spartakladą teko tenkintis dvylikta vieta. Tiesa, tam buvo objektyvių priežasčių. Bet rezultatas lieka rezultatu. Pernai, dalyvaujant šalies čempionate, daugiakovininkai gerokai palypėjo aukštyne. Komanda užėmė bendrą septintą vietą, ir jos dalyviai buvo

patenkinti tokiu rezultatu. Bet ne treneriai, auklėtojai.

Artėjant šių metų šalies radijo daugiakovės pirmenybėms, kurios, beje, buvo surengtos Kaune, rinktinės nariai gerokai padirbėjo. Tiesa, komanda ir vėl dėl įvairių priežasčių negalėjo startuoti absoliučiai geriausios sudėties. Bet, kaip rodo rezultatai, namie „sienos padėjo“. Užimta prizinė — šeštoji vieta. Nugalėtojų laurais atiteko

Ukrainos rinktinė, kurios sudėtyje daug prityrusių sportininkų. Asmeniškai sėkmę lydėjo maskvietė P. Pivnenką ir Ukrainos sportininkė N. Asaulenko. Mūsų šaliai pasirodymas čia gal kiek kuklesnis — V. Govorovas pasidalijo šešta—septinta vietomis, o G. Bersenaitė liko dvylikta. Abu šie sportininkai iš Vilniaus.

2. REMINIS

Laimėjimai savaime neateina

Kiekvieną kartą pasibaigus eiliniam sezonui, kuris nors vyresnio amžiaus sportininkų pasitraukia iš kovotojų gretų. Iki TSRS tautų vasaros VIII spartakiados aktyvų sportą žada palikti dar keli respublikos motorlaivininkų rinktinės nariai. Dėl to ypatingą reikšmę įgyja jaunoji pamaina, išsiugdyta kruopščiai ir atsidėjusiu darbu Kauno specializuotoje vaikų ir jaunimo technikos sporto mokykloje, besitobulinti Aukštojo sportinio meistriškumo mokyklos Kauno filiale.

...Įvairiais keliais žmonės ateina į sportą. Erikui Labanaskui viskas buvo labai paprasta. Tėvas — Stasys — daugelį metų paskyręs šiai sporto šakai. Jo svajonė buvo matyti ir sūnų besigalynantį su vilnimis. Todėl dviejų nuomonių nebuvo — Erikas pradėjo lankyti VJTSM.

Pirmasis laiptelis, kopiant į meistriškumo aukštumas, šio sudėtingo sporto pažinimą — motorinės valties, skirta jauniems. Ir Erikas, ne vien sumanus auklėtojas, LTSR nusipelnusio trenerio Valdo Petrūno, bet ir tėvo padedamas pradėjo skinti pergalės. Nemažai jų jau būta. O kas laukia ateityje nūnai keturiolikmečio Kauno 26-osios vidurinės mokyklos aštuntoko?

Visiškai kitoks buvo kito keturiolikmečio Arūno Tarandos sportinis kelias. Pavyzdžiui jam tapo vyresnysis brolis Deimantas, pradėjęs anksčiau domėtis motorlaivių sportu. Vienam treneriui sunku per varžybas rūpintis visais jaunaisiais. Ir tėvas — Lionginas, pamatęs apgailėtiną savo atžalos būklę pirmose varžybose, ryžosi padėti. Juo labiau, kad žinių technikoje buvęs skirstomųjų šaldytuvų mechanikas nestokojo. Taip respublikoje išaugo dar vienas pajėgus jaunas motorlaivininkas, kuris per TSRS taurės varžybas atstovaudamas „Politechnikai“ pelnytai iškovojo pirmąją vietą.

Olegas Sabčiukas — taip pat VJTSM auklėtinis. 49-

osios profesinės technikos mokyklos auklėtinis atėjo pas trenerį V. Petrūną drauge su vyresniuoju broliu Jevgenijumi, šiuo metu atliekančiu tikrąją tarnybą TSRS Ginkluotoseios Pajėgose. Ne iš karto viskas sekėsi. Ir paramos iš tėvo — profesionalaus muzikanto — laukti neteko. Savo jėgomis, triūsų, trenerio pamokymais buvo perkandama motorlaivių sporto abėcėlė. Užsispyrimas, valia padėjo įsivirtinti tarp geriausių jaunųjų motorlaivininkų.

Štai tik trejetas naujosios motorlaivininkų kartos atstovų. Tai — jauniausieji. Kadaise jų vietoje buvo Evaldas Puras, Jonas Janušauskas, Arvydas Bakšys, Vytautas Sakavičius, Edmundas Pabrinkis. Kai kas jų, kaip Arvydas ir Jonas, tebeliko ištikimi motorinėms valtimis, kiti perėjo į sudėtingesnę klasę — tapo skuterininkais. Ir ne bet kokiais KPI absolventais šios mokslo įstaigos darbuotojas Evaldas Puras per taurės varžybas nugalėjo plaukiant seriją 3 X 5 jūrmylės, Edmundas Pabrinkis šioje rungtyje savo klasėje buvo trečias, o plaukiant 10 jūrmilių parodė antrą rezultatą. Jo draugas ir bendradarbis iš Kauno radijo matavimo technikos mokslinio tyrimo instituto Vytautas Sakavičius — trečias. Jeigu pridursime dar šalies rinktinės nario Ričardo Matelionio dubli (abu kartus užleidus pirmenybę Vytautui Matulevičiui), Danieliaus Matulionio antrą vietą 10 jūrmilių distancijoje — susidaro pakankamai galingas būrys skuterininkų, iš kurių aukščiausių rezultatų galima tikėtis bet kurio rango varžybose. Belgi tai dar ne visi pajėgūs skuterininkai.

Per Stučkėje vykusias šalies sporto draugijų bei žinybų pirmenybes sėkmingai „Žalgirio“ spalvas gynė ir Rimas Zaikauskas. Tad buvusiam šalies absoliučiam čempionui skuterininkui Leonui Kavaliauskui, kuriam patikėta rūpintis mėgiamos motorlaivių klasės

Baigiasi motorlaivių sporto sezonas. Dar keli startai, ir motorinės valtyys, skuteriai bei gliseriai išsirikiuos elinguose ir garažuose, įvairiausiose pastogėse. Prasidės ruošimasis naujam sezonui — ikispartakiadiniam. Šiuo atveju galima jau ir kai ką apibendrinti, pasidžiaugti jaunių, atskirų sportininkų laimėjimais, ypač sėkmingu startu TSRS taurės finalinėse varžybose, pirmą kartą per daugiau nei ketvirčio amžiaus Tarybų Lietuvos motorlaivių sporto istoriją iškovota Tarybų Sąjungos taure. Šis trofėjus ypač brangus dėl to, kad tai buvo bene rimčiausias jėgų išbandymas per visus 1981 metus, kad jis sukvietė į Kauno marios visus geriausius mūsų šalies sportininkus (išskyrus kai kuriuos valtininkus, jų tarpe ir Aukštojo sportinio meistriškumo mokyklos auklėtinį Arvydą Bakšį, gynusius šalies sporto šlovę Europos čempionate ir iškovojusius labai aukštą antrąją vietą). Turint galvoje, kad taurės finale pirmą kartą dalyvavo dvi mūsų respublikos komandos — Respublikinio technikos sporto jūrų klubo bei „Politechnikos“, — generalinėje repeticijoje ruošiantis TSRS tautų vasaros VIII spartakiadai startavo beveik visas Nemuno krašto motorlaivininkų elitai. Galima ir reiklia, be abejo, džiaugtis tarptautinės klasės sporto meistro Vytauto Matulevičiaus dubliu — pergalėmis serijoje bei 10 jūrmilių distancijoje, puikiu nesenstančio veterano Antano Šlapiko pasirodymu. Tačiau bene svarbiausia tai, jog per šalies taurės finalines varžybas turėjome progos pamatyti jaunąją pamainą, pasidžiaugti jos sėkmingais startais, kurie didele dalimi nulėmė RTSJK komandos pergalę, sėkmingą varžybų debiutantų — „Politechnikos“ TKS pasirodymą (šeštoji vieta).

Vytautas Matulevičius.

meistrais, pasirinkimas žmonių į komandą tautų spartakiadai — nemažas. Svarbu ir tai, jog aštuntajame technikos sporto mėgėjų forume skuterininkai, startuojantys už komandą, privals lenktyniauti OBN ir OCN (tėvyniniais) klasių varikliais. Jais respublika pakankamai ap rūpinta, lygiai kaip ir pačiais skuteriais. O turint galvoje auksines Leono Kavaliausko rankas, sugebėjimą įskiepyti žmonėms meilę darui, padėtis čia nuteikia optimistiškai.

Zinoma, į bendrą taškų laukę įeis ir asmeninės varžybose lenktyniniais (importiniais) varikliais startuojančių skuterininkų pasekmės, ypač iškovoti medaliai. Deja, šiuos variklius turi tik keli šalies rinktinės nariai. O ką reikės daryti kitiems pajėgiems skuterininkams? Tai labai rimtas klausimas, laukiantis neatidėliotino sprendimo.

Zymiausieji mūsų respublikos motorlaivių sporto žinovai, LTSR nusipelnę treneriai Algimantas Bakšys ir Valdas

Startui ruošiasi Evaldas Puras.

Tuoj pakils raketa, skelbianči startinę parengtį. Eriko Laba-nausko (dešinėje) valtį ruošia LTSR nusipelnęs treneris Valdas Petrūnas (kairėje) ir jaunojo sportininko tėvas Stasys.

Petrūnas daug laiko skiria naujų motorinių valčių sukūrimui, jų statybai. A. Bakšys, stebėjęs Europos čempionatą, galvoja apie katamarano tipo valtis. Jos dabar vėl tapo vyraujančiomis. Vadinasi, reikia persiorientuoti, nes šio tipo laivų mūsųose būta išties gerų. Tačiau laivams vis dažniau taikomos naujos lengvesnės ir labiau patvarios medžiagos, o gauti jų ne taip jau paprasta. Tad galvojant apie spartakiadą, rimtą paramą motorlaivininkams turėtų suteikti Prienų eksperimentinė sportinės aviacijos gamykla, Salčininkų gamybinis kombinatas.

Valtininkų, kuriems galima bus patikėti ginti respublikos garbę spartakiadoje — nemažai. Tiek jau gerokai apšaudytų, vyresnio amžiaus, tiek ir šlandieninių jaunių. Juk šešiolikmečiai turi teisę rungtyniauti už vyrus! Todėl ir čia, turint galvoje nuolatinius mūsų trenerių ieškojimus tobulinant dar ir sraigius (tai vienintelė detalė, kurią galima pasirinkti savo nuožiūra), perspektyva nėra bloga.

Bene didžiausią motorlaivinkų rūpestį kelia gliseriai. Jų pagal spartakiados nuostatus komanda turės išstatyti net trijose klasėse: R-1, R-2 ir R-4. Deja, padėtis čia, kaip

Sėkmingai šalies taurės varžybose pasirodė Artūras Taranda. M. ALYČIO nuotr.

parodė TSRS taurės ir respublikos čempionato bei kitos varžybos, gana liūdna. Gliseriuose naudojami automobilių varikliai. Jų nepakanka. Atskirų mazgų bei detalių taip pat gaunama pernelyg mažai. O ką jau kalbėti apie korpusų statybą! Šiam darbui nėra nei patalpų, nei medžiagų. Viskas susiję su didelėmis investicijomis. Ir jeigu R-2 klasėje mūsų veteranas Antanas Šlapikas teisingai laikomas rimčiausiu konkurentu labiausiai prityrusiems šalies gliserininkams, kitose klasėse pasiekiama greičiai gerokai atsilieka nuo pirmaujančių. Matyt, būtina teikti tiems sportininkams, kurie, nepaisant sunkių sąlygų, nuleidžia rankų ir bando spartinti gliserių eigą, visokeriopą paramą. Tai liečia ne tik kauniečius, bet ir respublikos rinktinę papildžiusius vilniečius V. Kaušinį ir L. Kukurą.

TSRS tautų vasaros VII spartakiadoje Tarybų Lietuvos motorlaivininkai iškovojo trečią komandinę vietą. Į bendrą respublikos delegacijos sąskaitą taupyklę buvo įnešta daug vertingų balų už prizines vietas, iškovotas ir per asmenines varžybas. Praėję metai nu-džiugino atskirais laimėjimais įvairiose laivų klasėse. Bet būta ir skaudžių nesėkmių, ypač dar vis atsiliekančių gli-

serininkų startuose. Tad kaip tik jiems būtina skirti daugiau dėmesio, mobilizuoti visas jėgas ir rezervus, išnaudoti kiekvieną startą patirčiai įgyti, meistriškumui tobulinti. Žinoma, tai žymia dalimi priklauso ir nuo bazės. Deja, LTSR čempionatas taip ir negalėjo būti surengtas Margio ežere, nes planuotoji vasaros tipo bazė dar nepradėta statyti. Nebeatitinka išaugusio meistriškumo bei reikalavimų ir ties Kauno mario-mis esanti RTSJK bazė. O kada išaugs naujoji, stacionarinė? Gal jeigu ji jau veiktų, mūsų motorlaivininkams būtų lemta stoti į spartakiados startus padedant „namų sienoms“?

Respublikos motorlaivų sporto federacija, treneriai, sportininkai, gausus aktyvus siekia ne tik įtvirtinti anksčiau pasiektus laimėjimus, bet ir gausinti juos. Dalykiškas rūpinimasis šia nelengva, daug darbo, ieškojimų ir kūrybos, valios ir ryžto reikalaujančia sporto šaka — toks privalėtų būti atpildas už nuoširdų triūsą, negestancią energiją, pasižventimą. Sportininkai už tai, be abejo, atsidėkos naujomis svariomis pergalėmis, kurių svarbiausioji — sėkmingas startas TSRS tautų vasaros VIII spartakiadoje.

A. ŠURKUS

Orbitinėje stotyje „Saliut-6“ įvykdytas didelis geofizikos, astrofizikos, technologijos, fizikos bei technikos ir medicinos bei biologijos tyrimų ir eksperimentų kompleksas fundamentaliųjų mokslų vystymo ir praktinio panaudojimo liaudies ūkyje interesais. Atlikti plati žemės gamtos išteklių tyrimai, buvo fotografuojama Tarybų Sąjungos ir kitų socialistinių šalių teritorija. Skaupytas nemažas įvairių medžiagų ir dangų gavybos kosminio skridimo sąlygomis, technologijos tobulinimo patyrimas. Atliktų tyrimų ir eksperimentų rezultatus naudoja įvairių liaudies ūkio šakų mokslinio tyrimo ir gamybinės organizacijos. Nesvarumo sąlygomis gauti naujų medžiagų pavyzdžiai.

Skriejant stotiai „Saliut-6“ buvo toliau plečiami bendri socialistinių šalių mokslininkų darbai tiriant ir naudojant kosminę erdvę taikiais tikslais pagal „Interkosmoso“ programą. Orbitinė stotimi ir kosminiais laivais sėkmingai skraidė devynios tarptautinės įgulos, kuriose dalyvavo Tarybų Sąjungos, Čekoslovakijos Socialistinės Respublikos, Lenkijos Liaudies Respublikos, Vokietijos Demokratinės Respublikos, Bulgarijos Liaudies Respublikos, Vengrijos Liaudies Respublikos, Vietnamo Socialistinės Respublikos, Kubos Respublikos, Mongolijos Liaudies Respublikos, Rumunijos Socialistinės Respublikos kosmonautai. Bendri moksliniai tyrimai kosmose pagal programą, kurią paruošė Tarybų Sąjungos ir kitų socialistinės sandraugos šalių mokslininkai, yra ryškus socializmo šalių draugystės ir vaisingo bendradarbiavimo pavyzdys.

Už sėkmingą ilgą kosminį skridimą orbitiniu tyrimo kompleksu „Saliut-6“—„Sojuz“ ir parodytą drąsą bei didvyriškumą TSRS Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumo įsaku Tarybų Sąjungos Didvyris lakūnas kosmonautas Vladimiras Kovalionokas apdovanotas Lenino ordinu ir antruoju „Aukso žvaigždės“ medaliu, Viktorui Savinychui suteikti Tarybų Sąjungos Didvyrio ir TSRS lakūno kosmonauto vardai, jis apdovanotas Lenino ordinu ir „Aukso žvaigždės“ medaliu.

Tik prieš keletą metų respublikoje pradėtas kultivuoti skraidyklių sportas. Prie Tarybų Lietuvos aviacijos sporto federacijos įsteigtas skraidyklių komitetas, o Kaune prie Radijo gamyklos įkurtas pirmasis šalyje visuomeninis skraidyklių klubas. Per šį trumpą laiką nuveikta nemažai. Surengti net penki respublikiniai skraidyklininkų sąskrydžiai, keletas varžybų, pradėti registruoti pirmieji respublikiniai rekordai, o štai visai senieji skraidūnų sportinėje bazėje Netoniuose, netoli Kulautuvos, įvyko pirmasis Tarybų Lietuvos skraidyklių sporto čempionatas.

Vasaros pradžioje surengtame penktame respublikiniame skraidūnų sąskrydyje buvo aptarti pasiekti laimėjimai, numatytos gairės, kaip toliau plėtoti šio sporto masiškumą, gerinti skraidūnų sportinį meistriškumą. Sąskrydyje dalyvavo atstovai iš dvidešimties sekcijų. Džiugu, kad vien pastaraisiais metais įsteigtos naujos skraidyklių sporto sekcijos Švenčionėlių statybinių medžiagų kombinate, Jonavos chemijos gamykloje, Vytėnų bandymų stoties eksperimentiniame ūkyje (Babluose), Klaipėdos laivų remonto įmonėje, „Pergalės“ ir „Elektros“ gamyklose Kaune, Žemės ūkio mechanizacijos ir elektrifikacijos mokslinio tyrimo institute Raudondvaryje. Tačiau būtina pastebėti ir tai, kad kai kurios

sekcijos susilpnino sportinį darbą. Nebeįsijungė Kauno „Centrolito“ gamyklos, Prienu skraidūnų aktyvios sportinės veiklos pulso. Panašiai reikėtų vertinti ir Vilniaus „Sigmos“ susivienijimo bei Inžinerinio statybos instituto skraidyklių sekcijų veiklą. Pastarosiose sekcijose daugiau vyravo individualaus darbo nuotaikos, o ne aktyvi kolektyvinė visos sekcijos veiklos iniciatyva. Susilpnėjo čia darbas ruošiant jaunos skraidūnus. Daugiau buvo tikėtasi ir iš alytiškių. Optimizma kelia gal tik tai, kad alytiškiai, gavę serijinės gamybos skraidykles, planuoja įsteigti savo mieste visuomeninę jaunųjų skraidūnų mokyklą.

Praėjusiais metais buvo surengtas konkursas geriausiai skraidyklių sporto sekcijai išaiškinti. Pirmąją vietą ir prizą laimėjo Kauno radijo gamyklos sekcija (pirmininkas R. Liekis). Šis konkursas turėtų paskatinti visų sekcijų veiklą. O ji yra banguojanti. Štai kad ir toks faktas: iš dvidešimties užregistruotų skraidyklių sporto sekcijų tik penkių sekcijų atstovams buvo leista startuoti šių metų skraidyklių sporto čempionate.

Daug kas padaryta ir skraidyklių kūrimo srityje. Šiuo metu respublikoje skraidoma 37 skraidyklėmis. Techninė komisija per metus atstavo ir leido naudoti 13 nau-

jų skraidyklių. Labai džiugina Kauno radijo gamyklos skraidūnų sukonstruotas ir pasigaminusias originalias treniruokles (projekto autorius R. Leišys). Su šiuo treniruokliu skraidymų bazėje Netoniuose sėkmingai apmokomi jauni šio sporto entuziastai.

Galima didžiulis ir skraidūnų pasiektais sportiniais rezultatais. Mūsų šaliai dalyvavo Ukrainos čempionate Kryme, Pabaltijo pirmenybėse Estijoje. Paeigas ne vienas Tarybų Lietuvos rekordas.

Didelį dėmesį skraidyklių komitetas skiria ir metodiniam darbui, jo tobulinimui. Buvo surengti sekcijų skraidymų vadovų-instruktorių respublikiniai kursai, kuriuos baigė 20 žmonių. Kiek anksčiau keturi mūsų respublikos skraidūnai dalyvavo sąjunginiame seminare Maskvoje ir buvo atestuoti sąjunginės kategorijos instruktorių-inspektorių pareigoms.

Visa tai, kas padaryta, malonu prisiminti. Tačiau joku būdu negalima pasitenkinti pasiektu. Skraidyklių sekcijoms reikia parodyti dar didesnę aktyvumą siekiant šio sporto masiškumo, o skraidūnams — gilinti teorines žinias, tobulinti pasiruošimą skrydžiams ir kelti savo meistriškumą.

S. PRIELGAUSKAS,
Lietuvos aviacijos sporto federacijos skraidyklių komiteto pirmininkas

[Atkelta iš 13 psl.]

mu galima tik džiaugtis. Nenuostabu, kad iš didesnio konkurentų būrio visada atsiranda ir vertų savo vardo nugalėtojų. Respublikos čempionu tapo kaunietis E. Karpis. Jis ir kiti du prizininkai R. Savickas iš Jonavos bei vilnietis G. Kupčikas jau gali deramai startuoti ir aukštesnio rango varžybose. Apie tai byloja kad ir to paties V. Olekos užimta penktoji vieta šioje klasėje.

VIII klasė — taip pat „spartakiadinė“. Daugkartinis šalies ir respublikos čempionas J. Siaudkulis šį kartą po atkaklios kovos

buvo priverstas nusileisti savo bendrakiubiui V. Tarailiui. Deja, daugiau pretendentų į čempiono laurus čia nebematome jau kelinti metai.

Nematyti pagyvėjimo ir X klasėje. Čia niekada negalėdavome pasigirti nei gausiu dalyvių skaičiumi, nei nugalėtojų meistriškumu. Šįkart pirmenybių aukšą į šiaulius išsivežė V. Kančiauskas.

Nors varžybos formuliniiais automobiliais į TSRS tautų spartakiados programą ir neįeina, be jų apie šio sporto būklę respublikoje spręsti neįmanoma. O čia dabar teurime vieną G. Neverauską, kuris ne tik nugalėjo „Vostok“ formulėje, bet ta pačia ma-

šina buvo nepralenkiamas ir žymiai galingesnių III formulės automobilių tarpe. Be jo čempionu dar tapo J. Novikovas (formulė „Molodioznaja“). Deja, III ir „Molodioznaja“ formulėse bronzos medalių net nebuvo kam įteikti...

Trumpa autolenktynininkų vasara baigėsi, palikdama ir rudenį kai ką iš atsakingų startų. Rugsėjo pabaigoje Kijeve TSRS pirmenybių medalius, dalijasi žiedinių lenktynių meistrai, rungtyniaujantys standartiniais automobiliais. Po pusfinalinių startų, vykusių Rygoje teisę pabandyti laimėti finale iškovojo mūsų respublikos sportininkai.

S. SKAPCEVIČIUS

KAI TAVIMI TIKI

Kupiškis — vienas respublikos rajoninių centrų, kuriame daugiaaukščių namų kol kas nestato. Jų ir nereikia — visą miestą galima dviračiu apvažiuoti. Todėl labai nustebau, kai užklaustas kupiškėnas, kur yra Pergalės gatvė, atsakė — „nežinau“. Tada paklausiau kitaip — gal žino, kur yra technikos sporto klubas.

— Taip iš karto reikėjo sakyti, — ir parodė netoliese esantį medinį pastatą. Po kelių minučių jau kalbamės su Leonu Balna.

Klubas įkurtas 1968 metais. O neoficialus Kupiškio motociklų sporto periodas prasidėjo prieš gerus dvidešimt metų, 1960 metais Leonas Balna nuosavu „Minsku“ išvažiavo į Pabaltijo pirmenybes. Grįžo čempionu. Dar po dvejų metų tokiose pat varžybose — prizininkas. Tuo metu pastoviai važinėjo dviese — jis ir Antanas Tamošiūnas.

Su saviveikla toli nenuvažiuosi. Motociklų sportui buvo neabejinga rajono Kino direkcijos vadovybė — ten Balna tuomet dirbo meistru. Padėjo įgyti motociklų. Drauge su Tamošiūnu pradėjo burti apie save mėgstančius įdinti ant plieninio žirgo.

Klubo viršininkas L. Balna, S. Grigaliūnas ir G. Satkevičius.
AUTORIAUS nuotr.

Ryškių pergalių nebuvo pasiektas. Kupiškis nebuvo minimas tarp žymesnių. Bet ši veikla buvo podirvis, kurio pamatu 1968 metais buvo įkurtas technikos sporto klubas, ruošiantis vairuotojus liaudies ūkiui ir sportininkus.

Keitėsi viršininkai, būta klubo nuopolių ir geresnių dienų. Reikalai pradėjo taisyti, kai klubo viršininku rajono vadovai pakvietė dirbti Leoną Balną. Patys sportininkai pasidarė mokymo priemonės, įrengė klases, boksus. Parėmė materialiai šefai — Melioracijos statybos valdyba, Lietuvos žemės ūkio technikos susivienijimo Kupiškio skyrius. Statybinių medžiagų gamykla perleido keletą motociklų. Prisirinko norinčių sportuoti, gabaus jaunimo.

Neįtruko pagarsėti motociklininkų daugiakovės varžybose respublikoje ir už jos ribų G. Satkevičius, V. Šlapelis, E. Vizbaras, S. Grigaliūnas. Yra daugiakovininkų Plungėje, Biržuose, Anykščiuose, bet pagrindiniai pretendentai į laurus respublikoje — Panevėžio ir Kupiškio sportininkai. Šių klubų nariai dažniausiai ir gina respublikos garbę Pabaltijo ir sąjunginėse motociklų daugiakovės varžybose. 1979 metais V. Šlapelis, G. Satkevičius ir E. Vizbaras tapo Pabaltijo čempionais. Pernai Karpatuose sąjunginėse varžybose kupiškėnai klubinėje įskaitoje buvo treči, respublikos pirmenybėse vėl gerai važiuojo G. Satkevičius ir E. Vizbaras. Bet tuo nesitenkinama. Šimonių vidurinėje mokykloje veikia K. Sanvaičio vadovaujama modeliutojų sekcija. Yra automodelistų ir kartingo grupės. Ten vyrai irgi nesėdi rankų sudėję. Tik, žinoma, sąlygos čia nekokios. Tad ir rezultatai kuklesni.

Nekokios ir motociklininkų darbo sąlygos. Klubo patalpos ankštos, seno medinio namo antrame aukšte įsikūrę gyventojai. Nelinksma tokia kaimynystė. Štai ir laukia, kaip išganymo, motociklų sporto, automodeliavimo bei kartingo mėgėjai naujų TSK patalpų. Šiemet tikimasi atšvesti įkurtuves. Kad jos būtų kuo anksčiau, šefams,

kurie atlieka pagrindinius statybos darbus, aktyviai talkininkauja sportininkai. Kas moka — tiesia elektros instaliaciją, virina, dažo. Sportininkai pasiryžę atlikti darbų už penkis tūkstančius rublių — tai rimtas indėlis į savo bazės sukūrimą. Ir pirmaujančys čia R. Gasiūnas, S. Grigaliūnas, L. Žasinas, V. Vogulis, G. Kecorius, kuriuos pastoviai galima sutikti statyboje. Ką duoda sava bazė, sportininkai įsitikino, pastačius šaudyklą. Joje jau įvyko rajono šaudymo varžybos, šios sporto šakos mėgėjai įgijo sąlygas sistemingai treniruotis.

Klubo viršininkas Leonas Balna nusiteikęs optimistiškai. Kai visi sportininkai galės susiburti po vienu stogu, reikės klostytis žymiai geriau. Tuo tarpu kupiškėnai neišsiugdė tokių ryškių motociklų sporto žvaigždžių, kaip vilniečiai ar panevėziečiai. Bet norai čia geri, entuziazmo pakanka. Ir tai leidžia daryti išvadą — bus žvaigždžių ir iš Kupiškio padangės! Laidas tam — nenuilstantis klubo viršininkas, štai jau dvidešimt metų nuolat startuojantis įvairiausiose, net labiau jaunimui tinkančiose varžybose. Technikos sporte neįmanoma, pagaliau gal ir nebūtina visada būti pirmu. Bet kai stengiesi tokiu būti — tavimi tiki.

M. KURAITIS

Baigiamas statyti Kupiškio TSK pastatas.

ČEMPIONO „SLAPTASIS GINKLAS“

„Vairo“ viešbutis — Kauno pakraštyje. Tik rasti jį nėra sunku. Prie pat pastato nusidriekęs aerouostas Kyla ir leidžiasi keleiviniai laineriai, uoliai zuja darbštūs AN-2. O koks gi aerouostas be berniukščių! Jie kiša savo strazdanotas nosis kur reikia ir kur nereikia, jų akys spindi neišsakomu džiaugsmu, kai gerasirdis dėdė lakūnas leidžia skuduru pablizginti savo plieninio žirgo žonus. Kiekvienas aerouostas — tai lėktuvas, tai reali galimybė pasiekti žydrą dangaus tolį. Už tai galima atiduoti viską. Ypač kai tau trylika metų.

Visai netikėtai Kauno aerouosto kaimynystėje atsirado „konkurentas“, sutraukęs visus aplinkinių gyvenamųjų rajonų berniukščius. Susiradę kiek didesnę asfaltuotą aikštelę, lemiamoms kovoms čia ruošėsi LTSR kordinio aviamodelizmo čempionato dalyviai, kurių „piandarmu“ kaip tik ir tapo plotas, esantis šalia „Vairo“ viešbučio. Aerodromu tą aikštelę pavadinti galima tik sąlyginai, o štai jaunieji pilotai savo modelius vaikė su tikru lakūnišku įkarščiu. Pilotažiniai, greituminiai, „oro kautynių“ modeliai, tikrų lėktuvų skraidančios kopijos... Triukšmas už viešbučio langų nutildavo tik vėlai vakare. Tik niekas iš „Vairo“ gyventojų nesiskundė — dažną galėjai pamatyti prie savo lango ar vaikstantį aikštelės pakraščiu. Buvo čia į ką pasižiūrėti!

Kiekvienam mūsų buvo trylika metų. Ir ne visi mes palaidojom susidomėjimą aviacija. Pasižiūrėti šitoje aikš-

Gintaras Šablinskas (kairėje) ir Rimutis Paužulis.

M. ALYCIO nuotr.

telėje tikrai buvo į ką. Taip, būtent šitoje aikštelėje. Jos nepainioju su kordodromu, kur vyko LTSR kordinio aviamodelizmo čempionatas. Ten — viskas atidirbta, dėvintys ledo ritulininko šalčius dalyviai susikaupę, jauti netgi įtampą, kai teisėjai skaičiuoja iki starto likusias sekundes. O čia — ilgo kelio į meistriskumą etapai, paskutiniai komandų vadovų patarimai, nurodymai: „Pakilimas! Gerai, labai gerai! Dar kartą pakilimas! Na, vyručiai, o jei padaryti štai taip... Šaunuoliai! Pakartokime...“

Ziūrovų susidomėjimas dar

labiau išaugo, kai iš nugirstų pokalbių nuotrupų paaiškėjo, kad vadovų tarpe — vienas TSRS čempionų. Kai kam loginis junginys „modeliuotojas — čempionas“ tarsi atrodė vertas atlaidžios žypsenos. Koks gi čia sportas! Vaikų žaidimai!

Ką gi, pirmiausia išsiaiškinkime, kas tai yra kordinis aviamodelizmas. Kad ir viena iš jo šakų — „oro kautynės“ (sivaizduokime: ore tarsi milžiniškos peteliškės vartosi du aviamodeliai (savo forma „oro kautynių“ modeliai tikrai primena peteliškes). Prie jų uodegų pritvirtintos pus-

antro metro ilgio popieriaus juostos. Aviamodeliuotojas stengiasi nukirsti (propeleriu arba sparnu) prie varžovo valdomo aviamodelio pritvirtintą juostą ir tuo pat metu išsaugoti savąją. Modelio greitis ne toks jau menkas — siekia pusantro šimto kilometrų per valandą. Kordos (plieninė viela, kuri laiko modelį ir kurios pagalba valdomi aukštumos vairai) ilgis — 15,9 m. Tiek tegali pakilti aviamodelis, tokia jo aukščio atsarga. Tokioje erdvėje tenka ne ramiai skraidyti ratu, o kovoti. Kovoti iki pergalės.

Nelengva buvo rungtyniauti šių metų respublikos sklandymo čempionate. Esant nelabai palankioms oro sąlygoms sportininkams reikėjo parodyti ne tik aukštą meistriskumą, bet ir didelį ryžtą siekiant pergalės. Už ryžtą sportinėje kovoje „Sparnų“ redakcija paskyrė specialius prizus. Jie įteikti Vilniaus aviacijos technikos sporto klubo sklandytojams (nuotraukoje iš kairės į dešinę) A. Beržinskui, R. Stašaitiui ir S. Burneikui.

A. ARBAČIAUSKO nuotr.

Nedidelis kambarys ketvirtame „Vairo“ viešbučio aukšte. Panašu, kad čia susirinko visa Vilniaus rinktinė. Susipažįstame. Ant stalo užsikniaubęs varikliuką ardo Gintaras Šablinskas, 1981 m. TSRS čempionas „oro kautynėse“.

— Kelintą kartą ardaš šį variklį, Gintarai?

— Argi suskaičiuosi? Varikliukai aistringi. Kieno gamybos bebūtų — tarybiniai, itališki, vokiški. Juos matuoti reikia ne devynis kartus, o devynis šimtus kartų. Tik tada modelis skris.

— „Kautynėse“ ne technika pirmoje vietoje, — įsiterpia Arūnas Šteplulis, Vilniaus 19-os vidurinės mokyklos devintokas. — Aišku, yra etapų, kai variklis turi užsivesti kaip tik tą sekundę, kai reikia. Per visas varžybas susikaupia minutės, o jos — tai taškai. Gintarui — „auksiniai“ taškai.

— O mechaniką užmiršai? — neiškenčia Arūno komandos draugas Vilius Žaliukas, taip pat 19-osios vidurinės mokyklos devintokas.

— Šių metų TSRS „oro kautynių“ čempionate dvi kautynininkų poros iš Lietuvos pralaimėjo dėl mechanikų kaltės, — atsitiesė prie stalo Gintaras ir paaiškino: — oro kautynėse, kaip ir apskritai kordiniame aviamodelizme, vienas pilotas — ne karys. Juk jis varžybų metu stovi rato centre, o modelis — už žėžiolikos metrų. Prieš startą būtina pakaitinti varikliuką, kad startuojant jis užsivestų iš pirmo karto, reikia padėti pilotui startuoti — išvesti modelį į „orbitą“. Pačių varžybų metu modelis bent kartą nuleidžiamas pripildyti degalų baką, jei neatsilinka nieko nenumatyta (ne veltui „kautynių“ dalyviai dėvi šalms, o žiūrovų vietos — saugiam atstume, nuo kordodromo juos skiria trimetrinė vielinė tvora). Geriau, jei pilotas nelaksto iš rato centro prie jo kraštinės. Vėlgi minutės, „auksiniai“ taškai, kaip kad pasakė Arūnas.

Kaip minėjau, į šių metų sąjunginį čempionatą važiuavo trys poros iš mūsų respublikos: kauniečiai pilotas Rolandas Jasmontas ir mechanikas Romas Bernotas, iš Vilniaus — Gintas Kašuba su Rimu Kirka ir aš su mechaniku Rimučiu Paužoliu. Kaip rodo rezultatai — Rimutis tapo geriausiu TSRS mechaniku.

— Aš pats mechanikas — prisipažino Laisvūnas Cibas, Vilniaus 40-osios vidurinės

mokyklos devintokas. Skraidau poroje su Arūnu. Mudu skraidome nemažai. Tik kartais nesuprantame vienas kito. Pavyzdžiui, startuojant imu ir paleidžiu iš rankų modelį anksčiau, negu tikisi Arūnas. Gintarui ir Rimučiu taip neatsilinka. Ir, kiek pamenu, neatsitikdavo nei iš pat pradžių. Labai jau jie panašūs vienas į kitą, nors Rimutis daug vyresnis už mūsų Gintarą. Mechaniko patirtis — labai svarbi piloto „sportinio ginklo“ dalis. Tuo galima pateisinti Arūno nesėkmes, — tęsia Laisvūnas, linksmai žvilgtelėdamas į savo lėktuvo vadą. — Pilotas gi privalo turėti tikrai aviatorišką intenciją — jausti priešininko manevrą.

— Su Gintaru todėl ir yra labai sunku kovoti, — įsiterpė Alius Užkalnis, Vilniaus 7-osios vidurinės mokyklos devintokas. — Ne, ne taip pasakiau. Kovoti įdomu, o štai nugalėti — tikrai sunku. Gintaras moka sudaryti įtampą, pats išlikdamas visai ramus, kartais net pajungia priešininką savo valiai.

— Nereikia hipnozės! — skubėjo paaiškinti, išgirdęs draugų juoką. — Tereikia įspėti, kokį manevrą ruošiasi atlikti priešininkas. Atakuoti geriausia kaip tik tada, kai tavo priešininkas tvirtai įsitikinęs, jog pats atakuoja. Dar svarbu vėjo krypties stiprumas, variklio galingumas, na ir aišku, priešininko klaidos. Mokėti jomis pasinaudoti — irgi pakopa į pergale. Gintaras tiesiog šokinėja šiomis pakopomis.

— Gal todėl, kad labai jaunas esu, — nusijuokia Gintaras. — Man tik aštuoniolika... Tad mudviem su Rimučiu tik šokinėti!

— Kaip sekėsi šokinėti anksčiau, Gintarai? Juk šis čempionatas — toli gražu ne pirmosios tavo varžybos. Be to, buvo ta diena, kai tu supratai, kad iš viso gali šokinėti ir visai neblogai...

— Savo, kaip „oro kautynių“ aviamodeliuotojo, kelią pradėjau 1978 metais. Atėjęs į Respublikinę jaunųjų technikų stotį pajutau skoni, pajutau, kad galiu ir turėti skreidyti. Pasisekė — susitikau Rimutį Paužolį. Jis — mano pirmasis mokytojas. Daug padėjo ir Valerijus Marinskis, pirmasis respublikos sporto meistras šioje rungtyje. Tik mudviejų su Rimučiu šiandien jau nebeiškirsi. Kartu ėmėme treniruoti šituos vaikus Respublikinėje jaunųjų technikų stotyje. Atrodo, suprantame vienas kitą.

Gintaras apžvelgė besiįpsančius savo auklėtinių veidus.

— Viena gerai — esu na daug už juos vyresnis, todėl nesunkiai randame bendrą kalbą. Ką reiškia draugiška vadovo ranka, pajutau jau ne kartą. Į šį čempionatą su Lietuvos rinktine važiuo Sigitas Snukiškis, Klaipėdos kordininkų vadas. Už čempiono titulą tam tikra dalimi turi būti dėkingas ir jam. Sugėbėdavo pakelti kovinę dvasią net ir tada, kai būdavo tikrai sunku. Tada Simferopolyje TSRS čempionato metu mudu su Rimučiu pirmieji pradėjome sportinę kovą, o baigėme paskutiniai. Toks maratonas, dar spiginant saulei, reikalauja daug jėgų. Neįsivaizduoju, ką mes darytume be A. Pranskėčio — aviamodelizmo mūsų respublikoje tėvo. Jo rūpestį jaučiame tiek besiruošdami varžyboms, tiek kovodami. Na, o mudu su Rimučiu, kaip aviamodeliuotojų vadovai, daug ko mokomės iš jo.

Pro langą įslinko vakaro sūtemos. Gintaras uždegė žviesą, bet pokalbis tęsėsi. Manęs vaikinai jau nebepastebėjo, tuo labiau, kad aš tik klausiausi. Kalba sukosi apie varžybas. Ufa, Kišiniovas, Sverdlovskas, Gorkis, Simferopolis, Leningradas... Varžybų maršrutai tikrai paplitę. Varžovų dar daugiau: pajėgios RTFSR, Latvijos, Baltarusijos, Ukrainos, Maskvos, Moldavijos komandos. Šablila, Titovas, Liepinis — pagrindiniai Gintaro varžovai.

Kalbama, aišku, ne pirmą kartą, ir kiekvieną sykį randami nauji aspektai, naujos įdomios detalės. Gintaras retai sako „aš“ — juk, gaių gale, vaikinai ir taip jį gerai pažįsta, dažnai rungtyniaujama tame pačiame kordodrome. Yra kitų rimtų priešininkų, su kuriais teks susitikti. Susitikti tam, kad nugalėti. Lygiosios „kautynininkų“ tarpe tas pats, kas ir pralaimėjimas.

Taip ir nepaklausiau tą vakarą, ar modelizmas — vaikų žaidimas. Tikrai nemaloniai ir keistai būtų nuskambėjęs mano klausimas po tokio rimto pokalbio apie vieną aviamodelizmo šakų — „oro kautynes“.

LTSR aviamodelizmo čempionatas vyko birželio pabaigoje — pats vasaros, moksleiviškų atostogų įkarštis. Atrodo, yra malonesnių kvapų žiuo metu, nei eterio, kuriuo maitinamas aviamodelio varikliukas. Yra dviračiai,

meškerės, upės ir ežerai, yra pionierių stovyklos... O jiems tik tiek tiek daugiau nei trylika. Bet ne, Gintaro auklėtiniai pasirinko kordodromo „karštligę“ ir savąjį „langą“ į mėlyną dangų...

Atveriu aviamodelizmo laboratorijos Respublikinėje jaunųjų technikų stotyje duris. Stendai, plakatai, staklės, modeliais nukrauti stalai. Čia — Gintaro entrijai namai.

Ant jo darbo stalo — įpusėtas modelis. Konstrukcija kiek neįprasta. Pagal aptakias jo formas galima spręsti, kad jis skirtas „oro kautynėms“.

— Koptjuojame pasaulio čempiono sverdlovskiečio Olego Doroženkos modelį, — paaiškina Gintaras Šablinskas. — Beje, tokios formos modeliais iškovotos visos prizinės vietos pasaulio čempionate. Atsilikti ir mes norime. Kiekvienoms stambesnėms varžyboms „kautynininkas“ paruošia apie dešimt modelių. Į kiekvieną reikia įdėti gabalėlį širdies, kad jis būtų savas, kad žinotum, ko galima iš jo pareikauti.

Į pokalbį įsiterpė LTSR nusipelnęs treneris Alfonsas Pranskėtis.

— Jau treji metai „kautynininkų“ pora G. Šablinskas — R. Paužolis neturi sau lygių respublikoje. Jų meistriškumą patvirtina stabili sėkmė šalių čempionatuose. Modelizme, ypač „oro kautynėse“, gana svarbus yra sėkmės veiksnys. Taip vadinami „fukšai“. Tik ne „fukšų“ dėka iškovota trečia vieta sąjunginėse pirmenybėse praėjusiais metais ir pergale šiais metais. Respublikos rinktinė užėmė pirmąją vietą komandų tarpe, nors R. Jasmontas buvo dešimtas, o G. Kašuba — tik dvidešimt penktas.

— Ar neturi savo „slaptojo ginklo“, Gintarai?

— Kaipgi, čempionas — ir be „slaptojo ginklo“! Taip nebūna... Mūsų pagrindinis ginklas — draugystė, tarpusavio supratimas. Kaip matote, jis gana efektingas.

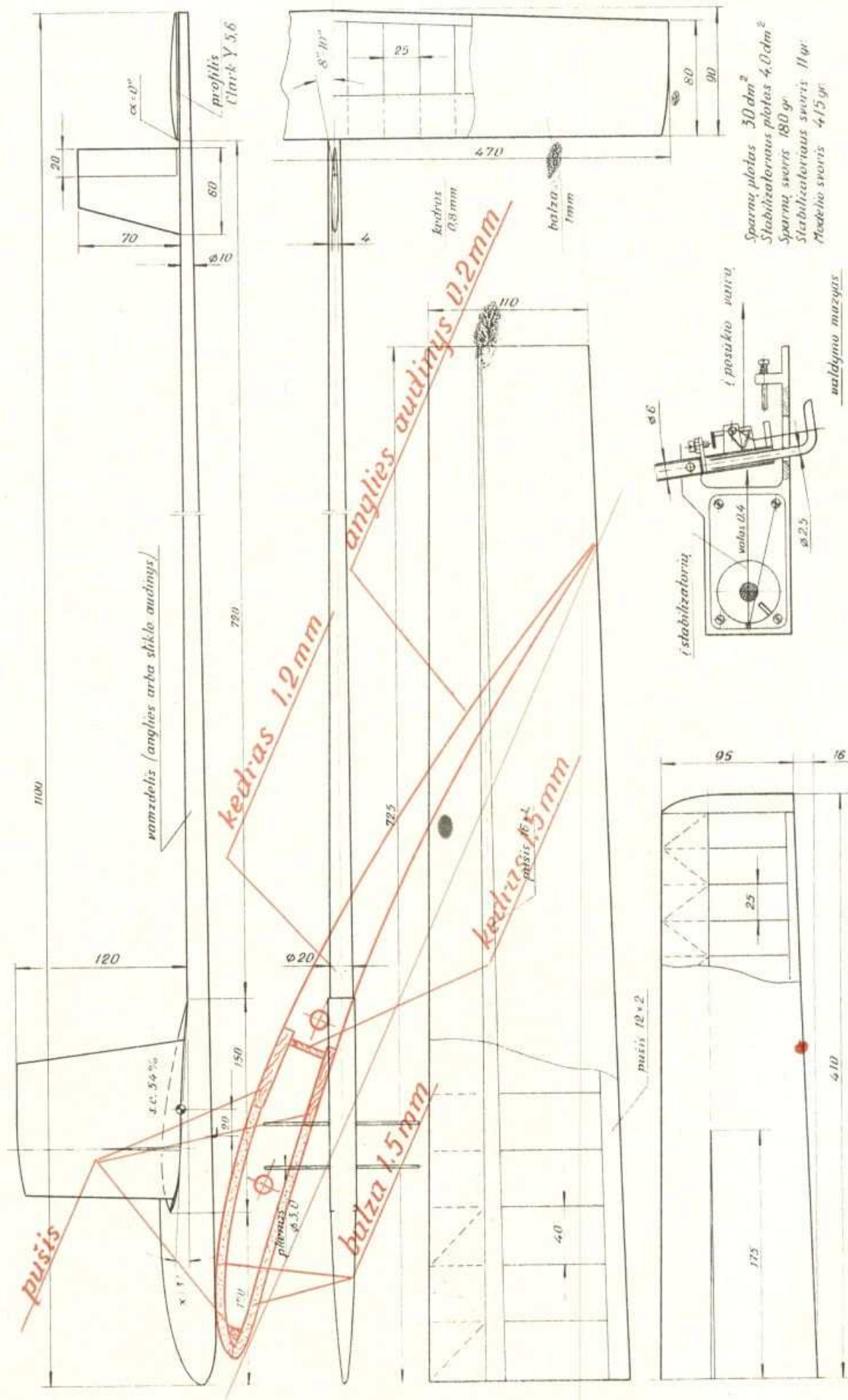
— Ar modelizmas — vaikų žaidimas? — perklausia Gintaras, ir valandėlei susimąstęs tęsia. — Tokį pažinęs pasikviesčiau į savo laboratoriją, atšiemčiau į kordodromą. Jei pamatytų, kiek ir kaip dirba mano vaikinai ir ne tik jie — dauguma respublikos aviamodeliuotojų, nereikėtų kitų paaiškinimų. Yra ne tik „auksiniai“ taškai — yra ir „auksiniai“ prakaito lašai.

K. OGINSKAS

1994 METŲ EUROPOS ČEMPIONO N. NAKONEČNO F1C KLASĖS MODELIS

AVIAMODELIUOTOJO I. GOSTEVO F1A KLASĖS SKLANDYTUVO MODELIS

O pradėjo brolis...

Istorija žino nemažai faktų, kai vienos šeimos nariai kultivavo vieną sporto šaką ir pasiekė gerų rezultatų. Lietuva šiuo atžvilgiu irgi turi kuo pasigirti. Geras parašytininkas garsėjo vyras ir žmona Brundzos, motorlaivių sporto mėgėjai žino tėvus ir sūnus Kavaliauskus bei Bakšius. Savo šeimą turi ir radijo sportas. Tai — iš Anykščių kilę, o būna vilniečiai Češūnai. Brolis ir dvi seserys.

Buvo metų, kai Češūnų dukros sudarydavo pusę respublikos moterų rinktinės, kuri vykdavo į sąjungines radijo trumpųjų bangų ryšio varžybas. Jaunesnioji Vida rungtyniaudavo jaunučių grupėje, o Rita — jaunių.

— Bet ne tai įdomiausia, — sako daugkartinė LTSR radijo daugiakovės bei trumpųjų bangų ryšio čempionė, kandidatė į sporto meistrus Rita Češūnaitė. — Kitiškai šeima sudarydavo daugiau nei pusę Lietuvos rinktinės. Ta šeima — radijo sporto mėgėjai anykštėnai.

R. Češūnaitė sako „sudarydavo“ su apmaudu balse: dabar Anykščiuose prigesęs radijo sportas. Šios sporto šakos entuziastas Danielius Binkys, nesulaukdamas apžiūpiamos paramos, vienas nebeįstengia nuverstį kalnų, moksleiviai traukia į pratybas tų sekcijų, kurioms skiriama daugiau dėmesio...

Tačiau grįžkime į „tuos senus gerus laikus“. Pirmasis iš Češūnų jaunosios kartos prie radijo siųstuvo sėdo Va-

lentinus. Sykiu su pussesere Onute Juodelyte (dabar Cepulėnienė), kuri irgi yra atstovavusi mūsų respublikai per šalies čempionatus, įlėdavo po pratybų sekcijoje tęsdavo treniruotes Češūnų namuose. Py-py, ta-ta, py-py-py, ta-ta-ta — mokėsi eterio abėcėlės, mankštinio pirštus. Kartais suklysdavo, o čia — Rita ima ir pasufleruoja! Specialiai „nekalė“ Morzės abėcėlės, tačiau viename kambaryje su besitreniruojančiais būdama, nejučiomis išmoko. Broliai to ir tereikėjo. Už rankos, ir į būrelį pratybas. Tai buvo 1970 metais. Po kelių laiko prie jų prisitapo ir jaunėlė Vida. Taip jie trise išėjo eterin, kopė meistriskumo laipteliais.

Šiandien iš jų savo šaukinius Jerin siunčia dviese: Rita ir Valentinas. Vida, kaip ir Rita, kandidatė į sporto meistrus, iš aktyviojo sporto pasitraukė praėjusiais metais. Brolis ir sesuo apie tai dar negalvoja, kaupia apdovanojimus, patirtį. Čia pirmaatskyrininkui Valentinui

tenka nusileisti seseriai. Ir todėl, kad Rita, vienintelė iš šeimos, neapsiribojo vien trumpųjų bangų radijo ryšiu. Ji — ir LTSR radijo daugiakovės rinktinės narė. Tai reiškia, kad be sumanumo perduodant ir priimant radijo signalus, Rita dar pasižymi ištverme ir orientacija (orientacijos sportas — daugiakovės rungtis), taikliai šaudo, mėtą granatą. Iš pradžių Rita galvojo būsimą vien trumpųjų bangų ryšio mėgėję. Juk įdomu eteriye susipažinti su kitų šalių ir žemynų radistais (ir dabar susitęję su broliu girtasi, kokį ryšį užmezgę, ką eteriye sutikę). Tačiau kai dar mokėsi Anykščių Jono Billūno vidurinėje mokykloje, vėliau Vilniaus politechnikume, jos dėl įvairiapusiškumo, orientacijos prašydavo atstovauti respublikai ir radijo daugiakovininkų varžybose. Atstovauti teko ne tik varžybose...

Siemet TSRS sporto komitetas surengė žygį slidėmis „Metelica“. Jo dalyvės — šešiolika tarybinių sportininkų — įveikė Ledinuotojų vandenyną per 300 kilometrų — iš Rudolfo salos į Helso salą. Žygio radistės dublere šalies radijo sporto federacija rekomendavo Ritą Češūnaitę. Taip Rita pateko savo stichijon. Pomėgis laisvalaikio daug keliauti padėjo jai išlaikyti Siaurės bandymus („Buvo sunku. Prie Džeksono salos pūga laikė penkias paras. Sušalusios ledo lytys trukdė keliauti...“), o nuolatinės pratybos — susidoroti su darbu eteriye („Su pagrindine grupės radiste maskvie-

te T. Reutova pakeitomis dirbome kas antrą naktį, bet nuovargiui nepasidavėm“).

Sudėjus krūvon seserų ir brolio laimiklius, pelnytus per batalijas eteriye, išėitų didelis medalių, prizų lobis. Dėl vieny kovota sėdint prie asmeninės radijo stoties Anykščiuose ar su komandos draugais — prie kolektyvinės Vilniuje, dėl kitų — keliauta į Frunzę, Kutasį, Zito-mirą, Leningradą... Ką ir besakyti, tenka grįžti ir be apdovanojimų. Bet kartais tokiu pasirodymu būni labiau patenkintas nei medaliu. Antai 1979 metais Rita per TSRS trumpųjų bangų radijo ryšio telegrafu čempionatą užėmė šeštą vietą. Neblogai, kai žinai, jog pasigalynėti buvo susirinkę per šimtą varžovių... Užimtos šeštiosios vietos svoris žymiai padidėjo dėl to, kad jos šeimnininkei buvo suteiktas kandidatės į sporto meistrus vardas.

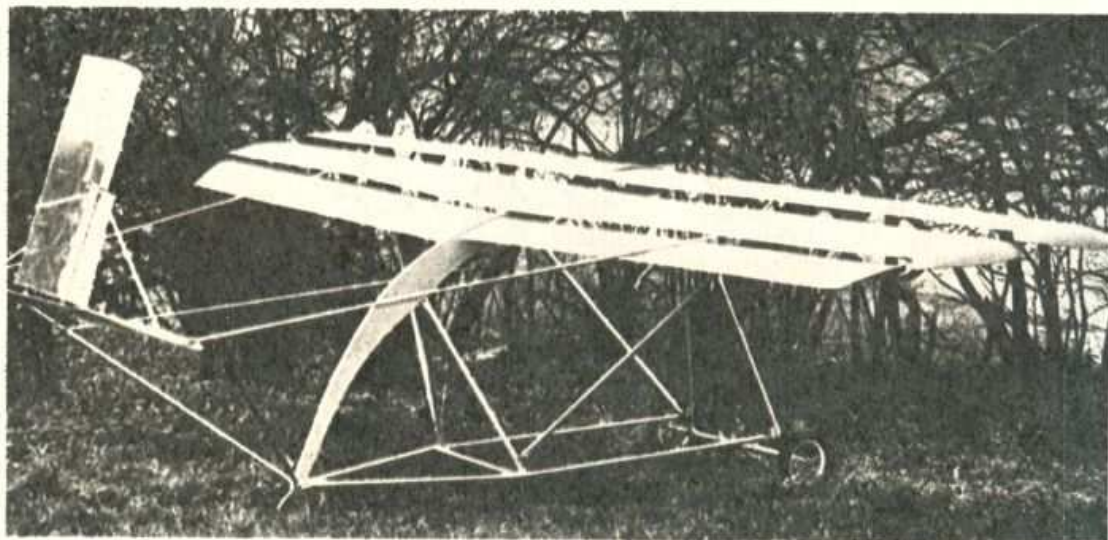
...Draugėn suėję Rita, Vida ir Valentinas Češūnai kalbasi apie viską: darbą, išvykas, perskaitytas knygas ir t. t. Žinoma, kiekvienos šeimos kiekvieną kartą nepaliesi, išskyrus, žinoma, radijo sportą. Jis tapo savu, jis tapo gyvenimo reikme. Dalijamasi įspūdžiais, patirtimi ir paslap-timis, prisimenami žmonės, padėję ir padedantys tobulėti — anykštėnas D. Binkys, vilniečiai P. Mikalajūnas, A. Zolot-cevas. Juk Češūnams radijo sportas — romantika, platus langas į pasaulį, įdomus gyvenimas.

J. FASKOCINAS

Nors Broniui Oškiniui jau 68-ti, jis vis dar energingas ir sėkmingai konstruoja naujus bėmоторius skraidymo aparatus. Tik dabar jis daugiau jų kuria jaunesiems sklandytojams ir skraidūnams. Kaip tik toks yra jo sukonstruotas ir pastatytas iš stiklasčio kieto sparno skraidymo aparatas „Rūtelė“, dvidešimt antrasis iš jo kūrybos šeimos. Jo svoris — 35 kg. Sparnas — dviejų plyšių. Galima skristi ir balansuojant kūnu, ir naudojant įprastus lėktuvams posūkio ir gilumos valdus.

Šį skraidymo aparatą konstruktorius Br. Oškiniui padėjo statyti Kauno Antano Sniečkaus politechnikos instituto, Kauno radijo gamyklos aviacijos sporto entuziastai, o taip pat Kauno skraidyklų klubo sportininkai.

DVIDEŠIMT ANTRASIS IŠ OŠKINIO ŠEIMOS

Broniaus Oškinio „Rūtelė“.

V. ASMENSKO nuotr.

REIKIA „AUKSINIO MOPEDO“, REIKIA SKIORINGO VARŽYBŲ

Kartą lankydamasis Šilutėje, nusipirkau rajono laikraštį „Komunistinis darbas“. Mano dėmesį patraukė vairuotojo P. Jurjono laiškas, pavadintas „Motorizuojamės“. Autorius rašė apie tai, jog daug paauglių važinėja keiliais šyšos pakrantėje, kur žmonės išeina pasivaikščioti. Dešimtmečiai, vos vos už mopedą ar motodviratį didesni, trukdo eismui, kelia pavojų...

Autorius, be abejonų, teisus. Panašias situacijas galima sutikti bet kuriame respublikos rajone, miestų ir kaimuose magistralėse, jų prieigose. Važinėja mopedais ir motodvirčiais paaugliai, ir pripažinkime, ne taip jau blogai. Bet, žinoma, šitaip važinėdami pažeidžia eismo taisykles.

Ką daryti? Toks jau dabar laikas — nuo vaikystės berniukus traukia technika. Jos gausėja. Tėvai noriai perka savo atžaloms mopedus, motodvirčius, nei nesusimąstydami, jog šiomis transporto priemonėmis vaikams važinėti negalima. Kas kita — sportuoti. Bet kur, kaip? Štai ir iškyla mūsų respublikai jau seniai opus klausimas — vaikams reikia sudaryti sąlygas važinėti mopedais ir motodvirčiais jau nuo 10 metų amžiaus, kaip tai numato sporto taisyklės. Tik, žinoma, specialiai įrengtose trasose, priežiūroje.

Kai kas respublikos gynybinėje draugijoje šią tiesą jau seniai perprato ir sėkmingai kultivuoja motociklų sporto žemiausiąją pakopą — motokrosą mopedais bei motodvirčiais. Kai kur jau ir skioringas — šis žiemos sąlygomis nepakeičiamas motociklininkų sportas — prigijęs. Jurbarkė, Vilkaviškyje, Biržuose ir kituose rajonuose, kur būtent taip žiūrima į technikos gausėjimą bei jaunimo pomėgį pasibalnoti mopedą arba motodviratį, reikalauja sėkmingai juda į priekį. Vaikai nevažinėja kur papuolė, jie nuolat dalyvauja varžybose, rungtyniauja su savo bendraamžiais, susitinka varžybose ir su kitų respublikų sportininkais. Nauda dviguba — ir technikos sporto būre-

liai veikia, ir mažiau eismo pažeidėjų, toliau nuo nelaimės. Tik bėda, jog šitaip į mopedų ir motodvirčių skverbimąsi į paauglių gyvenimą žiūrima tik kai kur. Netgi rajonuose, kur veikia SDAALR technikos sporto klubai, gausu pavyzdžių, kai niekas nesiima organizuoti paauglių, suburti ir mokyti juos. Kyla teisėtas klausimas — kodėl?

Manau, jog visų pirma dėl to reikia kelti mūsų respublikos Motociklų sporto federaciją, taip pat patriotinės draugijos darbuotojus, besirūpinančius technikos būreliams ir šiomis sporto šakomis. Kaimyninėje Latvijoje jau kelinti metai kas rudenį vyksta respublikinės bei sąjunginės „Auksinio mopedo“ varžybos, kuriose noriai dalyvauja ir mūsų respublikos atskirų rajonų sportininkai — paaugliai. Ten ketveriems metams išleisti tipiniai šių varžybų nuostatai. Patvirtinti Latvijos TSR SDAALR CK, suderinti su Latvijos LKJS CK, respublikos autoinspekcija, Sveikatos apsaugos ministerijomis, Automobilių draugija bei mopedų gamykla „Sarkana zvaigznė“, dėl kurios prizų finalinėse varžybose rungtyniauja vaikai, šie nuostatai pasklidę po visą respubliką — juos pamatysite mokyklose, technikos sporto klubuose, automobilių draugijos skyriuose, komitetais, SDAALR komitetuose. Ir visi stengiasi bendronis pastangomis populiarinti „Auksinio mopedo“ varžybas, siekia, kad kiekvienas paauglys, turintis mopedą arba motodviratį, dalyvautų ištisoje serijoje iš anksto užplanuotų ir paskelbtų varžybų, kad jis nuolat tobulėtų. Ar ne dėl to Latvijos motociklininkai puikiai startuoja tiek žiedinėse, tiek ir kroso varžybose?

Darbo, žinoma, pradedant naują dalyką, nemaža. Bet neįmanoma tai kliūtis imtis dalykiškai rūpintis vaikų potraukio technikos sportui? Juo daugiau turėsime technikos būrelių, juo daugiau paauglių sportuos, tuo sėkmingiau jie pasirodys varžybose, tuo

greičiau išsiugdysime pamatiną mūsų dabartiniams žiedininkams bei krosininkams, kurių meistriškumas, deja, mūsų nedžiugina. Pagaliau organizuotas vaikų važinėjimas mopedais ir motodvirčiais apsaugos nuo nelaimingų atsitikimų keliuose, pastatys rimtą užkardą eismo pažeidėjams. Rajonuose, kur veikia vaikų motociklų sporto būreliai, paaugliai bet kur ir bet kaip neišvažiuoja į plentus ir gatves. Vaikas, pradėjęs lankyti treniruotes, — drausmingas, jis susipažinęs su eismo taisyklėmis, tvirtai jų laikosi. Ir priešingai...

Pagaliau dėl skioringo. Ir jis kai kur prigijęs. O juk beveik kiekviename rajone, mieste turime gamtines sąlygas šiai nesudėtingai sporto šakai vystyti. Kad ir neilgos mūsų žiemos, keliolikai varžybų surengti laiko visad atsiras. O kad Lietuvoje galima ir įdomu rungtyniauti, geriausiai patvirtina tai, jog jau kelinti metai netgi Pabalčio varžybas, kurios faktiškai virto sąjunginėmis, stengiamasi surengti mūsų respublikoje.

Žinoma, didiesiems motociklų sporto meistrams ir žiemą dabar darbo pakanka — respublikos pirmenybių etapais, kitos varžybos. O ką daryti masėms, ką veikti tiems, kurie paprasčiausiai važinėja motociklais, bet nėra organizuoti į komandas, rinkines, pagaliau gausiam paauglių būriui? Skioringo — motociklų su slidininku — varžybas galima rengti kolūkyje ir įmonėje, mokykloje ir mokyklos įstaigoje, rajone ir mieste. Tad kas trukdo? Matyt, tas pat, kas ir „Auksinį mopedą“ nustumia nuo jam tinkamos pakopos — nenoras, neorganizovumas, pagaliau reikalavimų stoka.

Štai ir norėtumėte paklausti: ar ilgai mes dar atsikalbinėsime, vengsime pripažinti šias masiškas motociklų sporto šakas pilnatėmis? Juk ir atskirai už jas suteikiama, ir netgi varžybos mopedais šalies mastu pradėtos rengti. Neįmanoma reikala, kol šios sporto šakos bus įtrauktos į visus sportinius kalendorius, kol jas pradės kultivuoti visų respublikų jaunieji technikos sporto mėgėjai? Juk vyti visad sunkiau, nei žengti pionierių gretose!

Šiuo metu dar nevēlu padaryti dalykišką posūkį „Auksinio mopedo“ ir skioringo link. Tad gal pagaliau šis mūsų respublikos jaunųjų motociklininkų masių taip laukiamas žingsnis bus žengtas?

V. SANTARKIS

RADIJU VALDOMAIS

Alytuje vyko respublikos atviros aviamodelizmo pirmenybės radiju valdomais lėktuvėliais. Akrobatiniais modeliais geriausiai meistriškumą demonstravo estas G. Alas, aplenkęs kitas dvi prizines vietas užėmusius vilniečius S. Nugarą ir A. Narkevičių. Sklandytuvų modeliais daugiakovėje nugalėjo šalies eksčempionas estas H. Kirvelis.

P. ALIONIS

...IR SU GUMOS VARIKLIAIS

Aviamodeliuotojai, rungtyniaujantys laisvo skridimo modeliais, buvo susirinkę į Kapsuką. Čia vyko respublikos suaugusių ir jaunių pirmenybės. Komandomis geriausių rezultatų suaugusiųjų grupėje pasiekė Vilniaus pirmosios rinktinės atstovai, aplenkę kitose prizinėse vietose likusius Prienų ESAG sportininkus ir Kauno antrąją ekipą.

Su sklandytuvo modeliu praėjusių metų laimėjamą pakartojo vilnietis studentas R. Indrišonis. Surinkęs 1260 taškų, jis vėl tapo respublikos čempionu. Sidabro medalis atiteko uteniškiui S. Jakuciui (1228), o bronzos — varėniškiui R. Zilinskiui (1214).

Atkakliai vyko varžybos lėktuvų modeliais su gumos varikliais. Nugalėtoju išaiškinti prireikė papildomo asistento turo. Čia geriausiai startavo sportininkas iš Panevėžio V. Kaunietis. Kitas dvi prizines vietas užėmė vilnietis R. Malachanka ir G. Bartkevičius iš Prienų ESAG ekipos.

Varžybose taimeriniais lėktuvų modeliais čempiono vardą po metų pertraukos vėl susigrąžino vilnietis S. Andrijevskis. Antrąją vietą užėmė komandos draugas D. Babenskis, o uteniškis A. Stundžia ir prienietis A. Ničaitailenka pasidalijo trečią ketvirtą vietas.

Jaunių varžybose pirmąsias vietas užėmė sklandytuvų modeliais — S. Kaunietis iš Panevėžio, lėktuvų modeliais su gumos varikliais — šilutiškis R. Bartkus, o taimeriniais modeliais — vilnietis D. Uogintas. Komandomis jaunių varžybas laimėjo Vilniaus pirmoji ekipa. Antri — Salčininkų rajono, o treči — Varėnos rajono jaunieji aviamodeliuotojai.

A. PRANCIULIS

SUKRYŽIUOTŲ KORDŲ SKAMBEŠYS

Kaune LTSR aviamodelizmo čempionatas kordiniais modeliais vyko dviem „frontais“: kordodrome savo jėgas išbandė ir jaunieji, ir suaugusieji. Jaunieji, tiesa, nedalyvavo komandinėse varžybose.

Vilniečiai nugalėjo visose keturiose klasėse, todėl Vilniaus komandai ir atiteko pirmoji vieta. Antroje vietoje — Klaipėdos atstovai, nugalėję stiprias Kauno ir Panevėžio rinktinės, kurios užėmė atitinkamai trečią ir ketvirtą vietas.

Greituminių modelių F2A klasėje nepralenkiamas buvo daugkartinis LTSR čempionas vilnietis sporto meistras S. Nugaras. Nedaug iki pergalės trūko kitam sporto meistriui panevėžiečiui Z. Veličkai. Jis užėmė antrąją vietą. Trečias buvo kandidatas į sporto meistrus iš Klaipėdos S. Snukiškis. Jaunių startai šioje rungtyje buvo labai nesėkmingi. Bendrame fone išsiskyrė panevėžietis E. Požela.

Pilotažinių modelių (klasė F2B) skrydžio vertinimai daug kuo primena pasirodymų vertinimą dailiajame čiuožime, nekalbant jau apie tai, kokio meistriškumo reikalauja įvairių figūrų atlikimas iš pačių pilotazinių. Sporto meistras iš Vilniaus V. Rimkaitis, susilaikęs audringų žiūrovų plojimų ir aukšto teisėjų įvertinimo, užėmė pirmąją vietą, surinkęs per du įskaitinius skridimus 1791 tašką. S. Nugaras užėmė antrąją

vietą. Dėl trečiosios vietos įsiliepsnojo įnirtinga kova tarp kandidatų į sporto meistrus S. Zaprudniko iš Prienų ir klaipėdiečio V. Vasiliausko. Sportinį ginčą jie išsprendė tik trečiuoju skridimu. Nugalėjo V. Vasiliauskas. Jaunių tarpe nugalėjo kupiškietis J. Vaidilas.

Lėktuvų modelių kopijų klasėje (F4B) konkurencija varžovų tarpe buvo nedidelė. Nugalėjo kandidatas į sporto meistrus vilnietis P. Akinis, surinkęs 1127 taškus. Bene daugiausia žiūrovų savo dinamika sutraukė varžybos lenktyniniais modeliais (klasė F2C). Vilnietis sporto meistras J. Olekas su mechaniku V. Sidlausku tą dieną neturėjo sau lygių.

K. ESTUTAITIS

ČEMPIONATO AKCENTAS — TSRS REKORDAS

78 pajėgiausi Tarybų Lietuvos motorlaivių sporto mėgėjai Kauno marių akvatorijoje runglynio dėl aukščiausių respublikos apdovanojimų. Čempionais atskirose leivų klasėse tapo E. Labanauskas, A. Gladčenka, A. Bakšys, V. Tamulis, K. Baladinskas, V. Sakavičius, R. Zaikauskas, L. Kokura, A. Šlapikas, V. Margevičius, V. Čičelis, E. Pabrinkis, V. Mozūra ir R. Matelionis.

Komandomis Tarybų Lietuvos motorlaivių sporto čempionatą „A“ klasėje laimėjo „Kelininko“ kolektyvas, o „B“ klasėje — Alytaus „Poringės“ motorlaivininkai.

Jaunieji čempionai savo jėgas išbandė ir 1 km nuotolyje, siekdami pagerinti respublikos rekordus. Sporto meistras R. Matelionis OB-350 klasės skuteriu išvystė 127,66 km/val greitį, visa dešimčia kilometrų viršijęs 12 metų išsilaikiusį A. Šlapiko rekordą. SA-250 motorine valtimi kandidatas į sporto meistrus E. Labanauskas pagerino savo paties respublikos jaunių ir suaugusių rekordus (62,60 km/val). Itin puikiu čempionato akcentu tapo sporto meistro V. Tamulio startas savo konstrukcijos SC-500 klasės motorine valtimi. Jo išvystytas 89,55 km/val greitis viršija maskviečio A. Žirovo TSRS rekordą.

V. SURVILA,
čempionato vyr. teisėjas

DĖL FEDERACIJOS TAURĖS IR RESPUBLIKOS ČEMPIONŲ MEDALIŲ

Gražia tradicija tapo į respublikos aviacijos sporto federacijos taurės parašiutinio varžybas kviešti kitų brolių respublikų sportininkus. Šį kartą šios varžybos, o kartu ir Tarybų Lietuvos parašiutinio čempionatas vyko liepos pabaigoje Kapsuke. Dėl taurės runglynio po šešias vyrų ir moterų komandas iš Moldavijos, RTFSR (Riazanės), Pabaltijo karinės apygardos, o taip pat respublikos rinktinės bei Kapsuko ATSK ekipos. Čem-

pionato sportinėje kovoje dėl medalių dalyvavo 41 sportininkas, atstovavęs mūsų respublikos keturioms moterų ir penkioms vyrų komandoms.

Bendroje vyrų ir moterų varžybų įskaitoje pirmąją vietą ir Tarybų Lietuvos aviacijos sporto federacijos taurę iškovojo mūsų respublikos rinktinės parašiutininkai.

Suolius iš 1000 m tiksliausiai atliko kapsukietė Birutė Kailiuvienė ir vilnietis Rimas Kaščiūškevičius. Už akrobatinius suolius čempiono aukso medaliais buvo apdovanoti kapsukietė Birutė Kailiuvienė ir Algimantas Plekaitis. Susumavus abiejų pratinų rezultatus, pirmąsias vietas ir absoliutaus Tarybų Lietuvos čempiono vardą iškovojo B. Kailiuvienė ir R. Kaščiūškevičius.

Porinius akrobatinius suolius atliko tik vyrai. Čia nugalėjo vilniečiai Algirdas Rimavičius ir Virgis Janušauskas. Dviejuose suoliuose įjėdu padarė po šešias figūras. Antrąją vietą užėmė kauniečiai Saulius Vaitkevičius ir Olegas Maščenka, pirmame suolyje atlikę vieną, o antrame — šešias figūras. Treči buvo vilniečiai Stasys Civilis ir Rimas Kaščiūškevičius (dvi ir keturias figūras).

Komandinį pratimą laimėjo Kapsuko moterų ir Vilniaus pirmoji vyrų rinktinės.

Bendrakomandinėje įskaitoje čempionatė geriausių rezultatų pasiekė Vilniaus pirmoji rinktinė, aplenkusi sekančiose prizinėse vietose likusius Kapsuko ir Kauno parašiutininkus.

V. ASMENSKAS

KLAUSIATE — ATSAKOME

Redakcija kiekvieną mėnesį gauna nemažą skaitytojų laiškų, kuriuose autoriai pasakoja apie aviacijos ir kitų techninių sporto šakų sekčių ir klubų veiklą, apie aktyvius sportininkus ir visuomenininkus, kreipiasi įvairiais klausimais.

Šiame numeryje LTSR nusipelnęs treneris Antanas ARBAČIAUSKAS atsako į du skaitytojų laiškus.

Arvydas RICKEVIČIUS iš Kauno prašo papasakoti apie aviaralio varžybas.

Panašūs į aviaralį lakūnų skrydžiai būdavo vykdomi dar 1939 metais. Į sutartą vietą, vadinamą žvaigždiniu suskridimu, iš įvairių vietų susirinkdavo aviacijos mėgėjai ir čia dalyvaudavo varžybose pakilimo bei nusileidimo rungtyse. Be to, būdavo atliekami navigaciniai skridimai, išlaikant nustatytą greitį.

Pokario metais tokios varžybos vėl buvo atgaivintos, o Tarptautinė aviacijos sporto federacija (FAI) nutarė įtraukti jas į oficialų federacijos rengiamų varžybų kalendorių. Taip imta rengti Europos ir pasaulio lėktuvų navigacinio sporto (aviaralio) čempionatai.

Mūsų respublikoje pirmosios panašios varžybos buvo surengtos 1971 metais lėktuvais JAK-12. Nuo tada jos

vykdomos pastoviai. Šių varžybų programoje yra eilė sudėtingų pratimų, jų tarpe ir vadinamasis lėktuvų autoralis. Šio pratimo esmė ta, kad be skridimų tiesiomis atkarpomis, yra numatyti skridimai ir lankine trasa, praskrendant tiksliai nustatytu laiku keletą slaptų punktų ir išlaikant nustatytą skridimo aukštį.

Šių respublikinių varžybų dalyviai (aviacijos sporto klubų lakūnai) rungtniauja dėl „Sparnų“ redakcijos prizų.

Gediminas PATLATA iš Šilalės rajono prašo papasakoti apie aviacijos šturmano specialybę.

Šturmanas — vienas lėktuvu skraidančių ekipažo narių, kuris nuo pakilimo iki nusileidimo momento vadovauja skridimui iš vieno aerodromo į kitą. Jis turi tiksliai nustatyti maršrutą, tiksliai apskai-

čiuoti atskridimo į atskirus kontrolės punktus ir reikiamą aerodromą laiką.

Karinių lėktuvų šturmanai pagal navigacinius duomenis (vėjel stiprumą, greitį ir kryptį, skridimo aukštį bei greitį) atlieka specialius laiko skaičiavimus tiksliai bombų ar kitų krovinių išmetimui, reikiamų objektų fotografavimui, parašiutininkų išmetimui ir kt. Patikrindamas skridimo metu aeronavigacinius skaičiavimus, jis nustato nuokrypio kampą, o pagal kompasą — nustato skridimo kursą, kad skridimo kryptis atitiktų pagal žemėlapią nustatytą maršrutą. Šturmanas skaičiavimams naudoja radijo informacinėmis priemonėmis.

Aviacijos šturmanai ruošiami Civilinio oro laivyno ir Karinių oro pajėgų aviacijos mokyklose.

PUIKŪS LAIMĖJIMAI

Vengrijoje vykusiose tradicinėse socialistinės sandraugos žalių sklandytojų varžybose labai sėkmingai rungtyniavo mūsų šalies sportininkai ir ypač TSRS rinktinės sudėtyje startavęs kaunietis tarptautinės klasės sporto meistras Antanas Rukas. Jis iškovojo absoliutaus čempiono vardą.

* * *

Pirmą kartą Oriole buvo surengtos sklandymo varžybos akademiko Sergejaus Koroliovo taurei laimėti. Jose rungtyniavo daugiau kaip trisde-

šimt sklandytojų — šalies čempionato prizininkai ir pajėgiausi sąjunginių respublikų šio sporto meistrai. Labai puikiai debiutavo šiose varžybose mūsų respublikos sportininkai. Vyrų varžybose mūsiškiai užėmė visas prizines vietas: taure iškovojo kaunietis A. Rukas, antrą vietą užėmė jo treniruočius draugas V. Sabuckis, o trečiuoju prizinku tapo vilnietis A. Račiūnas.

Moterų varžybose geriausiai iš mūsiškių pasirodė kaunietė J. Paplauskaitė. Ji užėmė trečiąją vietą. Nugalėjo T. Zagainova iš Oriolo.

SKLANDYTOJŲ REKORDAI

Vasaros pradžioje respublikos sklandytojai sporto meistrai kauniečiai Janina Paplauskaitė, Antanas Rukas ir Algis Jonušas bei klaipėdietis Mindaugas Baleika buvo pakviesti į šalies rinktinės treniruotes Oriole. Skraidymams orai buvo palankūs ir sportininkai sugebėjo pasiekti aukštų rezultatų. Buvo pagerinti penki Tarybų Sąjungos ir aštuoni Tarybų Lietuvos rekordai.

J. Paplauskaitė, skridusi lenkiškos konstrukcijos standartinės klasės sklandytuvu „Jantar standart-2“, ir A. Rukas, skridęs Prienų eksperimentinėje sportinės aviacijos gamykloje sukonstruotu ir pastatytu laisvos klasės sklandytuvu LAK-12 „Lietuva“, įveikė 500 km trikampius maršrutus. Janina nuskrido 591 km, o Antanas — 766 km. Tai nauji respublikiniai skridimo į tolį rekordai. Ankstesnės rekordinės pasekmės priklausė kauniečiams R. Garmutei (473 km, pasiekta 1961 m.) ir R. Koronkevičiui (724 km, 1977 m.).

J. Paplauskaitė dar pagerino tris respublikinius greičio rekordus: 100 km maršrute trikampiu išvystė vidutinį 99,84 km/val greitį (ankstesnis rekordas priklausė S. Sudeikytei — 67,8 km/val, pasiektas 1966 m.), 200 km maršrute trikampiu — 85,17

km/val (priklausė vilnietei R. Stašaitytei — 79,5 km/val, 1980 m.) ir 500 km maršrute trikampiu — 80,12 km/val.

Taip pat dar tris greičio rekordus pagerino ir A. Rukas: skrendant 300 km maršrutą trikampiu išvystė vidutinį 125 km/val greitį (ankstesnė rekordinė pasekmė priklausė kauniečiui V. Šliumbai — 116 km/val ir buvo pasiekta 1977 m.), 500 km maršrute trikampiu — 125 km/val. (priklausė V. Šliumbai — 103 km/val, 1977 m.) ir 750 km maršrute trikampiu — 90,2 km/val. Pastaroji rekordinė pasekmė užliksuota pirmą kartą.

Trijų greičio ir dviejų tolio naujų sąjunginių rekordų autoriai yra tarptautinės klasės sporto meistrai Eda Lan iš Talino, Tamara Zagainova iš Oriolo, maskvietis Olegas Pasečnikas bei sporto meistras iš Ordžonikidzės Leonidas Vaskovas. Pastarasis į tolį nuskriejo 796 km, o E. Lan — 591 km. O. Pasečnikas, skridęs su LAK-12 „Lietuva“, tapo dviejų naujų greičio rekordų autoriumi: 500 km maršrute trikampiu jis išvystė vidutinį 114 km/val greitį, o 750 km trikampyje — 100,5 km/val. T. Zagainova rekordą pagerino skridama 300 km trikampį maršrutą, pasiekdama vidutinį 103,8 km/val greitį.

V. ARŪNAS

NEIŠSIPILDĘ SIEKIAI

Iki šiol nė vienos mūsų respublikoje vykusios sklandymo varžybos nebuvo tokios „turtingos ir svarios“, kaip kad birželio antroje pusėje Kauno Jono Žiburkaus aviacijos sporto klubo bazėje Pociūnuose vykęs 24-asis Tarybų Lietuvos pirmos lygos čempionatas. Dėl čempionų medalių kovojo visi mūsiškiai šalies sklandymo rinktinės nariai. Be to, sportinės kovos įtampa teigiamos įtakos turėjo be konkurencijos pirmenybėse startavusios dvi TSRS rinktinės narės, besiruošiusios tarptautinėms socialistinių šalių varžyboms ir Europos pirmenybėms — tai daugkartinė Tarybų Sąjungos čempionė Eda Lan iš Talino ir Tamara Zagainova iš Oriolo. Jos abi skrido lenkiškos konstrukcijos sklandytuvais „Jantar standart-2“.

Pirmą kartą respublikos čempionatų istorijoje su standartiniais aukštos klasės sklandytuvais (sparnų ilgis iki 15 metrų) atskirai vyko varžybos moterims ir vyrams, o laisvoje klasėje (sklandytuvų sparnų ilgis per 15 metrų) vyrai rungtyniavo su įvairių modifikacijų Prienų eksperimentinėje sportinės aviacijos gamykloje pastatytais sklandytuvais „Lietuva“, išskyrus tarptautinės klasės sporto meistrą, šalies rinktinės narį ir praėjusių metų absoliutų TSRS sklandymo čempioną kaunietį Antaną Ruką, kuris skrido lenkiškos konstrukcijos sklandytuvu „Jantar-2B“.

Gražu buvo žiūrėti, kai iš starto lėktuvai keldavo į padangę besparnius paukščius: aštuonios „Lietuvos“, penkiolika „Jantarų“, aštuonios „Kobros“, vienas sklandytuvas ASW-15 ir... nė vieno metalinio „Blaniko“. Nieko nepasakysi, technikos atžvilgiu — tikrai turtingas čempionatas.

Dar labiau džiugino šių sklandytuvų žeiminkai. Star-

te sportinei kovai dėl čempionato apdovanojimų rikiavosi visi pajėgiausi respublikos sklandytojai iš Vilniaus, Kauno, Klaipėdos, Šiaulių, Panevėžio, Alytaus ir Biržų, kurių trys buvo tarptautinės klasės sporto meistrai, 27 sporto meistrai ir tik keturi pirmo atskyrio sportininkai.

Tai, kad varžybos standartininkams vyko aukštos klasės skraidymo aparatais ir atskirose įskaitose vyrams ir moterims, o absoliuti dauguma laisvųjų rungtyniavo su geriausiais mūsų šalyje sklandytuvais „Lietuva“, ir ypač prisiminimas iš praėjusių metų respublikos čempionato, kai ne vieną kartą sportininkai įveikė net 500 kilometrų trikampius maršrutus, visiems varžybų dalyviams buvo didelis akstinas siekti aukštų rezultatų, nuskristi dar didesnius nuotolius. Deja, savo siekių sportininkams nepavyko įgyvendinti. Ne todėl, kad jie buvo nepakankamai pasiruošę rungtyniauti jau minėtais aukštos klasės sklandytuvais arba stokojo treniruotumo bei meistriškumo. Čia, kaip dažnai būna šio sporto varžybose, kur skrendant reikia pasikliauti ne motoro jėga, o termikų dosnumu ir galingumu, negailėtingi buvo tomis birželio dienomis mūsų vyrai ir lietingi ir vėjuoti orai. Tik didelio sklandytojų ryžto ir teisingų kolegijos bei varžybų rengėjų (ypač skraidymų vadovo Igorio Bykovo) organizuotumo dėka standartininkams pavyko atlikti tris, o laisvūnams — net keturis pratimus ir pačiu minimaliausiu reglamentu užbaigti čempionatą.

Taip, sąlygos varžyboms buvo labai sunkios. Dėl to ir maršrutai buvo parenkami nedideli, ir pratimų įvairovė ne per didžiausia, ir rungtyniauti visiems buvo nelengva. Štai pirmame pratime, kur laisvos klasės sklandytuvais

skridę devyni sportininkai rungtyniavo trikampiu maršrutu 200 km distancijoje, o trylika vyrų ir devynios moterys, skridę standartinės klasės sklandytuvais, turėjo įveikti 145 km trikampį maršrutą, tik trims laisvūnams ir tokiame pat skaičiui standartinių pavyko pasiekti finišą. Kiti dėl blogų oro sąlygų buvo priversti nusileisti aikštelėse, nepasiekę aerodromo. Antrame pratime (visiems reikėjo įveikti 127 km trikampį maršrutą) iš standartinės klasės sklandytuvais startavusių tik viešnia iš Talino E. Lan sugebėjo finišuoti (standartininkams šis pratimas nebuvo užskaitytas), o iš laisvūnų pratimą baigė tik keturi. Laimė, visos šios nesėkmės ir nepalankios sąlygos nenustebė sportininkų ryžto. Išnaudodami kad ir menkiausias galimybes, jie operatyviai pasiruošdavo naujiems bandymams ir drąsiai verždavosi į sportinę kovą. Nepalaidė ir tai, kad kituose pratimuose nebuvo galima rungtyniauti trikampiais maršrutais, kaip įprasta sklandymo varžybose, o reikėjo patenkinti skrydžiais nuotolio pratimuose per keletą nustatytų posūkio punktų.

Iš laisvūnų visuose pratimuose geriausiai startavo ir čempiono aukso medalius iškovojo Prienų eksperimentinės sportinės aviacijos gamyklos lakūnas bandytojas tarptautinės klasės sporto meistras Vytautas Sabeckis. Moterų varžybose po vieną pratimą laimėjo be konkurencijos rungtyniavusi tarptautinės klasės sporto meistrė iš Talino Eda Lan, sporto meistrės vilnietė Rima Stašaitytė ir alytiškė Liucija Jurevičiūtė. Skirtingų klubų atstovai geriausiai pasirodė ir vyrų standartininkų varžybose. Aukso medalius atskiruose pratimuose iškovojo sporto meistras panevėžietis Vladas Liniauskas, vilnietis Saulius Burneika ir kaunietis Rimas Koronkevičius.

Absoliučiais Tarybų Lietuvos sklandymo čempionais tapo Vytautas Sabeckis, Prienų eksperimentinės sportinės aviacijos gamyklos inžinierė sporto meistrė Janina Paplauskaitė ir Panevėžio aviacijos technikos sporto klubo instruktorius sporto meistras Vladas Liniauskas.

K. BAKŠTYS

Janina Paplauskaitė.

Vladas Liniauskas.

TECHNINIAI REZULTATAI

Pirmas pratimas. Laisva klasė (200 km trikampis): 1. V. Sabeckis (Kauno ASK), 2. A. Rukas (Kauno ASK), 3. E. Lasauskas (Prienai). Standartinė klasė (145 km trikampis): 1. J. Paplauskaitė (Kauno ASK) ir V. Liniauskas (Panevėžys).

2. L. Jurevičiūtė (Alytus) ir L. Supinys (Kaunas), 3. R. Stašaitytė (Vilnius) ir R. Koronkevičius (Kaunas).

Antras pratimas. Laisva klasė (127 km trikampis): 1. V. Sabeckis, 2. A. Rukas, 3. P. Vaišvila (Klaipėda).

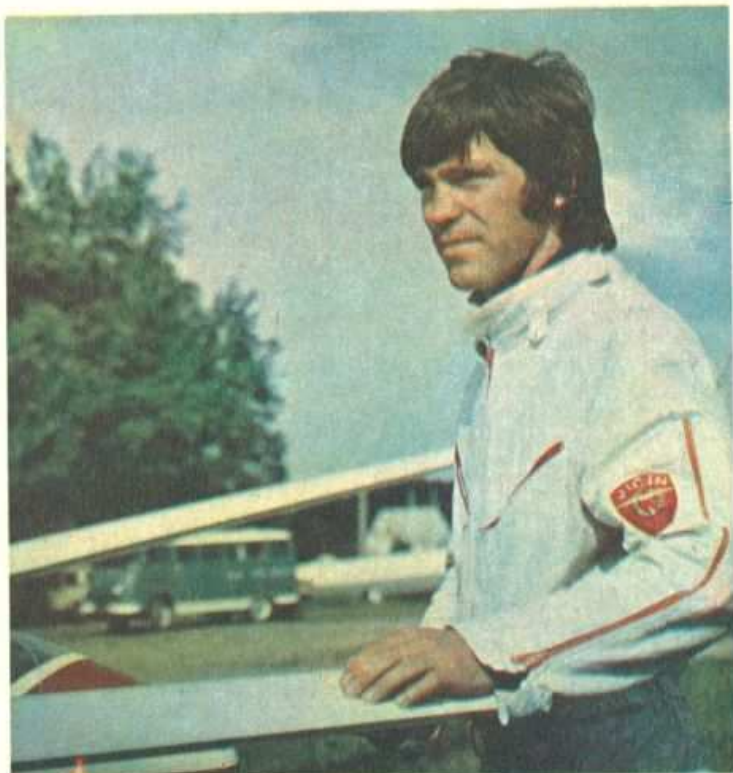
Trečias pratimas. Laisva klasė (nuotolio skridimas per

nustatytus posūkių punktus): 1. V. Sabeckis, 2. A. Beržinskas (Vilnius), 3. A. Lankauskas (Siauliai). Standartinė klasė (nuotolio skridimas per nustatytus posūkių punktus): 1. R. Stašaitytė ir S. Burneika (Vilnius), 2. D. Valdalauskaitė (Kaunas) ir R. Koronkevičius, 3. L. Jurevičiūtė ir A. Jonušas (Kaunas).

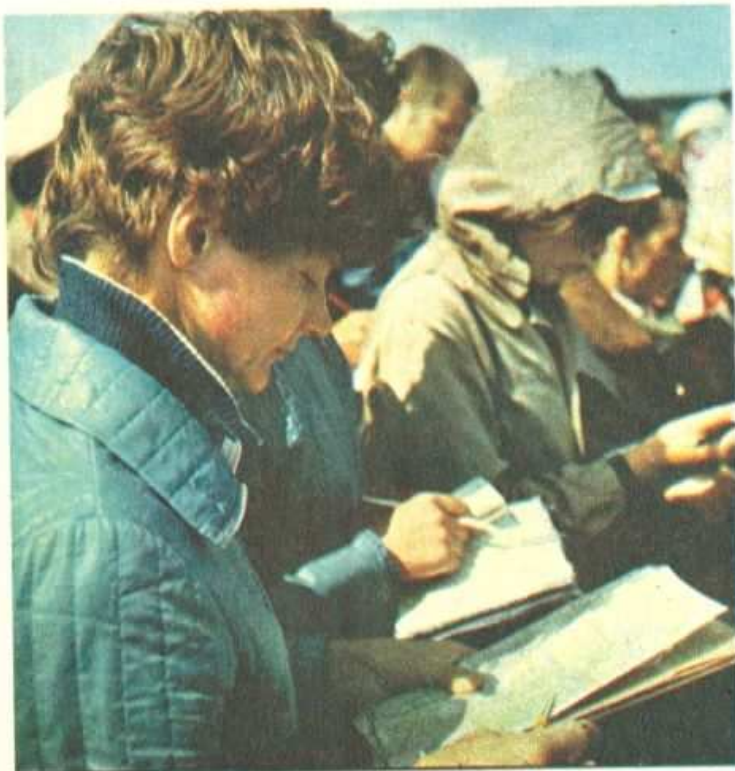

Tiek lėktuvų aptarnavo čempionatą.

V. AŠMENSKO ir K. MINCIAUS nuotr.

Vytautas Sabeckis.

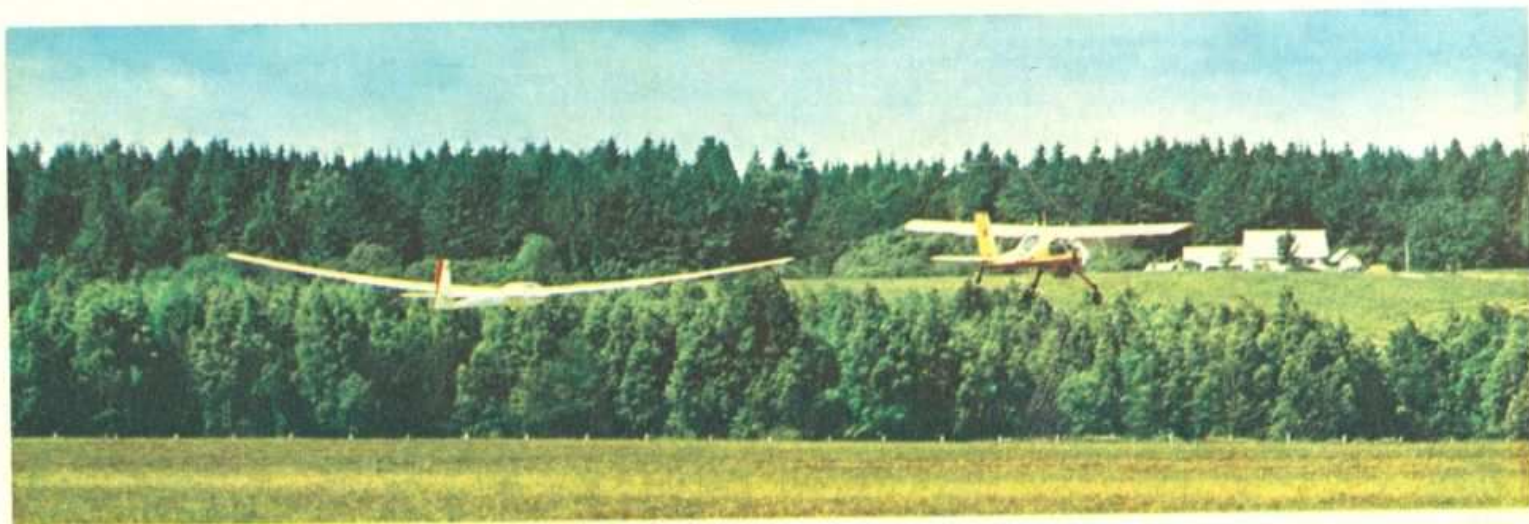
Sklandytojai pasižymi maršrutą. Kairėje — Eda Lan.

Ketvirtas pratimas. Laisva klasė (nuotolio skridimas per keletą posūkių punktu): 1. V. Sabeckis, 2. P. Vaišvila, 3. A. Beržinskas. **Standartinė klasė** (nuotolio skridimas per keletą posūkių punktu): 1. L. Jurevičiūtė ir R. Koronkevičius, 2. J. Paplauskaitė ir A. Jonušas, 3. R. Stašaitytė ir L. Svelnys (Panevėžys).

Bendroje įskaitoje prizines vietas iškovojo: (laisva klasė) 1. V. Sabeckis (2610 taškų), 2. A. Rukas (1769), 3. A. Beržinskas (1628); (standartinė klasė) 1. J. Paplauskaitė (591) ir V. Liniauskas (781), 2. L. Jurevičiūtė (549) ir L. Šupins (777), 3. R. Stašaitytė (478) ir R. Koronkevičius (757).

Skraidymų vadovas Igoris Bykovas su klubo viršininku Aleksandru Jonušu (priekyje) žymi skridimo užduotį.

Varžybų momentas.

Rungtyniauta trijose klasėse

Dvi savaites Vokietijos Federatyvinės Respublikos Paderborno vietovėje vyko pasaulio vyrų sklandymo XVII čempionatas. Skirtingai nuo ankstesnių varžybų, be įprastų laisvos ir standartinės klasės sklandytuvų, buvo rungtyniaujama dar ir vadina- moje „15 metrų sklandytuvų“ klasėje. Šios klasės sklandytuvams leidžiama turėti visą mechanizaciją, kaip ir laisvos klasės sklandytuvuose, paliekant tik vieną apribojimą — sparnų ilgis negali viršyti 15 metrų.

Kaip parodė čempionatas, ši naujoji klasė iš karto tapo populiariausia — startavo net 42 sklandytojai. Standartinėje klasėje rungtyniavo 27, o laisvoje — tik 12 sportininkų.

Per visą varžybų laiką buvo debesuota, o dažni lietūs labai ap sunkino skraidymus. Nepaisant to, laisvos klasės sklandytuvais atlikti 9 pratimai, standartinės — 7, o

„15 metrų“ klasės — 3 pratimai.

Laisvoje klasėje nugalėjo anglų sklandytojas G. Li, surinkęs 6685 taškus. Šį garbingą vardą jis iškovojo jau trečią kartą. Antrą ir trečią vietas atitinkamai užėmė VFR sportininkai K. Holinghausas (6590) ir R. Gantenbrinkas (6358).

Standartinės klasės sklandytuvais pajėgiausias buvo Prancūzijos sklandytojas M. Sriederis (5769). Antras — norvegas S. Kristiansenas (5755), o trečias — prancūzas G. Senevo (5732).

„15 metrų sklandytuvų“ klasėje prizines vietas užėmė: pirmąją — švedas G. Aksas (5223), antrą — jo tautietis A. Petersonas (5180), trečią — olandas D. Parė (4836).

Komandinė įskaita pasaulio čempionate nevedama, tačiau pagal išdalytų medalių kolekciją daugiausia jų laimėjo Švedijos sklandytojai —

vieną aukso ir vieną sidabro. Prancūzai apdovanoji aukso ir bronzos, o varžybų šeimininkai VFR sklandytojai — sidabro ir bronzos medaliais.

Pažymėtina, kad laisvoje klasėje visas prizines vietas iškovojo sklandytojai, skridę naujos konstrukcijos paties K. Holinghauso sukurtu sklandytuvu „Nimbus-3“. Šis sklandytuvas, turintis 22,9 metro ilgio sparnus, esant 125 km/val. greičiui, turi kokybę 55. Standartinėje klasėje didžiausią skaičių sudarė sklandytuvai LS-4, o „15 metrų“ klasėje dominavo sklandytuvai ASW-20 (30 iš 42).

Tarybiniai sklandytojai pirmenybėse nedalyvavo.

Sekantis pasaulio sklandymo čempionatas įvyks 1983 metų sausio 15—29 dienomis Argentinoje.

A. BACINIS

„CQ WW WPX“ VARŽYBOSE

Suvesti 1980 metų pasaulio varžybų „CQ WW WPX“ telegrafinio ryšio turo rezultatai. Šių varžybų principas —

užmegzti kuo daugiau ryšių ir surinkti kuo daugiau skirtingų šaukinių prefiksų.

Kolektyvinių stočių tarpe nugalėjo čiliabinskietis — UZ9A, surinkęs 5000135 taškus. Geriausią rezultatą Europoje ir antrą pasaulyje pasiekė Jugoslavijos komanda 4N4Y — 3831300 taškų, o antra Europoje ir trečia pasaulyje — KPI ekipa — UK2PCR. Ji surinko 3071356 taškus. Ketvirtą ir penktą vietas užėmė taip pat mūsų respublikos sportininkai — Jonavos azotinių trąšų susivienijimo ir Vilniaus kuro aparatūros gamyklos komandos.

Individualių stočių tarpe vertas dėmesio kauniečio A. Kregždės (UP2NK) rezultatas 40 m diapazono įskaitoje — 643454 taškai. Tai naujas Europos rekordas ir antras rezultatas pasaulyje. 80 m diapazone kauniečio rezultatas buvo šeštas. 160 m bangų ruože šilalėškis S. Simašius (UP2PAP) užėmė antrą vietą (10504 taškai), o ketvirtą — KPI studentas J. Urbonas (RP2BET) — 8160 taškų.

A. VINGRYS

Kai kas apie praeitį

Tokio pavadinimo skyrelyje praėjusių metų trečiame numeryje spausdino žurnalisto V. Tarchanovskio paruoštas informacines žinutes iš praeities periodikos. Skaitytojai palankiai atsiliepė apie šį naują skyrelį.

Spausdiname naują pluoštą informacijų.

BUVO SKRAIDOMA BEVEIK KASDIEN

Dirizabliai civiliniams tikslais pirmą kartą pradėjo skraidyti Vokietijoje. Vokietijos oro kelių draugija 1910—1914 metais daugiausia turizmo tikslais ėmė naudoti dirizablius susisiekimui tarp kai kurių miestų. Per minėtą laikotarpį dirizabliai padarė 800 reisų, pervežė 17 000 keleivių. Nelaimingų atsitikimų nebuvo. Draugija turėjo tris „Cepelino“ sistemos dirizablius (du laivus po 18 700 kubinių metrų tūrio, vieną — 20 870 kubinių metrų). Skraidoma buvo beveik kasdien. „Aerostat“, 1925

SKRAIDYMO LENTA

Austrijos dantų gydytojas Erichas Felbermayras išrado naują sporto rūšį: sklandžiamajį leidimą iš sraigatasparnio lenta, pagaminta iš stiklo, savo forma lenta primena sparną, o atplūstantis oro srautas sudaro keliamąją jėgą. Sportininkas guli ant lentos, laikydamasis už rankenėlių. Prieš jo akis — prietaisai, rodantys skridimo aukštį ir lentos polinką kampa. Valdyti šį „skraidomąjį aparatą“ galima tik perkeltant svorio centrą. Felbermayras jau yra keletą kartų nusileidęs iš sraigatasparnio. „Nauka i žizn“, 1973

SKRAIDANČIOS LĖKSTĖS PATENTAS

Skraidančios lėkštės patentą gavo australas išradėjas D. Filipas, sukūręs skraidomo aparato modelį, kurį jis pavadino keliamuoju disku. Nors, kaip sako Filipas, jo išradimas tebėra pradinėje stadijoje, skraidančioji lėkštė turės septynis kartus didesnę keliamąją jėgą, negu sraigatasparnis. Kaip aiškina išradėjas, diskui sukantis, oras varomas radialine kryptimi nuo centro į išorę, todėl virš disko susidaro

žemo slėgimo zona ir atsiranda keliamoji jėga.

„Nauka i žizn“, 1973

ORANŽINĖ „JUODOJI DĖŽĖ“

Įžymioji „Juodoji dėžė“ — tai ypač patvari plieninė dėžutė, į kurią įdėtas magnetofonas, fiksuojantis viską, kas vyksta lėktuve: pokalbius per radiją, prietaisų parodymus. Firma „Slumberže“, eksponuojanti aviaparodoje „Juodąją dėžę“, praneša, kad „dėžė“ penkias minutes išlaiko dviejų tonų krūvį, 1100 laipsnių temperatūrą, ji neskeista ir gali 36 valandas išbūti jūros vandenyje, taip pat bet kuriuose lėktuve esančiuose skysčiuose. Jos magnetinė juosta gali išbūti nesugedusi jūros vandenyje 30 dienų. Belleka pridurti, kad iš tikrųjų „Juodoji dėžė“ yra ryškiai oranžinės spalvos — taip ji greičiau krinta į akis. „Nedelia“, 1974

POPIERINIS LĖKTUVĖLIS PRIPAŽINTAS ĮSRAIDIMU

Ričardas Klenas, reklamų dirbtuvės vadovas Jungtinėse Amerikos Valstijose, nė nematęs sukūręs kažką nepaprastą, padaręs sūnui popierinį lėktuvėlį. Tiesa, jis labai ilgal sklandė ore. Kartą jis pateko į kosminės technikos specialistų rankas. Šie išbandė jį aerodinaminame vamzdyje ir... netikėtai aptiko, kad lėktuvėlio forma ir sparnų profilis pasižymi puikiais skraidymo savybėmis. Žaislinis lėktuvėlis užpatentuotas. „Junių technika“, 1973

KUO GERAS PLASTMASINIS LĖKTUVAS?

Triukšmas (be viso kito) pavojingas ir patiam lėktu-

vui. Mat garso srovės svyravimai savo dažnumu gali sutapti su korpuso ir sparno apdangalo svyravimais, — nuo 100 iki 200 tūkstančių ciklų per sekundę. Dėl rezonanso sandūrose atsiranda plyšiai, dėl kurių gali įvykti katastrofa. Be to, įrengimų ir prietaisų vibracija trikdo jų darbą.

Mokslininkai nustatė: plastmasės atsparesnės pakartotinai „triukšmo atakai“, negu aliuminio lydiniai. Jeigu jose ir atsiranda plyšiai, jie plinta nedideliu greičiu. Toks atradimas labai pasitarnavo plastmasinių lėktuvų kūrėjams. Prancūzijoje jau skrida sportinis lėktuvas, kurio visos dalys, išskyrus variklį, važiuoklę ir dar keletą detalių, padarytos iš stiklo pluošto. Atleityje geromis plastmasės savybėmis galbūt įsitikins ir variklių konstruktoriai.

„Technika molodioži“, 1968

AR JŲS PASIRUOŠĘ SKRISTI Į KOSMOSĄ?

Atsakymą į šį klausimą duoda tyrimai, kurie neseniai buvo atlikti viename mokslinių NASA centrų Maja-myje (JAV). Dvi grupės, kurių pirmąją sudarė moterys, o antrąją vyrai nuo 35 iki 45 metų, pakaitomis buvo veikiami dirbtinai sudarytų perkrovų ir pervedami į nesvarumo būklę. Nustatyta, kad žmonės be jokio specialaus pasirengimo lengvai pakelia sąlygas, imituojančias kosminį skridimą. Tik atskirais atvejais moterims kiek daugiau pažadnėdavo pulsas negu vyrams. Dabar centre atliekami analogiški tyrimai su grupe moterų ir vyrų nuo 45 iki 55 metų amžiaus.

„Trud“, 1979

IVAIRENYBĖS

SKRITULYS MAŽEJA

Kai šeštame dešimtmetyje buvo pradėti vykdyti parašiutininkų tikslumo šuoliai ir 1964 m. pasaulio pirmenybėse pasiektas pirmasis idealus nulinis šuolis, skritulys buvo sumažintas iki 10 cm skersmens. Tai įvyko 1970 m. Bet pasirodė, jog ir jis daliai žymiausių pasaulio sportininkų pernelyg didelis. Nulinis parašiutininkų skritulys siekė keliasdešimt ir net per šimtą iš eilės.

Toks parašiutininkų meistriškumo augimas paskatino Tarptautinės aviacijos sporto federacijos (FAI) parašiutininkų komisiją peržiūrėti galiojančias taisykles. Pavasarį vykusiame posėdyje nutarta nuo sekančių metų sumažinti tikslumo šuolio skritulį iki 5 cm skersmens. Esant tokiame mažam skrituliui, be elektroninio matiklio nebus galima išsiversti.

BENZINAS IS... LIANŲ

Brazilijos mokslininkai keletus metus tyrė džiunglių augmeniją. Jie aptiko apie 700 augalų, kurie išskiria pieno pavidalo sultis. Iš šio baltos spalvos skysčio, po atitinkamo nesudėtingo apdorojimo, pavyko gauti kelias degalų rūšis — pradedant dizeliniu kuru ir baigiant aukštos kokybės aviaciniu benzinu.

Mokslininkai tikisi, jog artimiausiu metu bus galima pradėti pramoninę degalų gamybą iš augalų, jų tarpe lianų. Pastarosios auga labai greitai, o atogrąžų sąlygomis jų derlių galima nuimti ištisus metus.

NAUJA TENDENCIJA

JAV kongresas rimtai susidomėjo šalies automobilių pramonės ateitimi. Nuolatinių finansinių injekcijų, kuriomis šalies vyriausybė buvo priversta gėlbėti vieną stambiausių „Kraiserio“ koncerną, „Ford“ bei „Dženeral motors“ finansinis deficitas įstatymų leidėjų priimti specialų nutarimą. Jis numato, jog „Dženeral motors“ gamybos automobilių 1982 metais 100 km nuotolui įveikti privačios sunaudoti ne daugiau nei 11,8 litro degalų. 1985 metais varikliai privačios būti dar „taupesni“ — 8,6 litro, o 2000-aisiais — tik 4,7 litro degalų 100 kilometrų nuotolui įveikti. Maža to, ateityje žymios dalies mašinų varikliai turės būti dizeliniai. Manoma, jog jau po ketverių metų JAV automobilių pramonė teks šalies rinkai iki 50 proc. mažo litražo automobilių, kurių dauguma bus varomi priekinių ratų.

Naujoji tendencija, kuri skirta degalams taupyti, turi ir antrą medalio pusę — tuo pačiu bus bandoma išstumti JAV automobilių rinką užplūdusias greitaigės ir

taupias japonų gamybos mašinas.

„Dženeral motors“ koncernui priklausantiame „Opelio“ filiale jau pradėta konstruoti „ateities“ mašina Europai. Tai bus naujoviška „Opel kadet-1300“, kurios atskiri modeliai turėtų naudoti nuo 6,4 iki 9,8 litro degalų 100 km.

TRAMPLINAS LEKTUVAMS

Anglų konstruktoriams kilo idėja — priversti startuojantį lektuvą „sokti“ nuo trampino. Bet ne žemyn, kaip slidėmis, o... į padangę.

Pasirodo, jog pakėlus pakilimo tako balgiamąją dalį 30°, lektuvas gali pakilti esant 60 km/val [sibėgėjimo greičiui. Tai tris kartus mažesnis greitis negu įprasta aviacijoje.

Ar realus šis trampilas aviacijai? Kaip matome iš pateiktamos nuotraukos, jau vyksta ir eksperimentai. Tik labai gaila, kad visų pirma naująją idėją susidomėjo kariškiai.

RIMTAS PASIEKIMAS

Jau rašėme, jog amerikiečio P. Makredžio sukonstruotas saulės energija varomas lektuvas, pavadintas „Solar čelendžer“ — pasiekė pirmuosius — išsilaukimo ore bei aukščio — rekordus.

Tradicinio tarptautinio Pariziaus aviacijos salono proga naujuoju, tuo tarpu vieninteliu pasaulyje tokio tipo lektuvu, kurio motoras naudoja ant sparnų plokštumų sumontuotą saulės baterijų gaunamą energiją, pilotas S. Ptašekas perskrido La Manšo sąsiaurį. Jis suko-

rė 180 mylių nuotolį per penkias su puse valandas. Tad ir vėl nauji rekordai — tolio bei išsilaukimo ore.

Nepaisant tokių konkrečių pasiekimų, lektuvo konstruktorius nusiteikęs pesimistiškai. Pasak jo, lektuvas, naudojantis saulės energiją, tuo tarpu nėra praktiški ir vargu ar bus naudojami komerciniais tikslais. O, be to, nėra ir biznio, pajamų...

ZMOGAUS RAUMENŲ JĖGA

Vakarų Europoje nutarta raumenų jėgą panaudoti važiuojant savotiška susisiekimo priemone. Turint galvoje nuolat brangstančius degalus, imta gaminti dvieji asmenims skirtus ekipažus, vadinamus „važiuojančiu vežimėliu“. Mindami pedalus du žmonės verčia važiuoti savo ekipažą 20 km/val. greičiu. Daug tai ar mažai? Transporto priemonėmis perkrautuose Vakarų Europos miestuose greičiau vargu ar pavažiuos. Tai viena. Antra — žmonės sutaupo daug pinigų, o priedo... sportuoja, grūdinasi fiziškai.

SAUGIAUSIA VAŽIUOTI AUTOBUSU

Specialistai apskaičiavo, jog įveikiant vieną milijardą kilometrų lengvaisiais automobiliais žuva 19 žmonių, geležinkelio transportu — trys, lektuvais — du, o autobusais — vos vienas.

GRIEZTA BAUSMĖ

Norvegijoje įsigaliojo naujos bausmės, kurios taikomos išgerusiems vairuotojams. Asmuo, kurio kraujyje yra daugiau nei 0,5 promilės alkoholio (jį sudaro apytikriai 50 gramų degtinės), dvejiems metams netenka vairuotojo teisių ir baudžiamas dviem savaitėmis arešto.

JAPONAI KURIA KOSMINĮ LAIVĄ

Jis numatytas keturių žmonių skrydžiui. Pavadintas H-2 laivas planuojamas paleisti... 1995 metais. Jo ilgis 14 m, sparnų moštas — 7,5 m.

PO PIRMOJO SKRYDŽIO

Jau rašėme apie pirmąjį JAV daugkartinio naudojimo kosminio laivo „Kolumbija“ skrydį. Jam pasibaigus lai-

vas specialiai pritaikytu lėktuvu „Boeing-747“ buvo nugabentas į Floridą, patalpinamas angare ir specialistų patikrintas. Nustatyta, jog nuo laivo per skrydį atsiskyrė 17 termozoliacinių plokštelių, kurios buvo ties pagrindiniu varikliu, bei keliolika plokštelių (per nusileidimą) nuo apatinės laivo liemens dalies. Konstruktoriai ir „Kolumbijos“ skrydžiui vadovavęs JAV astronautas Donaldas Sleitonas imasi priemonių termozoliacinėms plokštėms sutvirtinti laivuose, kurie numatyti skrydžiams pagal kosminio transporto sistemą (KTS, kaip ją pavadino JAV). Po to, Sleitono nuomone, „Kolumbija“ ir kiti šios sistemos laivai gali atlikti iki 100 skrydžių.

Tiesa, daug darbo turėjo ir klimatinės bei hidraulinės laivo sistemų specialistai. „Kolumbijos“ vadas Džonas Jangas, praleidęs kosminėje erdvėje 533 val. 33 minutes laivais „Džemini-10“, „Apolonas-10“ ir „Apolonas-16“, išbuvęs 71 valandą mėnulyje, lygiai kaip ir jo įgulos narys Robertas Kripenas, kuris JAV astronautų būryje nuo 1969 m., buvęs bendro TSRS-JAV kosminio skrydžio „Sojuz-Apolon“ dubliuojančios sudėties narys, nepajėgė su reguliuoti kabinoje temperatūros, kuri žymiai skyrėsi nuo normos. Šis trūkumas, specialistų nuomone, labai rimtas ir bene svarbiausias per visą „Kolumbijos“ skrydį.

Rugsėjo 5-ąją turėjo vykti KTS užprogramuota antroji kelionė į kosmosą. Laivo įgula — pirmojo skridimo ekipažo dubleriai keturiasdešimt trejų metų Richardas Tralis ir keturiasdešimt aštuonerių metų Džo Iglas visiškai pasiruošę. Bet techniniai trūkumai, pastebėti per pirmąjį skrydį ir po jo, laiku nebuvo pašalinti. Tad antrojo skrydžio reikia palūkti.

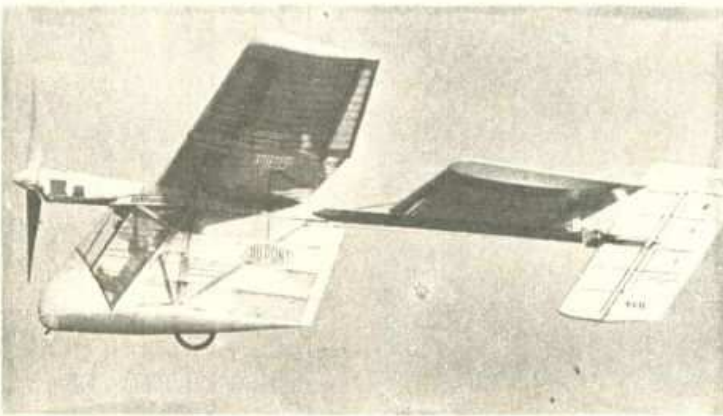
Kiti laivai pagal NASA numatytą KTS programą turi startuoti tokia tvarka: 1982 arba 1983 metų pradžioje — „Čelendžeris“, 1983 m. pabaigoje — „Diskoveris“ ir 1985 metais — „Atlantis“.

BULGARIJOS SKRAIDONŲ PIRMENYBĖS

Pirmosios šios šalies „ikarų“ varžybos sutraukė 40 dalyvių. Absoliučiu BLR čempionu tapo plovdivietis Ivanas Angelovas. Jam iškrito Dimitrovo komjaunimo CK taurė. Įdomu, jog šios — 32-osios BLR gynybinės draugijos sportininkų kultivavimas — sporto šakos mėgėjų dauguma yra aukštos klasės karinės bei civilinės aviacijos pilotai, skraidantys reaktyviniais lektuvais.

NAUJOS MODELIAVIMO ŠAKOS REKORDAI

Tbilisye įvyko šalies kosminio modeliavimo varžybos. Per jas pasiekta keletas pasaulio rekordų. J. Cistovo S5A klasės modelis išsilaikė ore 8 min. 5 sek., S. Iljino S6C klasės — 8 min. 32 sek., o O. Belovo S6D klasės — 6 min. 16 sek. Naujas rekordas yra ir G. Letovo S1B klasės modelių pasiektas 877 m aukštis.

TARYBINĖS ARMIJOS KARIAI, IŠLEISTI Į ATSARGĄ!

RESPUBLIKOS PRAMONĖS ĮMONĖS, STATYBOS IR KITOS ORGANIZACIJOS KVIEČIA JUS Į DARBĄ.

GYVENTOJŲ ĮDARBINIMO BIURAI PADĖS IŠSIRINKTI DARBĄ IR ĮSIDARBINTI, NUKREIPS Į KURSUS, PATARS, KUR GALIMA ĮSIGYTI NORIMĄ PROFESIJĄ.

TAUPYKITE LAIKĄ, NAUDOKITĖS BIURŲ PASLAUGOMISI!

KREIPTIS:

VILNIUS, KOMJAUNIMO g. 60;
KAUNAS, LENINO pr.12;
KLAIPĖDA, VYTAUTO g. 34;
ŠIAULIAI, KLEINERIO g. 47;
PANEVĖŽYS, SODŲ g. 3;
ALYTUS, K. POŽELOS g. 21;
KAPSUKAS, ČERNIACHOVSKIO g. 50;
KĖDAINIAI, JOSVAINIŲ g. 5;
MAŽEIKIAI, PRAMONĖS g. 5;
UTENA, MOLĖTŲ g. 23;
TAURAGĖ, PASIENIO g. 2;
TELŠIAI, SPAUDOS g. 5;
ROKIŠKIS, TAIKOS g. 1/3;
UKMERGĖ, ANYKŠČIŲ g. 19-3.

SPARNAI

El. žurnalo variantą parengė:
www.Plienosparnai.lt

